د افغانستان بانک

اقتصادي او احصائيوي بولتن

د افغانستان بانک د ۱۳۹۷ مالي کال کلنی اقتصادي او احصائيوي بولتن

د افغانستان بانک

اقتصادي او احصائيوي بولتن

د پولي سیاست آمریت
د افغانستان بانک
ابن سینا واټ
کابل
افغانستان
ټلیفون: ۹۳+۲۰-۲۱۰۳۹۳۲
وب پاڼه: www.dab.gov.af
بریښنالیک: info@dab.gov.af

ټول حقونه خوندي دي

حقونه او اجازه لیکونه

په دې بولټن کې د ټولو مطالبو د خپرولو حق خوندي دی؛ خو نقلول او بیاځلي چاپول یې په آزاده توګه ترسره کېدای شي. د بیا چاپ لپاره د تصدیق پانې او د بولټن یوه کاپي لازمي ده.

یادداښت:

د افغانستان مالي کال له ۱۳۹۱ (۲۰۱۲) کال راهیسې بدلون موندلی دی. نوی مالي کال هر کال د ډیسمبر په ۲۱ پیلیږي. دا بولټن د ۱۳۹۷ مالي کال (د ۲۰۱۷ کال د ډیسمبر له ۲۱ نېټې څخه د ۲۰۱۸ کال د ډیسمبر تر ۲۰ نېټې پورې) اقتصادي او احصائیوي بدلونونه رانغاړي.

د محتوياتو لړليک

عمومي کتنه ۱

۱. نړيوال اقتصادي وضعيت ۵

۱.۱ پرمختللي اقتصادونه ۶

۱.۱.۱ د امريکې د متحدو ايالتونو اقتصاد ۶

۲.۱.۱ د بريتانيې اقتصاد ۶

۳.۱.۱ د جرمني اقتصاد ۷

۲.۱ راغوړېدلي اقتصادونه ۸

۱.۲.۱ د چين اقتصاد ۸

۲.۲.۱ د هند اقتصاد ۹

۳.۲.۱ د ترکيې اقتصاد ۱۰

۲. د پانګې او پولي بازار بدلونونه ۱۳

۱.۲ پولي پروګرام ۱۳

۲.۲ د نقدينګې حجم ۱۴

۳.۲ خالصه نړيوالې زيرمې ۱۵

۴.۲ د اسعارو د مبادلې بازار ۱۷

۵.۲ د آزاد بازار کړنې او د سيالیت شرايط ۱۷

۱.۵.۲ د اسعارو ليلام ۱۷

۲.۵.۲ د پانګه ايزو پاڼو ليلام ۱۸

۳.۵.۲ الزامي او اضافي زيرمې ۲۰

۳. د انفلاسيون بهير او ليدلوری ۲۳

۱.۳ په افغانستان کې د مصرفي توکو بيې ۲۴

۴. د بهرني سکتور بدلونونه ۳۳

۱.۴ د اداينو بيلانس ۳۳

۱.۱.۴ د جاري حساب بيلانس ۳۳

۲.۱.۴ پانګه ايز حساب ۳۴

۳.۱.۴ مالي حساب ۳۴

۲.۴ د توکو سوداګري ۳۵

۳.۴ د سوداګرۍ لوری ۳۶

۴.۴ د سوداګرۍ ترکيب ۳۹

۱.۳.۴ د وارداتو ترکيب ۳۹

۲.۳.۴ د صادراتو ترکيب ۴۰

۴.۴ بهرنۍ پورانۍ ۴۱

۵.۴ خالصه نړیوالې زیرمې ۴۲
۵. د مالي سکتور بدلونونه ۴۹
۱.۵. د بودجې د اجراء نرخ ۵۰
۲.۵ اصلي بودجه (کسر او ډېریدنه) ۵۰
۳.۵ د عوایدو راټولول ۵۱
۱.۳.۵ داخلي عواید ۵۱
۲.۳.۵ غیر مالیاتي عواید ۵۲
۴.۵ د بسپنه ورکوونکو مرستې ۵۳
۵.۵ لګښتونه ۵۴
۶. د بانکي نظام د کړنو څرنګوالی ۵۷
۱.۶ د بانکي نظام شتمنۍ ۵۸
۱.۱.۶ ناخالصه پورونه ۵۹
۲.۱.۶ د پور د زیان زیرمې ۵۹
۳.۱.۶ د کریډټ ویشنه ۶۰
۲.۶ د پورونو ډله بندي ۶۲
۱.۲.۶ صعب الحصول پورونه ۶۲
۲.۲.۶ معکوس ډله بندي شوي پورونه ۶۳
۳.۲.۶ تر نظر لاندې کټګورۍ کې پورونه ۶۳
۴.۲.۶ د زیان په کټګورۍ کې پورونه ۶۳
۵.۲.۶ د بانکونو ترمنځ طلبات ۶۳
۶.۲.۶ پانګه اچونه ۶۴
۷.۲.۶ په خزانه کې پیسې او د افغانستان بانک باندې طلبات ۶۴
۳.۶ پوراینې ۶۴
۱.۳.۶ امانتونه ۶۵
۲.۳.۶ پور اخیستنې ۶۶
۴.۶ نقدینه ګۍ (سیالیت) ۶۶
۵.۶ پانګه ۶۶
۶.۶ ګټورتیا (نافعیت) ۶۶
۷.۶ د اسعارو خطر ۶۹
۸.۶ د ټکټانې د نرخ خطر ۶۹

د ګرافونو لست

۱.۱ ګراف: پرمختللي، راغوړيدلي او د پرمختګ په حال کې اقتصادونه او د نړۍ د کورنۍ ناخالصه توليداتو وده ۵

۲.۱ ګراف: د متحدو ايالتونو د حقيقي کورني ناخالصه توليداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۶– ۲۰۱۸ ۶

۳.۱ ګراف: د امريکې د متحدو ايالتونو د مصرفي توکو د بيو شاخص (د بدلونونو سلنه) ۶

۴.۱ ګراف: د بريتانيې د کورني ناخالصه توليداتو د ودې نرخ ۷

۵.۱ ګراف: د جرمني د کورني ناخالصه توليداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۵ - ۲۰۱۸ ۷

۶.۱ ګراف: د چين د کورني ناخالصه توليداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۵ - ۲۰۱۸ ۸

۷.۱ ګراف: د چين د کورني ناخالصه توليداتو د سکتورونو ونډه ۸

۸.۱ ګراف: ، د هند د کورني ناخالصه توليداتو کلنی د ودې نرخ ۹

۹.۱ ګراف: د ترکيې د کورني ناخالصه توليداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۵ - ۲۰۱۸ ۱۰

۱۰.۱ ګراف: د ترکيې د مصرفي توکو د بيو شاخص د ۲۱۸ کال له جنورۍ – ډيسمبر ۱۰

۱.۲ ګراف: د ۲۰۱۸ کال لپاره پولي زيرمې ۱۴

۲.۲ ګراف: د ۲۰۱۸ کال لپاره په ګردښت کې پيسې ۱۴

۳.۲ ګراف: خالصه بهرنۍ شتمنی، خالصه کورنۍ شتمنی او د پراخه مفهوم په توګه پيسې ۱۵

۴.۲ ګراف: په ګردښت کې پيسې، جاري امانتونه او د M2 د ونډې په توګه پيسه وزمه ۱۵

۵.۲ ګراف: د خالصه نړيوالې زيرمې حقيقي کچه او هدف، په ميليون امريکايي ډالر، ۲۰۱۸ کال ۱۷

۶.۲ ګراف: د امريکايي ډالرو پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې ورځنی اوسط نرخ، ۲۰۱۸ کال ۱۷

۷.۲ ګراف: د انګليسي پاونډ او يورو پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې ورځنی اوسط نرخ، ۲۰۱۸ کال ۱۷

۸.۲ ګراف: د هندي روپۍ او پاکستاني روپۍ پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې ورځنی اوسط نرخ، ۲۰۱۸ کال ۱۷

۹.۲ ګراف: د ايراني تومانو پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې ورځنی اوسط نرخ، ۲۰۱۸ کال ۱۸

۱۰.۲ ګراف: د ۲۰۱۸ کال په اوږدو کې د امريکايي ډالرو لپاره تقاضا او ورکړل شوی مبلغ ۱۸

۱۱.۲ ګراف: د پانګه ايزو پاڼو نا ترلاسه شوې ونډه، ۲۰۱۸ کال ۱۹

۱۲.۲ ګراف: د ۷ ورځنيو پانګه ايزو پاڼو لپاره تقاضا او ورکړل شوی مبلغ ۱۹

۱۳.۲ ګراف: د ۲۸ ورځنيو پانګه ايزو پاڼو لپاره تقاضا او ورکړل شوی مبلغ ۱۹

۱۴.۲ ګراف: د ۹۱ ورځنيو پانګه ايزو پاڼو لپاره تقاضا او ورکړل شوی مبلغ ۱۹

۱۵.۲ ګراف: د ۱۸۲ ورځنيو پانګه ايزو پاڼو لپاره تقاضا او ورکړل شوی مبلغ ۲۰

۱.۳ ګراف: ملي عمومي انفلاسيون (کال په کال)، ۲۰۱۸ کال ۲۶

۲.۳ ګراف: د اوسط موندلو ميتود (کال په کال) ۲۶

۳.۳ ګراف: ملي عمومي درې مياشتني انفلاسيون اوسط (کال په کال) ۲۶

۴.۳ ګراف: د کابل د انفلاسيون کلنی اوسط نرخ، ۲۰۰۴ – ۲۰۱۸ ۲۹

۵.۳ ګراف: د کابل عمومي انفلاسيون، ۲۰۰۴ – ۲۰۱۸ ۲۹

۱.۴ ګراف: د جاري حساب بيلانس (په ميليون امريکايي ډالرو) ۳۴

۲.۴ ګراف: پانګه ايز او مالي حسابونه (په ميليون امريکايي ډالر) ۳۵

۳.۴ ګراف: د افغانستان د بهرنيو مستقيمو پانګونو داخلي جريانونه (په ميليون امريکايي ډالر) ۳۵

۴.۴ ګراف: د سوداګرۍ کړنې او بيلانس ۳۶

۵.۴ ګراف: د صادراتو لوری (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۸ کال ۳۷

۶.۴ ګراف: د صادراتو لوری (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۷ کال ۳۷
۷.۴ ګراف: د وارداتو لوری (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۸ کال ۳۸
۸.۴ ګراف: د وارداتو لوری (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۷ کال ۳۹
۹.۴ ګراف: د وارداتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۸ کال ۴۰
۱۰.۴ ګراف: د وارداتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۷ کال ۴۰
۱۱.۴ ګراف: د صادراتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۸ کال ۴۱
۱۲.۴ ګراف: د صادراتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۲۰۱۷ کال ۴۱
۱۳.۴ ګراف: د بهرنیو پورانو پرتلنه (په میلیون امریکایي ډالر)، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۴۲
۱۴.۴ ګراف: خالصه نړیوالې زیرمې، (په میلیون امریکایي ډالر)، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۴۲
۱.۵ ګراف: د ټولیزه عوایدو، لګښتونو، بودجې او بسپنو پرتلنه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۴۹
۲.۵ ګراف: د ټولیزې بودجې پرتلنه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۰
۳.۵ ګراف: د عملیاتي او پرمختیایي بودجې د اجراء د نرخ پرتلنه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۰
۴.۵ ګراف: د اصلي بودجې کسر او ډېرېدنه، (د بسپنو په ګډون او نه ګډون) ۵۱
۵.۵ ګراف: د ټولیزه عوایدو ونډه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۱
۶.۵ ګراف: د ټولیزه کورنیو عوایدو اجزاوې، ۲۰۱۸ کال ۵۱
۷.۵ ګراف: د ټولیزه داخلي عوایدو پرتلنه، ۲۰۱۸ کال ۵۲
۸.۵ ګراف: ستر داخلي عواید، ۲۰۱۸ کال ۵۲
۹.۵ ګراف: د ټولیزه غیر مالیاتي عوایدو د سترو اجزاوو پرتلنه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۲
۱۰.۵ ګراف: د بسپنو ټولیزه کلنی شننه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۳
۱۱.۵ ګراف: د بسپنه ورکوونکو د ونډې اجزاوې، ۲۰۱۸ کال ۵۳
۱۲.۵ ګراف: د بسنه ورکوونکو د ونډې پرتلنه، ۲۰۱۸ کال ۵۳
۱۳.۵ ګراف: د ټولیزه لګښتونو پرتلنه، ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کال ۵۴
۱.۶ ګراف: د بانکي نظام په ټولیزه شتمنیو کې د بانکي ډلو ونډه ۵۸
۲.۶ ګراف: د بانکي نظام د ناخالصه پورونو په پورتوفولیو کې د بانکونو د ګروپونو ونډه ۵۹
۳.۶ ګراف: د پور د پورتوفولیو کیفیت ۶۲
۴.۶ ګراف: د بانکي ګروپونو ترمنځ د بین البانکي طلباتو ونډه ۶۳
۵.۶ ګراف: د بانکي ګروپونو ترمنځ د پورانو ونډه ۶۳
۶.۶ ګراف: په افغانیو ایښودل شوي امانتونه ۶۵
۷.۶ ګراف: د امانتونو اسعاري ترکیب ۶۵
۸.۶ ګراف: د بانکي ګروپونو ترمنځ امانتونه ۶۵
۹.۶ ګراف: د امانتونو ډله بندي ۶۶
۱۰.۶ ګراف: د بانکي نظام ګټورتیا (نافعیت) ۶۸
۱۱.۶ ګراف: د بانکي نظام له پانګې څخه ترلاسه شوې ګټه او له شتمنۍ څخه ترلاسه شوې ګټه ۶۸
۱۲.۶ ګراف: نهایي خالصه ټکټانه ۶۸

د جدولونو لست

۱.۲ جدول: د ۲۰۱۸ کال لپاره د نقدینګۍ حجم ۱۶
۱.۳ جدول: ملي عمومي انفلاسیون، ۲۰۱۸ کال ۲۷
۲.۳ جدول: د کابل عمومي انفلاسیون، ۲۰۱۸ کال ۳۰
۱.۴ جدول: د افغانستان د اداینو بیلانس (په میلیون امریکایي ډالر)، ۲۰۱۸ کال ۴۳
۲.۴ جدول: د توکو سوداګري (په میلیون امریکایي ډالر)، ۲۰۱۸ کال ۴۴
۳.۴ جدول: د بهرنۍ سوداګرۍ لوری، ۲۰۱۸ کال (په میلیون امریکایي ډالر) ۴۴
۴.۴ جدول: د بهرنۍ سوداګرۍ لوری، ۲۰۱۷ کال (په میلیون امریکایي ډالر) ۴۵
۵.۴ جدول: بهرنۍ پوراینې، ۲۰۱۸ کال ۴۵
۶.۴ جدول: خالصې نړیوالې زیرمې، ۲۰۱۸ کال ۴۶
۱.۶ جدول: د شتمنیو او پوراینو ترکیب ۵۹
۲.۶ جدول: د کریډټ سکتوري وېش، د ۲۰۱۴ له ډیسمبر څخه د ۲۰۱۸ تر سپټمبره پورې ۶۱
۳.۶ جدول: د بانکي نظام د ټینګښت مهم شاخصونه ۶۷
۴.۶ جدول: د ګټې/ زیان جدول ۶۸

د افغانستان بانک د سرپرست او لومړي مرستیال پیغام

"د ټولنې د ډېرو زیانمن کیدونکو وګړو ملاتړ، د افغانستان بانک د پالیسیو او هڅو موخه ده. دا چاره د سالم او اغېزناکه پولي سیاست د تطبیق له لارې ترسره کېږي، هغه سیاست چې د بانک پر لومړنۍ هدف (د بیو پر ثبات) تمرکز کوي."

عمومي کتنه

د نړۍ اقتصاد د تولیدي سکتور د ښه والي او د سوداګریزو کړنو د کموالي له امله معتدله وده کړې ده. که څه هم د سترو اقتصادونو ترمنځ خبرې اترې روانې دي، خو په دې برخه کې شته سوداګریز کړکیچونه لا حل شوي نه دي. د پورته یادو شویو کړکیچونو ترڅنګ د نړیوالې اقتصادي ودې د اټکل شوې کچې د کمیدو په اړه شته اندیښنو د پانګوالو لیوالتیا راکمه کړې او د نړیوالو ونډه والو د بیو په کموالي کې یې ستره ونډه درلودلې ده. د امریکایي ډالرو پیاوړتیا له امله په مالي بازار کې د پام وړ بدلونونه راغلي دي، د دې ترڅنګ د غوړیدو او پرمختګ په حال په ځینو لویو هېوادونو کې د پانګې بهیدنې او د اسعارو فشارونو زیات شوي او په ورته کې له مالي فشارونو سره یو شمېر هېوادونو مخ شوي دي. په ټولیزه توګه، اټکل کېږي چې نړیواله اقتصادي وده به د ۲۰۱۸ زیږدیزکال له ۳ سلنې څخه په ۲۰۱۹ زیږدیز کال کې ۲.۹ سلنې ته راټیټه شي. همدا ډول په پرمختللو هېوادونو کې اقتصادي کړنې کمزوره شوي دي. په اروپایي هېوادونو (د یورو په سیمه) کې اقتصادي کړنې د خالصه صادراتو د دوامداره کموالي له امله د مخکې اټکل په پرتله کمزوره شوي دي. کله چې یو شمېر هېوادونو د جاري حساب په لوړ کسر سره د مالي بازارونو د پام وړ فشارونه تجربه کاوه، د غوړیدو په حال کې بازارونو او د پرمختګ په حال کې هېوادونو د ودې ټیټیدونکی بهیر درلوده.

په افغانستان کې د مصرفي توکو د بیو شاخص د بدلونونو کال په کال سنجش ښیي چې په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې د انفلاسیون اوسط نرخ ۰.۶ سلنې ته رسیږي چې د تیر کال د ۵.۰ سلنه ثبت شوې کچې په پرتله کموالی ښکاره کوي. د انفلاسیون په نرخ کې د کمښدو اصلي لاملونه په نړیوالو بازارونو کې د توکو کمې او ثابته بېې او په افغانستان کې د داخلي تقاضا کموالی ګڼل کیږي.

د افغانستان بانک په بازار کې د زیاتې نقدینه ګۍ د لرې کولو او د اسعارو پر وړاندې د افغانۍ د مبادلې د نرخ د زیاتو نوسانونو د کمولو په موخه په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې په ټولیزه توګه ۲،۴۱۵.۵۲ میلیونه امریکایي ډالره لیلام کړي دي. په ورته خت کې، د امریکایي ډالرو پر وړاندې د افغانۍ ارزښت د ۲۰۱۸ زیږدیز کال له پیل څخه تر پای پورې ۸ سلنه کموالی موندلی دی.

د بانکي نظام شتمنۍ د ۲۰۱۸ زیږدیز کال د ډسمبر په پای کې ۰.۲۰ سلنه وده کړې ده چې د تیر کال د ورته مودې د ۵.۷۳ سلنه ثبت شوې ودې په پرتله کموالی ښکاره کوي. د بانکي نظام پانګې، سره له دې چې د ۲۰۱۸ زیږدیز کال په اوږدو کې ۴.۳۲ سلنه کموالي په درلودلو سره ۳۴.۳۹ میلیارده افغانیو ته رسیږي، پیاوړی وضعیت درلود. د بانکي نظام خالصه ګټه په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې ۲.۴۳ میلیارده افغانیو ته رسیږي چې د ۲۰۱۷ زیږدیز کال د ۱.۷۷ میلیارده افغانیو خالصې ګټې په پرتله د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي.

بهرني سکتور په جاري حساب کې د ۲۱ سلنه کسر او د اداینو په بیلانس کې د ۷۳۴.۸۶ میلیونه امریکایي ډالره کسر په درلودلو سره د تیر کال د ورته ربعې په پرتله د ۲۰۱۸ کال په دریمه ربعه کې کمزوره وده تجربه کړې ده. پولي زیرمو د ۲۰۱۸ زیږدیز کال په پای کې ۰.۴۰ سلنه منفي وده ثبت کړې چې د ۲۰۱۷ زیږدیز کال په پای کې د ۱۰ سلنې ودې په پرتله کموالی ښکاره کوي. په ګردښت کې پیسې چې د پولي زېرمو تر ټولو ستره برخه جوړوي، هم ۰.۱۸ سلنه منفي وده ثبت کړې ده.

خالصه نړیوالې زېرمې د ۲۰۱۸ زیږدیز کال په اوږدو کې ۷،۷۰۵ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال په پرتله ۵ سلنه (۳۵۹.۶ میلیونه امریکایي ډالره) لږ څه زیاتوالی ښکاره کوي.

۱

نړیوال اقتصادي وضعیت

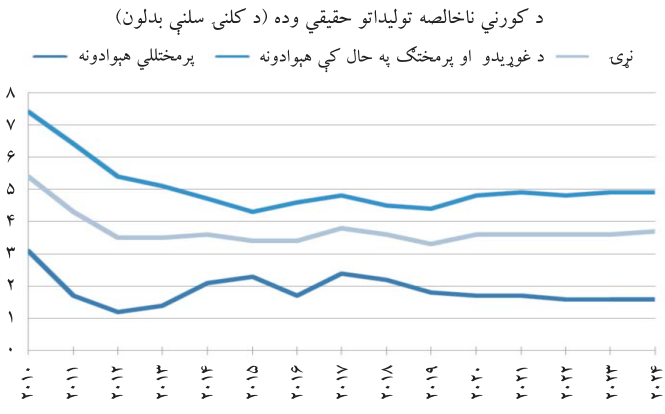
نړیوال اقتصادي وضعیت

د نړیوال بانک د راپور پر بنسټ د تولیدي سکتور د ښه والي او په سوداګریزو کړنو کې د کموالي له امله نړیوالې اقتصادي ودې معتدله بهیر درلودلی دی. که څه هم د لویو اقتصادونو ترمنځ خبرې اترې لا هم روانې دي، خو د سوداګریزو کړکیچونو پر کموالي یې د پام وړ اغیزه درلودلې نه ده. د یادو کړکیچونو ترڅنګ د نړیوالې اقتصادي ودې د کچې د کمیدو د اټکل په اړه شتوو اندېښنو د پانګوالو لیوالتیا راکمه کړې او د نړیوالو ونډه والو د بیو په کمیدو کې یې ستره ونډه درلودلې ده.

د غوړیدو او د پرمختګ په حال کې هېوادونو (EMDEs) ته د پور ورکونې ټکټانه د لویو پرمختللو اقتصادونو د مرکزي بانکونو لخوا تر ډیرې کچې پورې د پالیسۍ د نه تطبیق له امله زیاته شوې ده. د امریکایي ډالرو پیاوړتیا، په مالي بازار کې د پام وړ بدلون او د غوړیدو او د پرمختګ په حال په ځینو لویو هېوادونو کې د پانګې بهیدنې او د اسعارو د فشارونو د زیاتوالي او د مالي فشار سره د ځینو هېوادونو د مخ کیدو لامل شوي دي. سربېره پر دې، د انرژۍ بیو د پام وړ نوسانونه تجربه کړي دي چې د ۲۰۱۸ زیږدیز کال تر پایې پورې د عرضې په عواملو کې چټک کموالی یې بنسټیز لامل په ګوته شوی دی. د نورو توکو، په تیره بیا د فلزونو بیې هم راټیټې شوي دي چې د توکو صادرونکو لپاره یې نوې ننګونې پیدا کړي دي. په ټولیزه توګه، اټکل کېږي چې نړیواله اقتصادي وده به د ۲۰۱۸ زیږدیز کال د ۳ سلنې په پرتله په ۲۰۱۹ زیږدیز کال کې ۲.۹ سلنې ته راټیټه شي. همدارنګه په پرمختللو هېوادونو کې اقتصادي کړنو زیاتوالی موندلی دی. په ورته وخت کې د امریکې د متحده ایالاتو وده ثابته پاتې شوې او د مالي هڅونې لخوا لا پیاوړې شوې ده. برعکس، په یورو سیمه کې یې فعالیت د تیر کال په پرتله یو څه راکم شوی دی چې د خالصو صادراتو کموالی یې ستر لامل ګڼل کېږي. په داسې حال کې چې په پرمختللو هېوادونو کې اقتصادي وده د تیر کال راهیسې ۲.۲ سلنې ته راټیټه شوې ده، خو لا هم له ټاکل شوې کچې څخه لوړه او له تیرو وړاندوینو سره برابره ده.

د غوړیدو او د پرمختګ په حال کې هېوادونو وده په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې ۴.۲ سلنې ته راټیټه شوې ده چې د تیرې اټکل شوې کچې په پرتله ۰.۳ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي چې په دې توګه د جاري حساب د لوړ کسر لرونکو هېوادونو د پراخ مالي بازار او د پام وړ ټیټوالي فشارونه تجربه کړي دي. په ټولیزه توګه، د لوړې ودې د شاخصونو له مخې د توکو د صادرونکو وضعیت د پام وړ خراب شوی دی چې په اړوند هېواد کې د دوی په وړاندې شته ننګونې یې ستر لامل ګڼل کېږي. همدارنګه د توکو د واردوونکو کړنې له پیاوړتیا سره سره بیا هم یو څه کموالی ښکاره کوي چې د دې کموالي ستر لاملونه د ظرفیت لوړونې پر وړاندې محدودیتونه او د صادراتو وده په ګوته شوي دي.

۱.۱ ګراف: د پرمختللو هېوادونو، د غوړیدو په حال کې هېوادونو او د نړۍ د کورنۍ ناخالصه تولیداتو وده

سرچینه: د پیسو د نړیوال صندوق اقتصادي لیدلوری

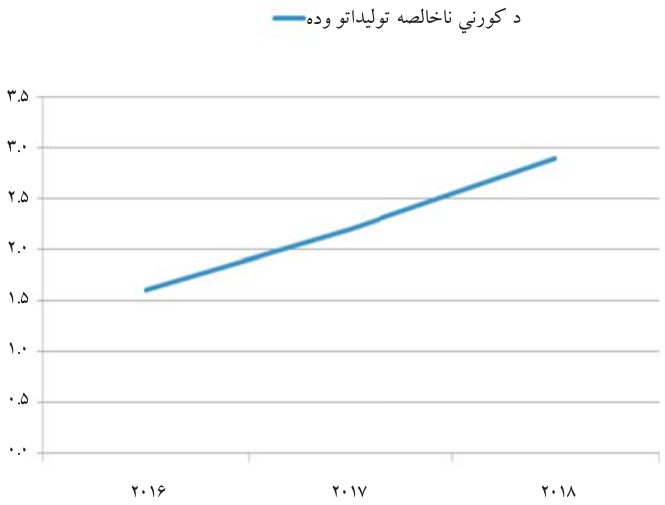
۱.۱ پرمختللي اقتصادونه

۱.۱.۱ د امریکې د متحدو ایالتونو اقتصاد

د امریکې د متحدو ایالتونو د اقتصادي ودې کلنی نرخ د تیر کال د ۲.۲ سلنې په پرتله په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې ۲.۹ سلنې ته لوړ شوی دی. په ورته وخت کې، په څلورمه ربعه کې حقیقي کورنیو ناخالصه تولیداتو هم زیاتوالی مونډلی دی چې شخصي لګښتونو، غیر دولتي ثابتې پانګونې، صادراتو، شته شخصي پانګونو او دولتي لګښتونو په دې برخه کې مثبته ونډه درلودلې ده.

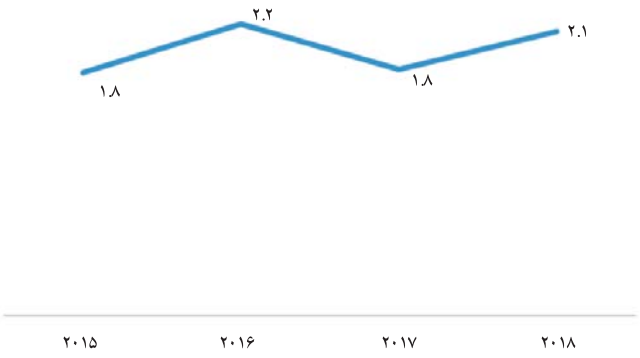
برعکس، کورني حقیقي ناخالصه تولیدات د ثابتې استوګنیزې پانګونې او د سیمه ایز او ایالتي دولت د لګښتونو له امله یو څه زیانمن شوي دي. همدارنګه هغه واردات چې په کورنیو ناخالصو تولیداتو کې شامل نه دي، هم زیاتوالی مونډلی دی. د انفلاسیون نرخ د ۲۰۱۷ زیږدیز کال د ۱.۹ سلنې په پرتله په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې ۲.۱ ته رسیږي چې د تیر کال په پرتله زیاتوالی ښکاره کوي.

۲.۱ ګراف: د امریکا د متحدو ایالتونو د کورنیو ناخالصه تولیداتو د کلنی ودې نرخ ۲۰۱۸-۲۰۱۶

سرچینه: د امریکا متحده ایالاتو د سوداګرۍ وزارت، د اقتصادي شننې او څېړنې اداره

۳.۱ ګراف: د امریکا متحده ایالاتو د مصرفي توکو د بیو شاخص – ټول ښاري مصرفوونکي (د بدلون سلنه)

سرچینه: د امریکا متحده ایالاتو د کار وزارت، د کار د احصائیې اداره

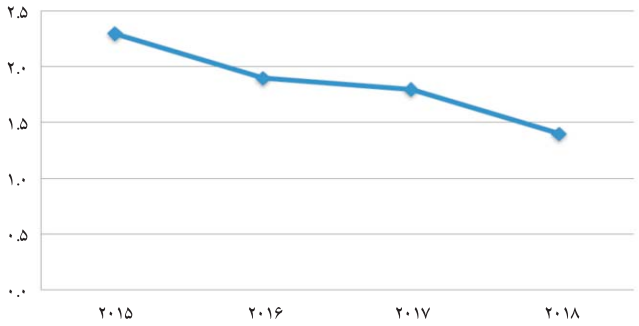
۲.۱.۱ د بریتانیې اقتصاد

په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې د بریتانیې اقتصاد شاوخوا ۱.۴ سلنه وده کړې ده چې د ۲۰۱۰ زیږدیز کال له ۴.۲ سلنه ستر اقتصادي رکود راهیسې خورا ټیټه وده ښکاره کوي. د ۲۰۰۸ زیږدیز کال د اقتصادي رکود څخه مخکې، په تیره بیا په ۲۰۰۰ زیږدیز کال کې د کورني ناخالصه تولیداتو له ۳.۷ سلنې ودې وروسته د بریتانیې اقتصاد په نسبي توګه ښه وده تجربه کړې ده.

د تولید له پلوه د کورنیو ناخالصو تولیداتو د سنجش/ ارزونې له مخې د خدمتونو په سکتور کې د مسلکي، علمي، اداري او مرستندویو خدمتونو د وروستۍ ربعې په وده کې یې ونډه لرلې ده، حال دا چې تولیدي او رغونې سکتور د کورنیو ناخالصو تولیداتو په وده کې منفي رول لوبولی دی.

د لګښت له پلوه د کورنیو ناخالصو تولیداتو د سنجش له مخې خصوصي او دولتي لګښت په وده کې مثبته ونډه لرلې ده، حال دا چې د ناخالصې پانګې جوړښت او خالص کاروبار د کورني ناخالصه تولیداتو په وده کې منفي ونډه لرلې ده.

۴.۱ ګراف: د بریتانیې د کورنۍ ناخالصه تولیداتو وده

سرچینه: د بریتانیې د احصائیې ملي اداره

۳.۱.۱ د جرمنی اقتصاد

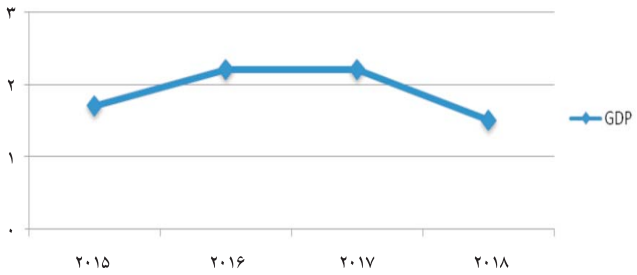
د جرمني اقتصاد په ۲۰۱۸ زیږدیز کال کې ۱.۵ سلنه وده موندلې ده چې د تیر کال په پرتله تیټوالی ښکاره کوي. په ورته وخت کې، د تیرو پنځو کلونو په پرتله دا تر ټولو ټیټه وده بلل شوې ده. لومړني معلومات ښکاره کوي چې سوداګریزو کړکیچونو د اروپا په خورا لوی اقتصاد کې پر صادروونکو د پام وړ اغیزه کړې ده.

د جرمني د احصائیې اداري د راپور له مخې تر ارزونې لاندې موده کې د صادراتو په کمیدو او برعکس د وارداتو په زیاتیدو سره د یاد هېواد د بهرنۍ سوداګرۍ اوسنی وضعیت خراب شوی دی.

د یادې اداري د راپور پر بنسټ د کورنۍ تقاضا په برخه کې توپیر لیدل کېږي چې پر بنسټ یې د یاد هېواد کورنۍ لګښتونه کم ښودل شوي دي، حال دا چې شرکتونو د ماشین آلاتو، تجهیزاتو او رغونې په برخه کې ډیره پانګونه کړې ده.

په سپتمبر میاشت کې د لوګو د خپریدنې ټسټونو د حتمي کیدو له امله په موقتي بڼه د موټرو د تولید کمښت د سوداګرۍ د کموالي لامل شوی دی. همدارنګه د موټر جوړولو په صنعت او د پرچون پلورنې په سکتور کې شتوو ستونزو هم د کورنۍ ناخالصه تولیداتو په ټیټوالي کې ونډه درلودلې ده.

۵.۱ ګراف: د جرمني د کورنۍ ناخالصه تولیداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۵ – ۲۰۱۸

سرچینه: د احصائیې فدرالي اداره (DESTATIS)، جرمني

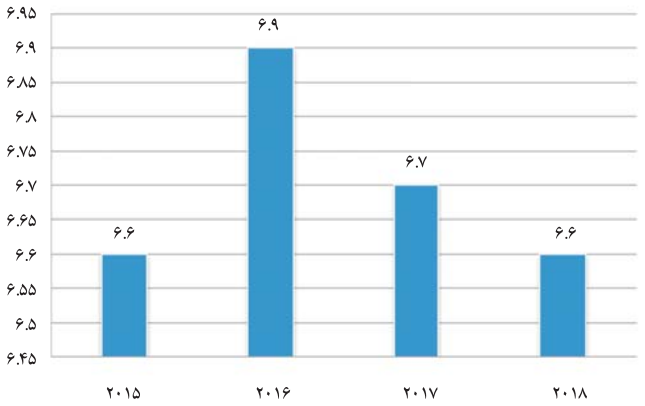
سربیره پر دې، د جرمني د موټر جوړولو صنعت چې د صادراتو اړونده وده کې مهم رول لوبوي، د سوداګرۍ د کموالي یو بل لامل په ګوته شوی دی. د "Dieselgate" له درغلیزې رسوایۍ وروسته چې په دې وروستیو کلونو کې یې یاد سکتور ته ټکان ورکړی دی، د موټر جوړونې صنعت په نویو معیارونو د لوګو د خپریدنې د مخنیوي لپاره اقدامات کړي دي. د جرمني د موټر جوړولو صنعت د ټولنې لخوا د خپرو شویو معلوماتو پر بنسټ د تیر کال د سپتمبر میاشتې په پرتله د روان کال په ورته میاشت کې د موټرو تولید ۲۴ سلنه راټیټ شوی دی.

۲.۲ د غوړيدو په حال کې هېوادونه

۱.۲.۱ د چين اقتصاد

د چين اقتصادي وده په ۲۰۱۸ زيږديز کال کې ۶.۶ سلنې ته رسيږي چې له ۱۹۹۰ زيږديز کال راپديخوا تر ټولو ډير ټيټوالی ښکاره کوي. د ياد هېواد د کورنۍ ناخالصه توليداتو وده د ۲۰۱۸ مالي کال په څلورمه ربعه کې ۶.۴ سلنه ثبت شوې ده چې د کال په کال ودې پر بنسټ د تيرې ربعې د ۶.۵ سلنې په پرتله ټيټوالی ښکاره کوي.

۶.۱ ګراف: د چين د کورنۍ ناخالصه توليداتو د ودې نرخ ۲۰۱۵ –۲۰۱۸

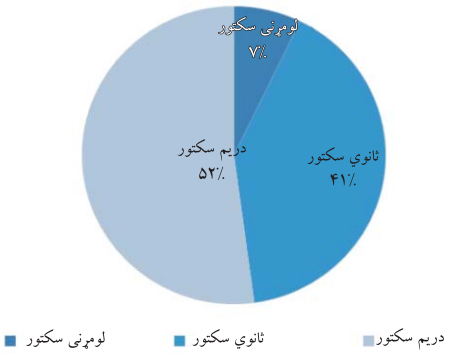
سرچينه: د چين د احصائيې ملي اداره

د کال په کال شمېرو پر بنسټ د ډسمبر په مياشت کې پرچون پلورنې ۸.۲ سلنه زياتې شوې دي چې د تيرې نومبر مياشتې د ۸.۱ سلنې اټکل شوې کچې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. همدارنګه په ۲۰۱۸ مالي کال کې صنعتي توليدات ۶.۲ سلنې ته رسيږي چې د تير کال د ۶.۶ سلنې په پرتله ټيټوالی ښکاره کوي چې د موټرو، څيرک تيليفونونو او کمپيوټرونو په توليد کې کمښت يې ستر لامل په ګوته شوی دی. سربيره پر دې، د ۲۰۱۸ زيږديز کال په سپتمبر مياشت کې صنعتي توليد ۵.۷ سلنې ته راټيټ شوی دی.

په ۲۰۱۸ زيږديز کال کې د فابريکو او ودانيو د رغونې په ګډون د ثابتې شتمنۍ پانګونه ۵.۹ سلنې ته رسيږي چې د تير کال د ۷.۲ سلنې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. د ريل پټلۍ او سړکونو په برخه پر بيخ بنسټونو کمه پانګونه د دې ټيټوالي عمده لامل په ګوته شوی دی چې د تير کال د ۱۹ سلنه زياتوالي په پرتله په ۲۰۱۸ زيږديز کال کې ۳.۸ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي.

په سترو پلورنځيو او انلاين پيرو او پلور کې د لګښتي توکو توليزه پرچون پلورنې په ۲۰۱۸ مالي کال کې ۹.۰ سلنې ته رسيږي چې د تير کال د ۱۰.۲ سلنې په پرتله ټيټوالی ښکاره کوي. له ۲۰۰۳ زيږديز کال راهيسې د لګښتي توکو د پرچون پلورنې د ودې نرخ د لومړي ځل لپاره ۱۰ سلنې ته راټيټ شوی دی چې د موټرو او څيرک تيليفونونو کم پلور پې د ټيټوالي ستر لامل دی. د ۲۰۱۸ مالي کال په ډسمبر کې د لګښتي توکو توليزه پرچون پلورنه يوازې ۸.۲ سلنې ته رسيدلې ده.

۷.۱ ګراف: په کورنۍ ناخالصه توليداتو کې د نورو سکتورونو ونډه

سرچينه: په چين کې د جرمني د سوداګرۍ خونه

د توليد معيارونه او د صادراتو غوښتنې راکمې شوي دي چې د امريکې متحده ايالاتو سره د ياد هېواد د سوداګريزو شخړو دوام او نور عوامل پر ودې باندې تاثير کوونکي لاملونه بلل کېږي. د امريکې متحدو ايالتونو او چين د جولای او سپتمبر په مياشتو کې پر يو بل ۲۵ سلنه تعرفې لوړې کړې دي چې

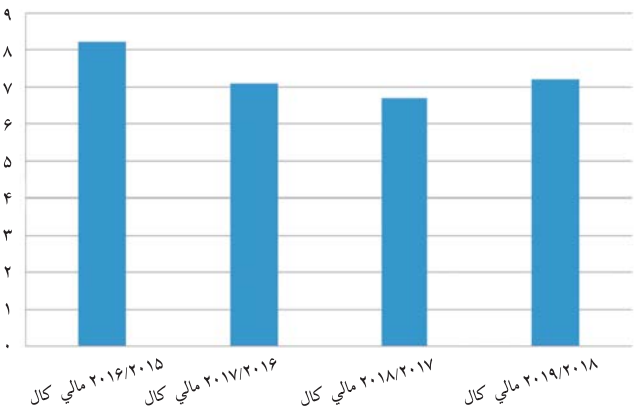
له امله يې د ۲۵۰ ميلياردە امريکايي ډالرو په ارزښت د چين سوداګريزو توکو ته زيان رسيدلی او د امريکي متحده ايالاتو ته د يادو توکو په صادراتو کې کموالی راغلی دی. په ورته وخت کې د دې سوداګريزې جګړې د اغيزو په ډاګه کيدو وروسته له مني موسم راهيسې د توکو په توليد او لګښت کې د پام وړ کموالی راغلی دی. سره له دې چې د امريکي متحدو ايالتونو سره د چين د سوداګريزو شخړو پر کورنۍ اقتصاد اغيزه کړې، خو دا اغيزه د کنترول او کابو کيدو وړ ده. همدارنګه د ياد هېواد اقتصاد مخ په ټيټيدو دی، خو په تيرو څو مياشتو کې د اقتصاد د ثابت ساتلو بهير او اقتصادي وده په ټولیزه توګه په کورنۍ تقاضا پورې تړلې ده.

د ودې دا کموالی به په ۲۰۱۹ کال کې هم دوام وکړي ځکه چې اټکل کېږي دا شخړې لا زياتې او صادرات نور هم کم شي.

۲.۲.۱ د هند اقتصاد

د ۲۰۱۸ کال د اپريل له لومړۍ نېټې څخه د ۲۰۱۹ کال د مارچ تر ۳۱ مې نېټې پورې د دې هېواد کورنۍ ناخالصه توليدات ۷.۲ سلنه وده کړې ده چې د ۲۰۱۸ مالي کال د کورنۍ ناخالصه توليداتو د ودې نرخ يې د تير مالي کال د ۶.۷ سلنې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي.

۸.۱ ګراف: د هند د کورنيو ناخالصو توليداتو د کلنۍ ودې نرخ، ۲۰۱۵ – ۲۰۱۸

سرچينه: د اقتصادي همکارۍ او پراختيا سازمان (OECD)

د دې ترڅنګ، تمه کېږي چې په روان مالي کال کې حقيقي ناخالصه اضافي ارزښت (GVA) ۷ سلنې ته ورسيږي چې په ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کلونو کې يادە کچه ۶.۵ سلنه ښودل شوې ده.

همدارنګه د کرنې، بوټو يا ځنګلونو او کبانو وده د ارزونې لاندې ربعه کې ۳.۸ سلنې ته رسيږي چې د تير کال د ۳.۴ سلنې ودې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. سربيره پر دې، تمه کېږي چې د توليدي سکتور وده په روان کال کې ۸.۳ سلنې ته پورته شي، په داسې حال کې چې د ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کلونو کې يادە کچه ۵.۷ سلنه اټکل شوې ده.

په ورته وخت کې اټکل کېږي چې د کان کيندنې سکتور وده د ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کلونو د ۲.۹ سلنې ودې په پرتله په روان مالي کال کې ۰.۸ سلنې ته راټيټه شي. همدارنګه د خدمتونو سکتور هم په تير مالي کال کې د ۸ سلنې ودې په پرتله په روان مالي کال کې د ۶.۹ سلنې ودې شاهد ؤ.

تمه کېږي چې د عامه لګښتونو د ودې نرخ د تير کال د ۱۰ سلنې په پرتله په روان کال کې ۸.۹ سلنې ته راټيټ شي.

همدارنګه اټکل کېږي چې په ۲۰۱۸ –۲۰۱۹ زيږديزو کلونو کې د بريښنا، غازو، اوبو او نورو عام المنفعه خدمتونو کچه ۹.۴ سلنې ته ورسيږي چې د تيرې مودې د ۷.۲ سلنې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. په ورته وخت کې، په روان مالي کال کې د رغونې سکتور وده ۸.۹ سلنه اټکل شوې ده چې د تير کال د ۵.۷ سلنې په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. مالي حقيقي ملکيتونو او مسلکي خدمتونو وده په روان کال کې ۶.۸ سلنې ته رسيږي چې د ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کلونو د ۶.۶ سلنې په پرتله لوړوالی ښکاره کوي.

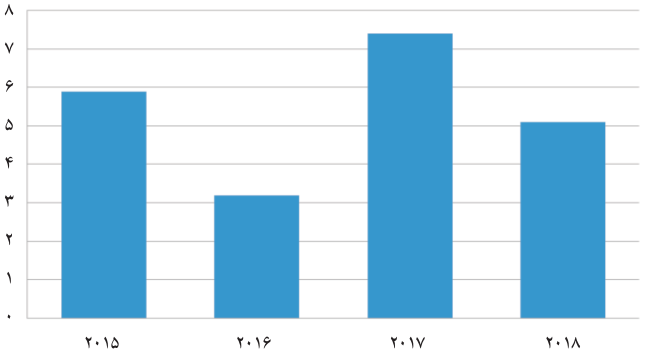
د هند د احصائيې مرکزي اداري د شمېرو له مخې د ۲۰۱۸ – ۲۰۱۹ کلونو په اوږدو کې د سړي سر ملي عايد ۱۱.۱ سلنې

ته رسيږي چې د تير کال د ۸.۶ سلنې ودې نرخ په پرتله زياتوالی ښکاره کوي. د ۲۰۱۸ – ۲۰۱۹ کلونو په اوږدو کې بيې په ترتيب سره ۱۱.۵ سلنه او ۱۱ سلنه اټکل شوې دي چې د تيرو ۲۰۱۷– ۲۰۱۸ کلونو په اوږدو کې په ترتيب سره د ۱۱.۴ سلنې او ۱۰.۸ سلنې په پرتله توپير ښکاره کوي.

۳.۲.۱ د ترکيې اقتصاد

د ترکيې د احصائيوي انستيتيوت د خپرو شويو معلوماتو له مخې، د ۲۰۱۸ کال په لومړۍ ربعه کې د ترکيې د کورنيو ناخالصو توليداتو وده ۷.۴ سلنې، په دويمه او دريمه ربعه کې په ترتيب سره ۵.۶ سلنې او ۱.۸ سلنې او په څلورمه ربعه کې۳ سلنې ته رسيږي چې د لومړۍ ربعې په پرتله ټيټوالی ښکاره کوي. د ياد هېواد د کورنيو ناخالصو توليداتو کلنۍ وده په ۲۰۱۸ کال کې۲.۶ سلنې ته رسيږي چې د تير کال د ۷.۴ سلنې په پرتله د پام وړ ټيټوالی ښکاره کوي. همدارنګه په ورته موده کې په هره پانګه کې کورنۍ ناخالصه توليدات له ۱۰،۳۹۵ امريکايي ډالرو په پرتله ۹،۶۳۲ امريکايي ډالرو ته راټيټ شوي دي.

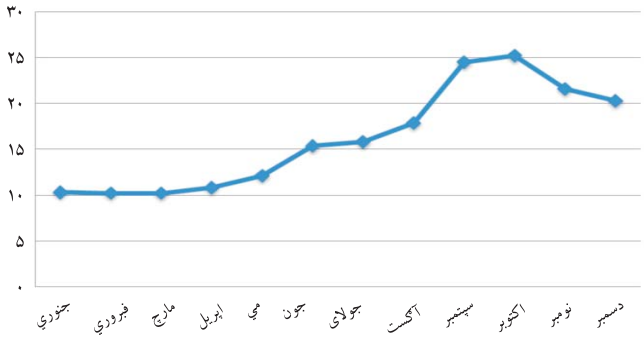
۹.۱ ګراف: د ترکيې د کورنيو ناخالصو توليداتو د ودې نرخ، ۲۰۱۵ – ۲۰۱۸

سرچينه: د ترکيې احصائيوي انستيتيوت

د ترکيې لپره د امريکايي ډالرو پر وړاندې يو پر درې راکمه شوې ده چې پر بنسټ يې د انفلاسيون نرخ د تيرو پنځلسو کلونو په پرتله لوړ شوی دی. د لګښتي توکو انفلاسيون په لاندې ګراف کې ښودل کيږي.

۱۰.۱ ګراف: د ترکيې د مصرفي توکو د بيو شاخص، ۲۰۱۸ جنوري– ډسمبر

سرچينه: د ترکيې احصائيوي انستيتيوت

په ورته وخت کې، د توکو خصوصي لګښت چې د کورنيو ناخالصو توليداتو له نيمايي ډيره برخه ده، په چټکۍ سره راکم شوی چې د کال په کال شمېرو پر بنسټ په څلورمه ربعه کې په منفي ډول ۸.۹ سلنه کمښت کړی دی. د خپرو شويو شمېرو له مخې، په تير کال کې د کرنې سکتور اضافي ارزښت ۱.۳ سلنه او د صنعت سکتور ۱.۱ سلنه زياتوالی شوی دی، حال دا چې د رغونې سکتور ۱.۹ زياتوالی ثبت کړی دی چې په ياد سکتور کې د کال په کال شمېرو پر بنسټ د عمده او پرچون پلورنې، ترانسپورت، زيرمه شويو توکو، اوسيدنې او خوړو اضافي ارزښت ۵.۶ سلنه زياتوالی مونډلی دی.

همدارنګه د روان کال په اوږدو کې د بې کارۍ په کچه کې زياتوالی راغلی دی چې پر بنسټ يې د ډسمبر په مياشت کې دا کچه ۱۳.۵ سلنې ته لوړه شوې ده. په ورته وخت کې يادې کچه د ۲۰۱۰ کال راهيسې تر ټولو لوړه کچه بلل کيږي.

۲

د پانګې او پولي بازار بدلونونه

د پانګې او پولي بازار بدلونونه

د پولي سکتور د شمېرو له مخې پولي زیرمو په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۰.۴۰ سلنه منفي وده ثبت کړې ده چې د ۱۳۹۶ مالي کال د دریمې ربعې د ۱۰ سلنې منفي ودې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي. په ګردښت کې پیسې چې د پولي زیرمې یوه مهمه برخه جوړوي، د ۱۳۹۷ مالي کال له پیل څخه د روان کال تر پایه پورې ۰.۱۸ سلنه منفي وده ثبت کړې ده.

تر ارزونې لاندې ربعه کې د پولې زیرمو او په ګردښت کې د پیسو وده چې د افغانستان بانک عملیاتي او ضمني موخې جوړوي، له ټاکل شویو موخو څخه ډېره ټیټه پاتې شوې ده چې د بازار او بانکونو نه د اضافه نقدینګۍ راغونډول یې ستر لامل په ګوته شوی دی.

د محدوده مفهوم په توګه پیسې (M1) د ارزونې لاندې کال په پای کې ۴۵۳،۴۸۰ میلیونه افغانیو ته رسېږي چې ۴ سلنه وده ښکاره کوي. د پراخه مفهوم په توګه پیسې (M2) هم ورته بهیر درلودلی دی چې د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې یې کچه ۴۸۶،۰۳۴.۱۸ میلیونه افغانیو ته رسېږي او ۲.۵۷ سلنه (کال په کال) وده ښکاره کوي.

د افغانستان بانک د اسعارو پر وړاندې د افغانۍ د تبادلې د نرخ له حده زیات څپ څپاندې کېدو (نوسانونو) د راکمولو او په بازار کې د نقدینګۍ د مدیریت کولو لپاره د ازاد بازار تر عملیاتو لاندې د اسعارو او پانګه ایزو پاڼو له لیلام څخه کار اخلي.

د افغانستان بانک د ۱۳۹۷ مالي کال له پیله راهیسې د روان کال تر پایه پورې په ټولیزه توګه ۲،۴۱۵.۵۲ میلیونه امریکایي ډالره لیلام کړي دي څو په بازار کې له حده زیات سیالیت د مدیریت ترڅنګ د اسعارو په وړاندې د افغانیو چټک څپ څپاندونه (نوسانونه) راکم کړي. د پانګه ایزو پاڼو ټولیزه ناترلاسه شوې کچه د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې ۳۳.۷۲۵ میلیارده افغانیو ته رسېږي. په ورته وخت کې، د ۱۳۹۷ مالي کال له پیل راهیسې د روان کال تر پایه پورې د ډالرو په وړاندې د افغانۍ ارزښت ۸ سلنه راکم شوی دی.

۱.۲ پولي پروګرام

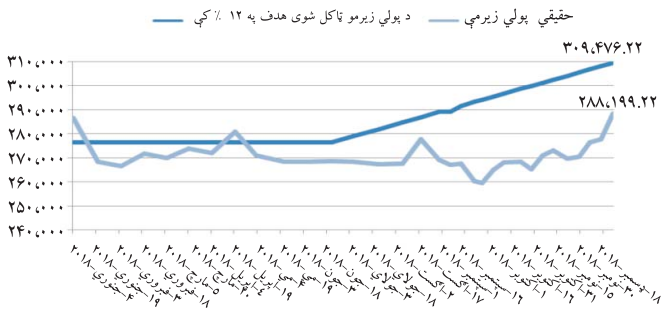
د ۱۳۹۷ مالي په اوږدو کې پولي زیرمې د یو مهم عملیاتي هدف (د کړنې د معیار) په توګه او په ګردښت کې پیسې د ضمني هدف په توګه پېژندل شوي دي.

د پولي زیرمو (RM) کره پیسې چې د کورنیو بیو د ثبات او د افغانستان بانک د لومړنیو موخو په ترلاسه کولو کې مرسته کوي، د پیسو د مقداري تیورۍ په کارولو سره ټاکل کېږي. له همدې کبله، د پولي زیرمو او په ګردښت کې د پیسو لپاره ټاکل شوي هدفونه د اړونده مودې په اوږدو کې د اقتصادي ودې او انفلاسیون د تمو پر بنسټ ټاکل کېږي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې د پولي زیرمې او په ګردښت کې د پیسو وده ۱۲ سلنه ټاکل شوې ده. د یادولو وړ ده چې په ۱۳۹۷ مالي کال کې د پولي زیرمو حقیقي وده منفي ۰.۴۰ سلنه او په ګردښت کې د پیسو حقیقي وده منفي ۰.۱۸ سلنه وه چې له ټاکل شوي هدف څخه ډېره ښکته ده. د افغانستان بانک د ازاد بازار د عملیاتو له لارې ۲،۴۱۵.۵۲ میلیونه امریکایي ډالره لیلام کړي او ۱۰ میلیونه امریکایي ډالره یې د بریښنا پر شرکت باندې چې د افغانستان د بریښنا دولتي شرکت دی، پلورلي دي. همدارنګه د افغانستان بانک په ورته توګه ۱۲۸.۴۵ میلیونه یورو پلورلي دي څو د بازار څخه له

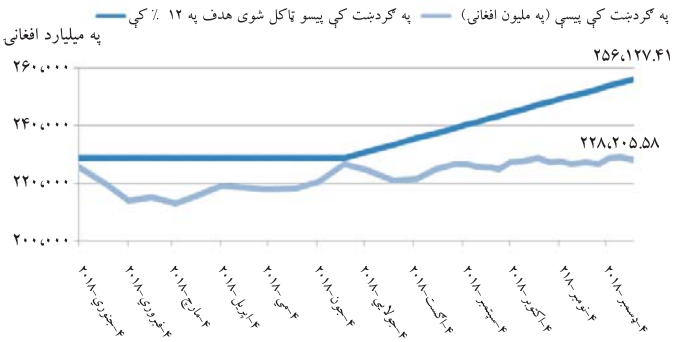
حده زیات سیالیت له منځه یوسي او د بهرنیو اسعارو په وړاندې د افغانۍ د تبادلې نرخ د زیاتو څپو څپاندونو (نوسانونو) مخنیوی وکړي.

۱.۲ او ۲.۲ ګراف د ارزونې لاندې ربعې په اوږدو کې لوړه کچه او حقیقي پولي زیرمې او په ګردښت کې پیسې ښکاره کوي.

۱.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ مالي کال پولي زیرمې

۲.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ مالي کال په ګردښت کې پیسې (۲۲ ډسمبر ۲۰۱۷– ۲۲ ډسمبر ۲۰۱۸)

سرچینه: د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۲.۲ د نقدینه ګۍ حجم

د محدوده مفهوم په توګه پیسې او د پراخه مفهوم په توګه پیسې د پولي او مالي احصائیو د لارښود او د معلوماتو د راټولونې د لارښوونې پر بنسټ راټولېږي.

د محدوده مفهوم په توګه پیسې (M1) د امانت ایښودونکو شرکتونو څخه بهر اسعار او جاري امانتونه رانغاړي، حال دا چې د پراخه مفهوم په توګه پیسې (M2) په ترکیب کې د محدوده مفهوم په توګه د پیسو اجزاوې او داسې نورې لږې سیالې شتمنۍ یا پیسه وزمه شاملې دي.

د ۲.۳ جدول ښکاره کوي چې د محدوده مفهوم په توګه پیسې (M1) د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې ۴ سلنه زیاتوالی کړی دی چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ورته مودې په پرتله یو څه لوړوالی ښکاره کوي. د امانت ایښودونکو شرکتونو څخه بهر اسعار یا په ګردښت کې پیسې چې د محدوده مفهوم په توګه پیسو ۵۱.۵۰ سلنه جوړوي، ۰.۲۷ سلنه منفي وده موندلې چې د تېر کال د ورته مودې د ۱.۹ سلنې ثبت شوې ودې په پرتله ټیټوالی موندلی چې ۵۹۵ میلیونه افغانۍ توپیر ښکاره کوي. جاري امانتونه چې د محدوده مفهوم په توګه د پیسو نورې برخې جوړوي، د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې ۸.۰۱ سلنه وده تجربه کړې ده، حال دا چې تېر کال په ورته مودې کې یې ۴.۵ سلنه وده درلوده چې ۱۷،۳۲۷ میلیونه افغانۍ زیاتوالی ښکاره کوي.

د پراخه مفهوم په توګه د پیسو (M2) کچه د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې ۴۸۶،۰۳۴.۱۸ میلیونه افغانۍ ته رسیږي چې د تیر کال د ۴۷۳،۶۳۶.۸۹ میلیون افغانۍ په پرتله ۲.۵۷ سلنه زیاتوالی په ګوته کوي، خو د تیر کال د ورته مودې د ۴.۱ سلنې ودې په پرتله یې ټیټوالی موندلی دی. د پراخه مفهوم په توګه د پیسو کمه وده په ګردښت کې د پیسو د ودې په کموالي پورې تړاو لري. دا شمېرې ښکاره کوي چې د محدوده مفهوم په توګه پیسې (M1) د پراخه مفهوم په توګه پیسې (M2) تر ټولو ستره برخه ۹۳.۳۰ سلنه جوړوي.

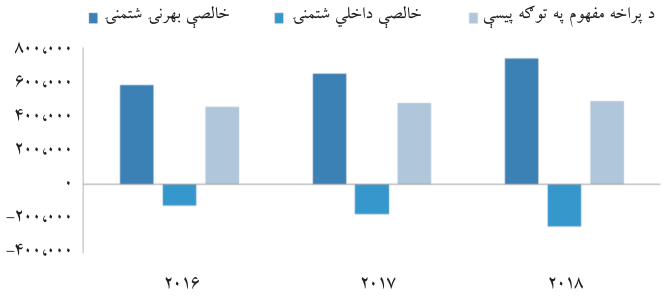
پیسه وزمه (Quasi Money) یا نور امانتونه چې د پراخه مفهوم په توګه د پیسو(M2) بله برخه جوړوي، د ارزونې لاندې کال کې منفي وده لرلې ده چې د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې د ۷.۸۳ سلنه ودې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي. له

همدې امله، د پراخه مفهوم په توګه پر پيسو (M2) باندې د هغه د بدلون اغيزه ډېره کمه ده. په افغانۍ موده ايزه امانتونو کې کال په کال بدلون ۹،۷۵۲ ميليونه افغانۍ ته رسيږي چې ۲۳.۹۸ سلنه منفي وده ښکاره کوي، حال دا چې د اسعاري موده ايزه امانتونو وده د کال په کال شميرو پر بنسټ د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې منفي ۱۲.۲۳ سلنه لوړه شوې ده. پيسه وزمه چې د پراخه مفهوم په توګه د پيسو ۶.۷۰ سلنه جوړوي او د روان کال په اوږدو کې ۲۲،۸۰۳ ميليونه افغانۍ ته رسيږي.

د افغانۍ موده ايزه امانتونه او اسعاري موده ايزه امانتونه د پراخه مفهوم په توګه د پيسو په ترتيب سره ۲.۰۱ سلنه او ۴.۶۹ سلنه جوړوي.

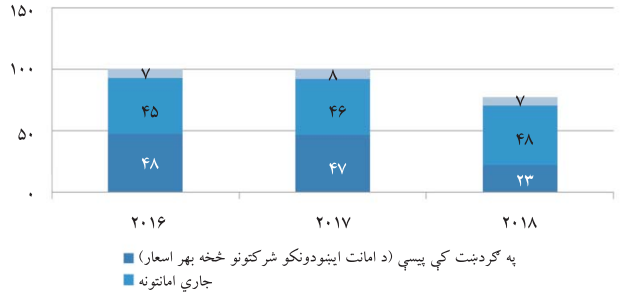
همدا ډول د پراخه مفهوم په توګه پيسو (M2) د ونډې په توګه جاري امانتونه د ارزونې لاندې کال په پای کې ۴۸.۰۶ سلنې ته رسيږي (د زياتو معلوماتو لپاره د ۴.۲ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۳.۲ ګراف: خالصې بهرنۍ شتمنۍ، خالصې داخلي شتمنۍ او د پراخه مفهوم په توګه پيسې

سرچينه: د پولي سياست آمريت، د افغانستان بانک

۴.۲ ګراف: په ګردښت کې پيسې، جاري امانتونه او پيسه وزمه د پراخه مفهوم په توګه پيسو د ونډې په توګه

سرچينه: د پولي سياست آمريت، د افغانستان بانک

۱.۲ جدول: د ۱۳۹۷ مالي کال د نقدينګۍ حجم (د ۲۰۱۷ ډيسمبر ۲۲ – ۲۰۱۸ ډيسمبر ۲۲)

په ميليون افغانۍ	د ۲۰۱۶ ډيسمبر	د ۲۰۱۷ ډيسمبر	کال په کال د سلنې بدلون	توپير	د ۲۰۱۸ ډيسمبر	کال په کال د سلنې بدلون	توپير
	خلورمه ربعه	خلورمه ربعه			خلورمه ربعه		
	مبلغ	مبلغ			مبلغ		
۱- خالصه بهرنۍ شتمنۍ	۵۸۲،۷۶۶.۰۴	۶۵۱،۲۱۸.۷۴	۱۱.۷٪	۶۸،۴۵۳	۷۳۷،۸۶۰.۹۳	۱۳.۳۰٪	۸۶،۶۴۲
(الف) بهرنۍ شتمنۍ	۵۹۳،۹۱۴	۶۶۸،۳۶۱	۱۲.۵٪	۷۴،۴۴۷	۷۵۱،۱۲۵	۱۲.۳۸٪	۸۲،۷۶۴
د افغانستان بانک د بهرنيو اسعارو زيرمې	۴۸۴،۹۱۰.۹۹	۵۵۹،۶۲۰.۷۵	۱۵.۴٪	۷۴،۷۱۰	۶۱۵،۱۲۳.۰۵	۹.۹۲٪	۵۵،۵۰۲
سره زر	۵۳،۳۹۱	۶۱،۶۸۱	۱۵.۵٪	۸،۲۹۰	۶۶،۱۷۹	۷.۲۹٪	۴،۴۹۸
نور	۴۳۱،۵۲۰	۴۹۷،۹۴۰	۱۵.۴٪	۶۶،۴۲۰	۵۴۸،۹۴۴	۱۰.۲۴٪	۵۱،۰۰۴
نورې بهرنۍ شتمنۍ	۱۰۹،۰۰۳	۱۰۸،۷۴۰	-۰.۳٪	-۲۶۳	۱۳۶،۰۰۲	۲۵.۰۷٪	۲۷،۲۶۲
(ب) بهرنۍ پورانۍ	۱۱،۱۴۸	۱۷،۱۴۲	۵۳.۸٪	۵،۹۹۴	۱۳،۲۶۵	-۲۲.۶۲٪	-۳،۸۷۸
۲. خالصه کورنۍ شتمنۍ	-۱۲۴،۷۶۱.۷۶	-۱۷۴،۶۴۳.۳۹	۴۰.۰٪	-۴۹،۸۸۲	-۲۴۹،۰۲۷.۰۱	۴۲.۵۹٪	-۷۴،۳۸۴
(الف) خالص کورنۍ کريډټ	-۱۷،۶۲۲	-۳۶،۰۲۸	۱۰۴.۴٪	-۱۸،۴۰۶	-۷۶،۲۸۴	۱۱۱.۷۳٪	-۴۰،۲۵۶
د غير مالي عامه سکتور لپاره خالص کريډټ	-۶۳،۸۴۷	-۸۴،۰۵۴	۳۱.۶٪	-۲۰،۲۰۷	-۱۲۱،۹۰۶	۴۵.۰۳٪	-۳۷،۸۵۳
د مرکزي حکومت لپاره خالص کريډټ	-۶۳،۹۴۲	-۸۴،۱۴۸	۳۱.۶٪	-۲۰،۲۰۷	-۱۲۲،۰۰۱	۴۴.۹۸٪	-۳۷،۸۵۳

د مرکزي حکومت لپاره کریډټ	۲۳،۰۱۵	۱۵،۳۳۹	-۳۳.٤٪	-۷،٦۷٦	۷،۱۸۵	-۵۳.۱٦٪	-۸،۱۵٤
د مرکزي حکومت لپاره پورانۍ	۸٦،۹۵۷	۹۹،٤۸۷	۱٤.٤٪	۱۲،۵۳۰	۱۲۹،۱۸۵	۲۹.۸۵٪	۲۹،٦۹۹
د مرکزي او سیمه ایز حکومت لپاره خالص کریډټ	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰٪	۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰٪	۰
د عامه غیر مالي شرکتونو لپاره خالصه کریډټ	۹٤	۹٤	۰.۰٪	۰	۹٤	۰.۰۰٪	۰
د خصوصي سکتور لپاره کریډټ	٤۷،۵۵۱	٤۹،۳۸٦	۳.۹٪	۱،۸۳۵	٤٦،٦۳۳	-۵.۵۷٪	-۲،۷۵۳
د نورو مالي شرکتونو لپاره خالصه کریډټ	-۱،۳۲٦	-۱،۳٦۱	۲.٦٪	-۳٤	-۱،۰۱۱	-۲۵.۷۰٪	۳۵۰
(ب) د پانګې حسابونه	۱۲۷،٤۸۰	۱۵۵،۸٤۲	۲۲.۲٪	۲۸،۳٦۳	۱۸۹،۹۳۵	۲۱.۸۸٪	۳٤،۰۹۳
(ت) نور خالصه اقلام	۲۰،۳٤۰	۱۷،۲۲۷	-۱۵.۳٪	-۳،۱۱۳	۱۷،۱۹۳	-۰.۲۰٪	-۳٤
۳. د پراخه مفهوم په توګه پیسې	**٤۵۵،۲۰٤.۱۳**	**٤۷۳،۸۳٦.۸۹**	٤.۱٪	۱۸،٦۳۳	٤۸٦،۰۳٤.۱۸	۲.۵۷٪	۱۲،۱۹۷
د محدوده مفهوم په توګه پیسې	٤۲۳،۲۵۹	٤۳٦،۷٤۸	۳٪	۱۳،٤۸۹	٤۵۳،٤۸۰	٤٪	۱٦،۷۳۲
په ګردښت کې پیسې (هغه پیسې چې له امانت ایښودونکو شرکتونو څخه بهر دي)	۲۱٦،۳۰۸	۲۲۰،۵۰۷	۱.۹٪	٤،۱۹۸	۲۱۹،۹۱۱	-۰.۲۷٪	-۵۹۵
جاري امانتونه	۲۰٦،۹۵۱	۲۱٦،۲٤۲	٤.۵٪	۹،۲۹۱	۲۳۳،۵٦۸	۸.۰۱٪	۱۷،۳۲۷
نور امانتونه (پیسه وزمه)	۳۱،۹٤۵.۲۵	۳۷،۰۸۸.۷٤	۱٦.۱٪	۵،۱٤۳	۳۲،۵۵٤.٤٤	-۱۲.۲۳٪	-٤،۵۳٤
په افغاني امانتونه	۱۱،٤۲۲	۱۲،۸۲۷	۱۲.۳٪	۱،٤۰۵	۹،۷۵۲	-۲۳.۹۸٪	-۳،۰۷٦
په بهرنیو اسعارو امانتونه	۲۰،۵۲۳	۲٤،۲٦۲	۱۸.۲٪	۳،۷۳۹	۲۲،۸۰۳	-٦.۰۱٪	-۱،٤۵۹
له ونډو پرته بیه لرونکي پانګې	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰	۰.۰۰۰

سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۳.۲ خالصه نړیوالې زیرمې

د افغانستان بانک په نړیوالو زیرمو کې سره زر، د پیسو له نړیوال صندوق سره د پور زیرمه او ونډه، د برداشت ځانګړی حق (SDR) او همدا ډول مهم اسعار لکه امریکایي ډالر، یورو، انګلیسي پونډ او داسې نور شامل دي. د افغانستان نړیوالې خالصې زیرمې چې په امریکایي ډالرو څرګندیږي، د شتمنۍ هغه زیرمې دي چې د پورانۍ زیرمې تر منفي شوي دي.

خالصه نړیوالې زیرمې د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې ۳۵۹.۶ میلیونه امریکایي ډالره (۵) سلنه زیاتوالی موندلی دی. د خالصو نړیوالو زیرمو کچه ۷،۵۵۰.۳۴ میلیونه امریکایي ډالره ټاکل شوې وه، حال دا چې حقیقي کچه یې د ارزونې لاندې موده کې ۷،۷۰۵ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي. د ۵.۲ ګراف د ارزونې لاندې موده کې حقیقي خالصه نړیواله زیرمې او د هغه د هدف بهیر ښکاره کوي.

د خالصو نړیوالو زیرمو کچه ۷،۴۰۲.۸۰ میلیونه امریکایي ډالره ټاکل شوې وه، حال دا چې حقیقي کچه یې د ارزونې لاندې موده کې ۷،۵۳۴.۴۱ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي. د ۵.۲ ګراف د ارزونې لاندې موده کې حقیقي خالصه نړیواله زیرمې او د هغه د هدف بهیر ښکاره کوي.

۴.۲ د اسعارو د تبادلې بازار

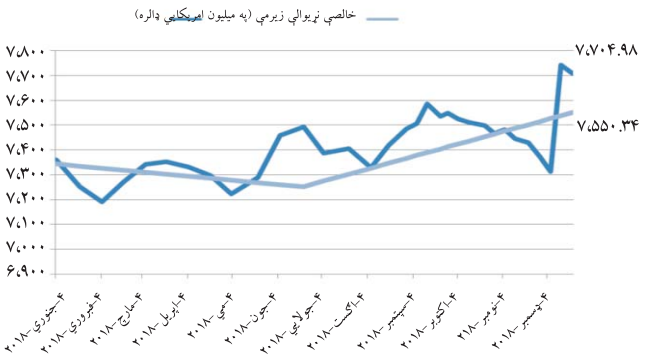
۱.۴.۲ د اسعارو د تبادلې نرخونه

د افغانستان بانک وروستی موخه د بیو د ټیکاو ساتل دي، خو د افغانستان بانک د خپل اصلي هدف ترڅنګ د ازاد بازار د عملیاتو لاندې په ګټوره توګه د پالیسي په تطبیقولو سره د پولي ابزارونو سمې ګټې اخیستنې ته هم متوجه وي.

د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې د افغانی ارزښت د هندي روپۍ، پاکستاني روپۍ او ایراني تومان په وړاندې لوړ شوی دی، خو د نړیوالو اسعارو لکه امریکایي ډالرو، یورو، د اماراتو د درهم، سویسي فرانک، سعودي ریال او انګلیسي پونډ په وړاندې په نسبي ډول راکم شوی دی.

په ۱۳۹۷ مالي کال کې د امریکایي ډالرو او نورو اسعارو په وړاندې د افغانی د تبادلې ورځنی منځنی نرخ په لاندې ګرافونو کې وړاندې کیږي.

۵.۲ ګراف: په ۱۳۹۷ مالي کال کې حقیقي خالصه نړیواله زیرمې او هدف

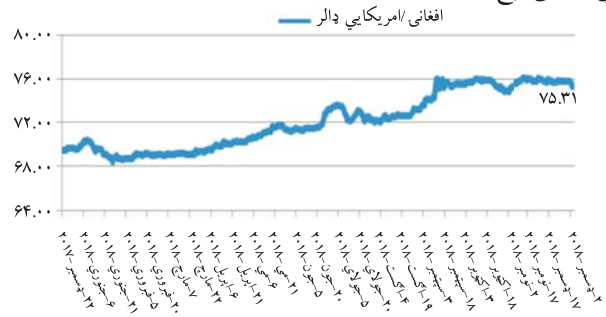
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۵.۲ د ازاد بازار کړنې او د سیالیت شرایط

۱.۵.۲ د اسعارو لیلام

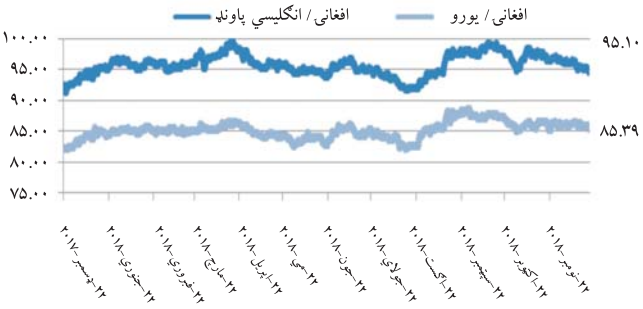
په داخلي مارکیټ کې د بیو د ثابت ساتلو او د پیسو د عرضې د کنټرولولو په موخه د افغانستان بانک په اونۍ کې درې ځلې د اسعارو لیلام او په اونۍ کې یو ځلي د پانګه ایزو پاڼو لیلام ترسره کوي چې د افغانستان بانک ورځنۍ د عمده پولي ابزارونو په توګه کار اخلي. د افغانستان بانک په دوامداره توګه د اسعارو لیلام ترسره کړی څو له بازار څخه اضافي نقدینګي لرې کړي او د بهرنیو اسعارو، په ځانګړې توګه د امریکایي ډالرو پر وړاندې د افغانی د مبادلوي نرخ د زیاتو څپې څپاندونو (نوسانونو) مخه ونیسي.

۶.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ کال په اوږدو کې د امریکایي ډالرو په وړاندې د افغانی د تبادلې ورځنی نرخ

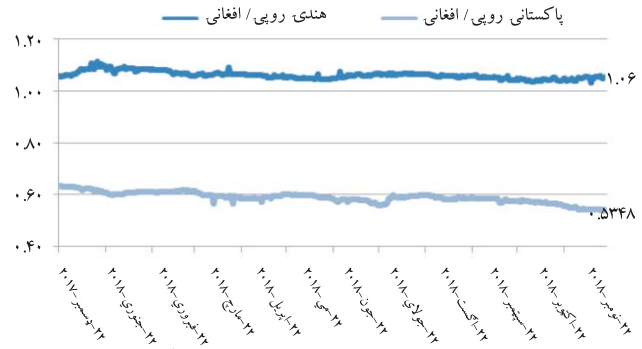
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۷.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ کال په دریمه ربعه کې د انګلیسي پاونډ او یورو په وړاندې د افغانی د تبادلې ورځنی نرخ

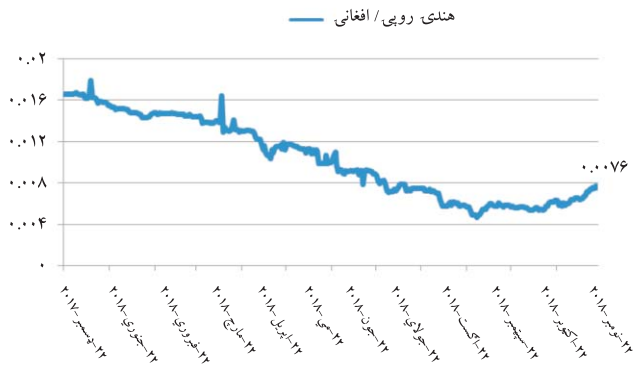
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۸.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ کال په اوږدو کې د هندی روپۍ او پاکستانی روپۍ په وړاندې د افغانی د تبادلې ورځنی نرخ

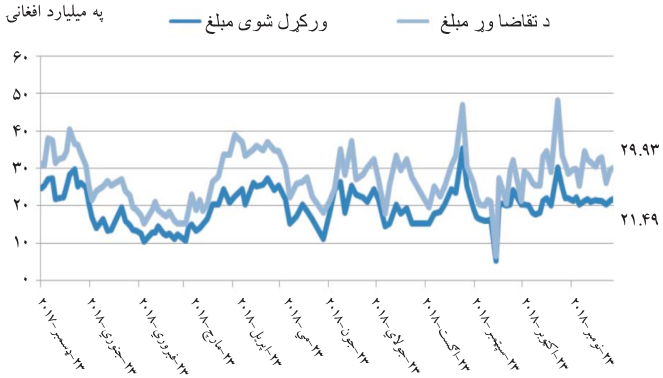
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۹.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ کال په اوږدو کې د هندۍ روپۍ پر وړاندې د افغانۍ نبادلې ورځنی نرخ

سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱۰.۲ ګراف: په ۱۳۹۷ مالي کال کې د امریکایي ډالرو د لیلام له لارې ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ

سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

د افغانستان بانک د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې د ازاد بازار د عملیاتو د بهیر له لارې په ټولیزه توګه ۲،۴۱۵.۵۲ میلیونه امریکایي ډالره لیلام کړي، په داسې حال کې چې په همدې موده کې یې ټولیزه تقاضا ۳،۳۶۱.۱۵ میلیونه امریکایي ډالره وه. په منځنۍ توګه په هر لیلام کې ۵۲ داوطلبانو ګډون کړی دی او له دې ډلې ۴۰ داوطلبان ګټونکي اعلان شوي دي چې په هر لیلام کې په منځني ډول ۱۹.۶۳ میلیونه امریکایي ډالره پلورل شوي دي چې په ټولیزه توګه ۱۷۴.۸۳۸ میلیارده افغانۍ ویستل شوي دي. همدا ډول، د خپرو شویو شمیرو له مخې د ۱۳۹۶ مالي کال په پای په ټولیزه توګه ۱،۹۴۷.۱۷ میلیونه امریکایي ډالر لیلام شوي دي، حال دا چې ټولیزه تقاضا ۲،۶۵۱.۹۵ میلیونه امریکایي ډالره وه. په روان کال کې په منځنۍ توګه ۴۴ داوطلبانو په هر لیلام کې ګډون کړی چې له دې ډلې ۳۳ ګټونکو داوطلبانو ته په هر لیلام کې په اوسط ډول ۱۳ میلیونه امریکایي ډالر ورکړل شوي دي چې په ټولیزه توګه ۱۳۲.۶۱۷ میلیارده افغانۍ ویستل شوي دي. ۲.۱۰ ګراف په ۱۳۹۷ مالي کال کې د امریکایي ډالرو د لیلام له لارې ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ ښکاره کوي.

۲.۵.۲ د پانګې ایزو پاڼو لیلام

پانګه ایزې پاڼې د افغانۍ لنډمهاله بیه لرونکي پاڼې دي چې د افغانستان بانک لخوا د لومړني بازار پر پیرودونکو او ډېرې جواز لرونکو سوداګریزو بانکونو باندې په اوونۍ کې یو ځل پلورل کیږي.

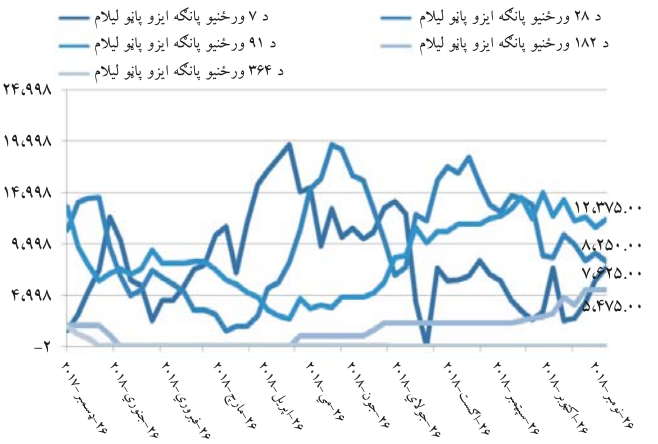
د افغانستان بانک له پانګې ایزو پاڼو څخه د پولي ابزار په توګه کار اخلي څو د پیسو د عرضې وده مدیریت کړي. پانګه ایزې پاڼې د سوداګریزو بانکونو د اضافي نقدینګۍ د جذبولو لپاره کارول کیږي. اوس مهال، د افغانستان بانک د یوې اونۍ، یوې میاشتې، درېو میاشتو، شپږو میاشتو او د یو کال د سر ته رسیدلو مودو پانګې ایزې پاڼې بازار ته وړاندې کوي. د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې د پانګې ایزو پاڼو ټولیزه ناترلاسه شوې ونډه ۳۳.۷۲۵ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۳۸.۹۹۳ میلیارده افغانۍ په پرتله ۵.۲۶۸ میلیارده افغانۍ کموالی ښکاره کوي.

د نا ترلاسه شوې ونډې د کمیدو ستر لامل د تیر کال د ورته مودې په پرتله د ۱۸۲ او ۳۶۴ ورځنیو پانګې ایزو پاڼو د لیلام کموالی ګڼل کیږي. د افغانستان بانک د هیواد د اوسنۍ اقتصادي وضعیت په پام کې نیولو سره د ۱۸۲ او ۳۶۴

ورځینو پانګه ایزو پاڼو لیلام او د ټکټانې نرخونه په پرله پسې ډول راکم کړي دي، څو پانګونې ته خلک وهڅوي او مالي پوهې ته د خلکو لاسرسی زیات کړي. د اسانو شرایطو او ټیټې ټکټانې په درلودلو سره په پانګه ایزو پاڼو باندې د ټکټانې ټیټ نرخونه خلکو ته د بانکې پورونو په ورکړه کې اسانتیاوې رامنځته کوي.

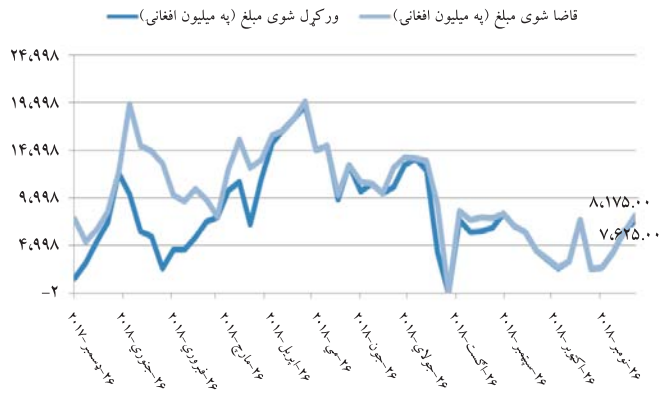
د ۷ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو ناترلاسه شوې ونډه ۷.۶۲ میلیارده افغانی، د ۲۸ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو نا ترلاسه شوې ونډه ۸.۲۵ میلیارده افغانی او د ۹۱ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو نا ترلاسه شوې ونډه ۱۲.۳۷ میلیارده افغانی ثبت شوې ده. د ۱۸۲ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو نا ترلاسه شوې ونډه ۵.۴۷ میلیارده افغانی ته رسېږي چې د ارزونې لاندې کال په پای کې د پانګه ایزو پاڼو پر وړاندې ټولیزه ورکړل شوې ټکټانه ۱۰۸.۳۰ میلیارده افغانی ته رسیږي. سربیره پر دې، د ۷ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو د عیار شوې ټکټانې منځنی نرخ ۰.۱۵ سلنه، د ۲۸ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو نرخ ۰.۳۴ سلنه، د ۹۱ ورځنیو پاڼو ۰.۵۴ سلنه، د ۱۸۲ ورځنیو پاڼو ۰.۸۹ سلنه او د ۱۳۹۷ کال له پیل نه تر پایه پورې د ۳۶۴ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو لیلام نه دی ترسره شوی چې د تیر کال د ورته مودې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي.

۱۱.۲ ګراف: د ۱۳۹۷ مالي کال د پانګه ایزو پاڼو ناترلاسه شوې ونډه

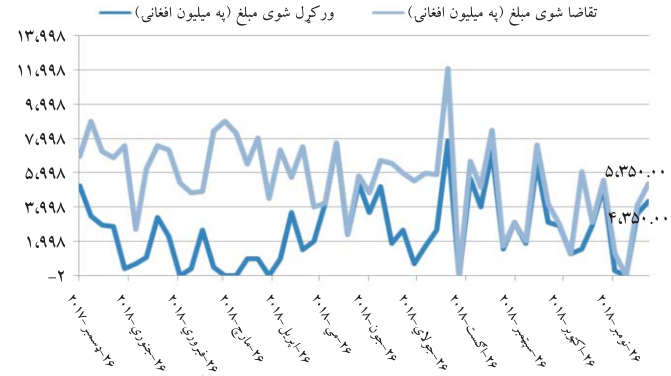
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱۲.۲ ګراف: د اووه ورځو پانګه ایزو پاڼو ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ په میلیون افغانی

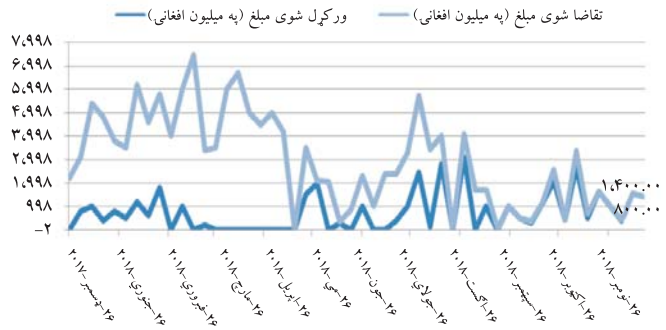
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱۳.۲ ګراف: په ۱۳۹۷ مالي کال کې د ۲۸ورځو پانګه ایزو پاڼو ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ

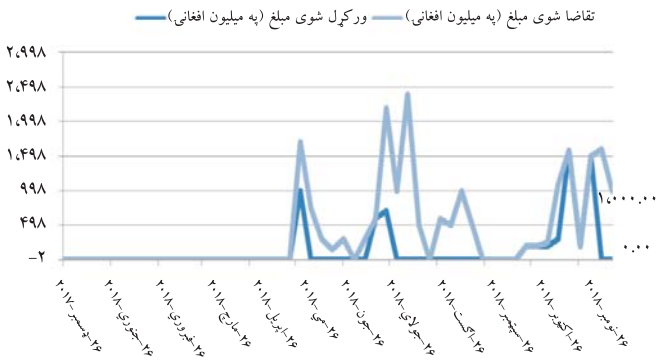
سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱۴.۲ ګراف: د ۹۱ ورځو پانګه ایزو پاڼو ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ

سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱۵.۲ ګراف: د ۱۸۲ ورځو پانګه ایزو پاڼو ورکړل شوی او د تقاضا مبلغ

سرچینه: پولي برخه، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۳.۵.۲ الزامي او اضافي زیرمې

سوداګریزه بانکونه اړ دي چې د خپلو ټولو امانتونو ۸ سلنه د افغانستان بانک په افغانیو حسابونو او ۱۰ سلنه په اسعاري حسابونو کې د الزامي زیرمې په توګه وساتي. د پورته امانتونو په بدل کې سوداګریزو بانکونو ته هیڅ ډول ټکټانه نه ورکول کیږي. د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې دا ټکټانه ۵،۶۹۶.۱۱ میلیونه افغانی، ۲۱۹.۷۰ میلیونه امریکایي ډالره او ۲۱.۶۳ میلیونه یورو ثبت شوې ده.

د شپې د امانتونو اسانتیا: دا اسانتیا ټولو سوداګریزو بانکونو ته برابره شوې، څو له خپلو اضافي بیلانسونو څخه ټکټانه ترلاسه کړي. د شپې امانتونو د اسانتیا د ټکټانې نرخ اوس مهال ۰.۱ دی. (د یادونې وړ ده چې دا نرخ د ۲۰۱۷ کال د سپټمبر په ۱۱ نیټه د افغانستان بانک د عالي شورا لخوا د منظور شوي متحد المال پر بنسټ په ټولو بانکونو باندې د اجراء وړ دی).

د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې د شپې د امانتونو د اسانتیاوو د بیلانسونو اوسط ناترلاسه شوی مبلغ ۱۰،۷۸۰.۸۳ میلیونه افغانی ثبت شوی دی او په ورته موده کې د یادو اسانتیاوو په بدل کې د ورکړل شوې ټکټانې نرخ ۱۹.۴ میلیونه افغانی ته رسیږي. اوس مهال الزامي زیرمې، د تیر په پرتله په داخلي او بهرنیو اسعارو ساتل کیږي چې پر بنسټ یې د ټولو امانتونو الزامي زیرمې په داخلي اسعارو (افغانی) ساتل کیږي.

د شپې پور اسانتیا: دا اسانتیاوې د سوداګریزو بانکونو لخوا د لنډ مهاله نغدي اړتیاوو لپاره کارول کیږي او بانکونو ته په هغه صورت اجازه ورکوي چې د نغدي سیالیت له کمښت سره مخ شي او اړتیا ولري چې د شپې په بربنسټ له د افغانستان بانک څخه په افغانیو پور ترلاسه کړي. کوم مبلغ چې له بانکونو څخه د دې اسانتیا په بدل کې ګرځول کیږي د تېرو ۲۸ ورځنیو پانګه ایزو پاڼو د لیلام له مبلغ څخه ۰.۱ سلنه لوړ دی. دا پور اخیستنه یوازې د پانګه ایزو پاڼو د ناتصفیه شوي مبلغ په مرسته تضمین کیږي.

د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې هیڅ بانک د پور له اسانتیا څخه برخمن شوی نه دی.

۳

د انفلاسیون بهیر او لید لوری

په ۱۳۹۷ مالي کال کې د صنعتي توليداتو بيې د سوداګريزو توکو د عرضې د کميدو، د امريکي متحدو ايالتونو لخوا د ټکټانې نرخ د زياتيدو، د امريکايي ډالرو د ارزښت زياتيدو، د لويو اقتصادونو ترمنځ د سوداګريزو کړکيچونو منځته راتلو او د غوړيدو او پرمختګ په حال کې هېوادونو کې د مالي بازار فشارونو په ګډون د يو لړ عواملو په پايله کې لوړې شوې دي. د انرژۍ غوښتنه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲.۳ سلنه زياته شوې ده، چې بنسټيز لاملونه يې په روانه لسيزه کې چټکه وده، د پياوړي نړيوال اقتصاد استثنايي کړنې او په ځينو سيمو کې تودوخې او سړښت ته زياته اړتيا ګڼل کېږي. په يادې موده کې د طبيعي غاز تقاضا زياته شوه چې پر بنسټ يې د انرژۍ په لګښت کې ۴۵ سلنه زياتوالی راغلی دی. په يادې موده کې په امريکې متحدو ايالتونو او چين کې د غازو تقاضا د پام وړ زياته شوې ده. په نړيواله کچه د ډبرو سکرو په لګښت کې ۰.۷ سلنه لوړوالی راغلی دی چې په اسيا او په تېره بيا چين، هند او د جنوبي او جنوب ختيځې اسيا په ځينو هيوادونو کې د نورو په پرتله ډير زياتوالی تر سترګو کېږي.

په دوراني وده کې له پراخ زياتوالي وروسته چې شاوخوا دوه کاله يې دوام وکړ، د ۱۳۹۷ مالي کال په دويمه نيمايي کې اقتصادي پراختيا راکمه شوې ده. د سوداګريزو کړکيچونو د زياتوالي د دوام، د چين او امريکې متحدو ايالتونو له لوړې يو پر بل د تعرفو د لوړيدو، د سوداګريز باور راکمېدو، د مالي شرايطو سختيدو او په زياتو اقتصادونو کې د پالیسی د زياتې ناډاډمنتيا له امله اقتصادي فعاليت ټکنی شوی دی. همدارنګه د دې نړيوال شاليد په وړاندې د هېواد او د دې سکتور اړوندو عواملو اقتصادي وده نوره هم راکمه کړې ده. نړيواله اقتصادي وده د ۱۳۹۷ مالي کال په لومړۍ نيمايي کې ۳.۸ سلنې ته ورسيده، حال دا چې دا کچه د روان کال په دوهمه نيمايي کې ۳.۲ سلنې ته راټيټه شوه چې په ټولیزه توګه د تير کال د ۴ سلنې ودې په پرتله ټيټوالی ښکاره کوي.

په نړيواله کچه تيلو ته تقاضا ۱.۳ سلنې ته لوړه شوې ده چې د تېرو ۲۰ کلونو په اوږدو کې يوځل بيا د امريکا متحده ايالتونه په نړيواله کچه د دې زياتوالي په سر کې ځای لري چې له نفتو څخه د ترلاسه کېدونکو کيمياوي موادو خورا زياتېدل، د صنعتي توليد او ترانسپورتي خدمتونو زياتېدل يې ستر لاملونه په ګوته شوي دي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې د اومو نفتو بيو لوړيدونکی بهير درلودلی دی چې کچه يې ۶۸.۳ سلنې ته رسيږي، حال دا چې په تير کال کې يادې کچه ۵۲.۸ سلنه ثبت شوې وه.

د وړاندوينې له مخې په راروان ۱۳۹۸ مالي کال کې به د اومو نفتو د يو بيرل په بيه کې ۷۴ امريکايي ډالره ټيټوالی راشي.

په توليزه توګه د ټولو تيلو تقاضا زياته شوې ده چې د پرله پسې دويم کال لپاره کاني نفت (fossil oil) د دې ودې ۷۰ سلنه جوړوي. په ورته وخت کې د لمريزې او بادي انرژۍ توليد هم دوه برابره شوی دی چې د لمريزې انرژۍ په توليد کې يواځې ۳۱ سلنه زياتوالی ښکاره کوي.

د انرژۍ د توليد يادې کچې په نړيواله توګه د بريښنا د لوړې تقاضا د پوره کولو لپاره لا هم چټکه او کافي نه ده چې پر بنسټ يې په ۱۳۹۷ کال کې د ډبرو سکرو په کارونه کې زياتوالی راغلی دی. د کرنيزو توکو بيې د ۱۳۹۷ مالي کال په پيل کې زياتوالی وموند حال دا چې په

روان کال کې ۱ سلنه او په څلورمه ربعه کې د پام وړ راټیټې شوې چې د مهمو غلو دانو د تولید زیاتوالی او تر یوې اندازې د کرنیزو توکو د صادرونکو د اسعارو او پیسو کموالی یې ستر لامل دی.

د چین لخوا د امریکې د متحدو ایالتونو پر سویابینو باندې د ۲۵ سلنه تعرفې له لوړولو وروسته نفتو او خوراکي توکو خورا زیات زیان لیدلی دی. د مشروباتو بیې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۵ سلنه راټیټې شوې دي، حال دا چې د چایو بیې ۲.۵ سلنه ټیټوالی موندلی دی چې د تیر کال د ۳ سلنه ثبت شوې کچې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي. همدا ډول په ۱۳۹۷ مالي کال کې د تیلو او خوراکي توکو بیې نږدې ۲ سلنه راټیټې شوې دي، حال دا چې په ټولیزه توګه د سویابینو، خوراکي توکو او د ناریال غوړیو بیو ۱۱ سلنه ټیټوالی موندلی دی.

د غوښې او کرنیزو اومو موادو بیې د تیر کال په پرتله یو څه راکمې شوي دي او اټکل کیږي چې د کرنیزو توکو د بیو شاخص به په ۱۳۹۸ مالي کال کې ۲ سلنه لوړوالی وموميي چې د انرژۍ او کیمیایي سرې لوړ لګښتونه یې ستر لامل په ګوته شوی دی.

۱.۳ په افغانستان کې د لګښتي توکو بیې

اوس مهال په افغانستان کې د لګښتي توکو د بیو شاخص (CPI) د ۲۰۱۵ کال د اپریل میاشتې د بیو پر بنسټ راټولېږي، حال دا چې دا شاخص د ۲۰۱۱ کال د مارچ میاشتې د بیو پر بنسټ محاسبه کیده. په دې ګڼه کې د مصرفي توکو د بیو شاخص اجزاوې هم د نویو وزنونو سره سمون لري. د احصائیې د مرکزي اداري د شمیرو او د افغانستان بانک د څېړنیزو معلوماتو له مخې، په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د مصرفي توکو د بیو په شاخص کې لاندنۍ پایلې لیدل شوي دي:

په ۱۳۹۷ مالي کال کې د مصرفي توکو د بیو په شاخص کې د کال په کال اندازه ګیرۍ بدلونونه په منځنۍ ډول ۰.۶ سلنه د انفلاسیون نرخ ښکاره کوي چې د تیر کال د ورته دورې د ۵.۰ سلنې په پرتله کموالی په ګوته کوي. په نړیوال مارکیټ کې د سوداګریزو توکو ټیټ او ثابت نرخونه او په افغانستان کې د داخلي تقاضا ټیټه کچه د انفلاسیون نرخ د ټیټوالي اصلي لامل دی. په ورته وخت کې، د نړیوالو سوداګریزو توکو د بیو شاخص زیات اقلام، په ځانګړې توګه غیر انرژي توکو د تیر کال په پرتله د ۱۳۹۵ مالي کال په اوږدو کې ټیټې بیې درلودلې دي.

د انفلاسیون نرخ د کال په کال پرتلنې په څېر د ربعې په ربعې د ارزونې او سنجش له مخې هم د ارزونې لاندې موده کې ټیټوالی ښکاره کړی دی.

د خپرو شویو شمېرو له مخې د انفلاسیون منځنی نرخ د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې ۰.۹ سلنې ته راټیټ شوی دی چې د تیر کال د ورته مودې د ۳.۳ سلنې ثبت شوي منځنی نرخ په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي.

په پلازمینه کابل کې د مصرفي توکو د بیو شاخص په ۱۳۹۷ مالي کال کې په اوسط ډول ۱.۴ سلنې ته رسېږي چې د تیر کال د ۵.۱ سلنې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي. د ربعې په ربعې شمېرو پر بنسټ د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې دا شاخص په اوسط ډول ۱.۷ سلنې ته راټیټ شوی دی، چې د تېر کال د ورته ربعې د ۳.۲ سلنې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي.

۱.۱.۳ په عمومي انفلاسیون کې بدلونونه

۱.۱.۱.۳ کلني بدلونونه

د مصرفي توکو د بیو شاخص د کال په کال د سنجش له مخې د ۱۳۹۶ کال په پرتله د پام وړ کموالی ښکاره کوي.

د شتو شمېرو پر بنسټ، د کال په کال د سنجش له مخې د عمومي انفلاسیون نرخ په ۱۳۹۷ مالي کال کې په ډراماتیکه توګه په اوسط ډول ۰.۶ سلنې ته راکم شوی چې د تېر کال د همدې دورې د ۵.۰ سلنې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي، حال دا چې د میاشتې د سنجش له مخې د انفلاسیون نرخ په اکتوبر، نومبر او ډسمبر میاشتو کې په ترتیب سره ۰.۷۵، ۱.۱۱ او ۰.۸۰ سلنه ثبت شوی دی.

همدا ډول دخوراکي او غیر خوراکي توکو بیې هم راټیټې شوي دي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې د خوراکي توکو په شاخص کې د انفلاسیون اوسط نرخ منفي ۱.۰ سلنې ته راټیټ شوی دی چې د تېر کال د ورته ربعې د ۷.۰ سلنې په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي. په پورته یاد شوي شاخص کې د دیفلاسیون د نرخ د زیاتوالي عمده لامل د سبزیجاتو، وچو او تازه میوو، غوړو او شحمیاتو، غوښې، شیدو پنیر او هګۍ، غیر الکولي مشروباتو، بورې، خوړو توکو او ترشي اچارو د بیو ټیټوالی دی. د دې شاخص د سبزیجاتو او ترشي اچارو په بیو کې خورا زیات ټیټوالی ثبت شوی دی چې په اوسط ډول د تېر کال د ورته مودې د ۲۱.۷ سلنې او ۶.۹ سلنې په پرتله په ترتیب سره منفي ۹.۶ سلنه او منفي ۱۶.۷ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي. له بله پلوه، د ډوډۍ او حبوباتو د بیو په شاخص کې خورا ډېر زیاتوالی راغلی دی چې د تیر کال د ورته مودې د ۱.۷ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله په ۱۳۹۷ کال کې په اوسط ډول ۳.۵ سلنې ته لوړ شوی دی.

د نا خوراکي توکو په کټګورۍ کې د تنباکو، ښوونې او روزنې، کور جوړونې، روغتیا او متفرقه توکو د ټیټو بیو له امله د انفلاسیون نرخ راټیټ شوی دی، حال دا چې د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې د فرنیچرو، کورنۍ پوښاک، اړیکو، هوټلونو او ریستورانټونو او د ترانسپورت بیې لوړې شوي دي. په دې کټګورۍ کې د کور جوړونې، تنباکو، او روغتیا د بیو په شاخصونو کې د پام وړ ټیټوالی لیدل شوی دی چې د تېر کال د ورته مودې د ۴.۵، ۷.۶ او ۱.۹ سلنې په پرتله په ترتیب سره ۱.۵، ۴.۱ او ۰.۷ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي. له بله پلوه، د پوښاک او ترانسپورت د بیو شاخص د تېر کال د ورته مودې د ۲.۸ او ۵.۰ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ کال کې په ترتیب سره ۳.۵ او ۶.۵ سلنې ته لوړ شوی دی.

اصلي انفلاسیون هم په ۱۳۹۷ کال کې د تیر کال په پرتله د ټیټوالي بهیر درلودلی دی. د اوسط مونډلو میتود (Trimmed mean) چې د اصلي انفلاسیون عمومي کچه ده، په اوسط ډول د تېر کال له ۴.۱ سلنې څخه ۱.۴ سلنې ته راټیټ شوی دی. د دې ترڅنګ، د مصرفي توکو د بیو شاخص انفلاسیون له ډوډۍ، حبوباتو، غوړیو او شحمیاتو او ترانسپورت پرته له ۵.۴ سلنې څخه منفي ۰.۱ سلنې ته راټیټ شوی دی.

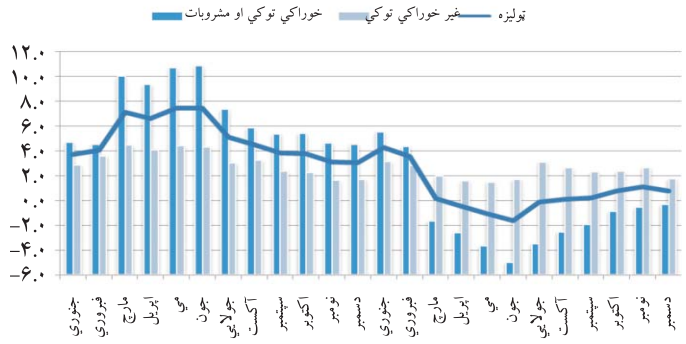
۲.۱.۱.۳ د ملي عمومی انفلاسیون درې میاشتني بدلونونه

انفلاسیون د کلنۍ ارزونې او سنجش په څېر د لنډې مودې ارزونې او سنجش له مخې هم ورته بهیر ښکاره کړی دی. د دې ارزونې او سنجش له مخې ملي عمومي انفلاسیون د تېر کال د ورته ربعې د ۳.۳ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله د ۱۳۹۷ کال په څلورمه ربعه کې په اوسط ډول ۰.۹ سلنې ته راکم شوی دی. د عمومی انفلاسیون د ټیټوالي اصلي لامل د خوراکي توکو د بیو ټیټیدل (غیر انفلاسیون) په ګوته شوی دی. د دې برعکس، د غیر خوراکي توکو په کټګورۍ کې د انفلاسیون نرخ د تېر کال د ورته ربعې په پرتله د ۱۳۹۷ کال په څلورمه ربعه کې لوړوالی ښکاره کوي.

د درې میاشتنې سنجش پر بنسټ، د خوراکي توکو د انفلاسیون نرخ د تېر کال د ورته ربعې د ۴.۹ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په اوسط ډول منفي ۰.۶ سلنې ته راټیټ شوی دی. د خوراکي توکو بیې لکه سبزیجات، وچې او تازه میوې، غوړي او شحمیات، غوښه، شیدې، پنیر او هګۍ راټیټې شوي دي، حال دا چې د ډوډۍ او حبوباتو او ترشي اچارو بیې د تیر مالي کال د ورته مودې په پرتله راټیټې شوې دي. په ورته وخت کې، په دې کټګورۍ کې د سبزیجاتو او وچو او تازه میوو بیې د تیر کال د ورته مودې د ۲۱.۶ او ۸.۹ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په ترتیب سره منفي ۱۸.۱ او منفي ۱.۰ سلنې ته راټیټې شوې دي.

له بله پلوه، د غیر خوراکي توکو انفلاسیون د تېر کال د ورته مودې د ۱.۹ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په اوسط ډول ۲.۳ سلنې ته زیات شوی دی. په دې کټګورۍ کې د ترانسپورت، ښوونې او روزنې، تنباکو، فرنیچرو او کورنیو توکو د اقلامو بیې د ارزونې لاندې موده کې خورا ډیرې لوړې شوي دي. د ترانسپورت شاخص بیې د تیرې مودې د ۱.۸ سلنې په پرتله ۱۰ سلنې ته لوړې شوي دي. په ورته وخت کې، د فرنیچرو او کورنیو توکو شاخص د تېر کال د ورته مودې د ۲.۹ سلنه ثبت شوې کچې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې ۳.۷ سلنې ته زیات شوی دی. همدا ډول د پوښاک او متفرقه توکو د شاخصونو انفلاسیون د تېر کال د ورته مودې د ۳.۴ او ۳.۷ سلنه ثبت شوې کچې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په ترتیب سره ۳.۳ او ۲.۱ سلنې ته راښکته شوی دی.

۱.۳ ګراف: عمومي انفلاسیون (د کال په کال شمیرو پر بنسټ)

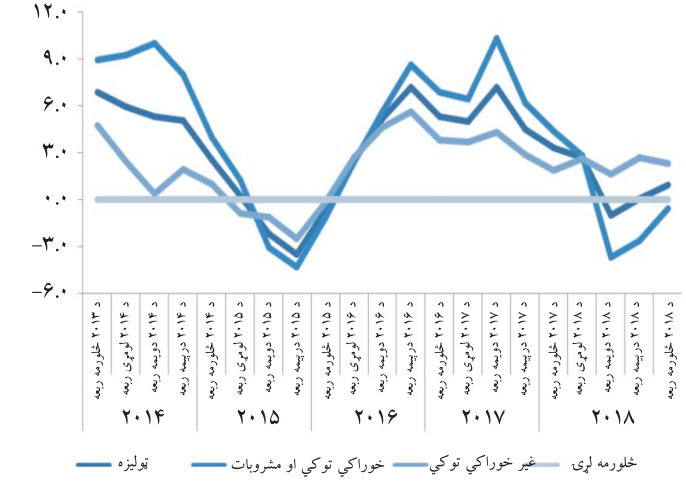
سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۲.۳ ګراف: د کال په کال اوسط موندلو میتود (Trimmed mean)

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۳.۳ ګراف: په اوسط ډول ربعوار عمومي انفلاسیون (د کال په کال شمیرو پر بنسټ)

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۱.۳ جدول: ملي عمومی انفلاسیون، ۱۳۹۷ مالي کال

دوره	وزن	۲۰۱۷ د ۲۰۱۵ د اپریل پر بنسټ				۲۰۱۸ د ۲۰۱۵ د اپریل پر بنسټ						
		د ۲۰۱۷ اکتوبر	د ۲۰۱۷ نومبر	د ۲۰۱۷ ډسمبر	اوسط (دولس میاشتې)	د ۲۰۱۸ جولای	د ۲۰۱۸ اګسټ	د ۲۰۱۸ سپټمبر	د ۲۰۱۸ اکتوبر	د ۲۰۱۸ نومبر	د ۲۰۱۸ ډسمبر	اوسط (دولس میاشتې)
ټولیز شاخص	۱۰۰.۰	۳.۸	۳.۱	۳.۱	۵.۰	-۰.۱	۰.۱	۰.۲	۰.۸۰	۱.۱۱	۰.۷۵	۰.٦
خوراکي توکي او غیر الکولي مشروبات	٤۷.۸	۵.۴	۴.۷	۴.۶	۷.۰	-۳.۵	-۲.۵	-۱.۹	-۰.۸۵	-۰.۵۳	-۰.۳۰	-۱.۰
ډوډۍ او حبوبات	۱٤.٦	۱.۰	۱.۰	۲.۰	۱.۷	۰.۶	۱.۰	۳.۳	۶.۷۴	۸.۴۶	۸.۱۷	۳.۵
غوښه	۷.۵	۵.۹	۵.۷	۵.۵	۷.۱	-۰.۸	۰.۱	۱.۱	۱.۵۱	۰.۷۹	۱.۶۸	۱.۴
شیدې، پنیر او هګۍ	٤.۷	۴.۱	۴.۰	۳.۷	۳.۷	۰.۹	۱.۰	۱.۰	۱.۸۱	۲.۱۰	۱.۲۶	۱.۰
غوړي او شحمیات	٤.٦	۵.۴	۵.۲	۴.۴	۷.۹	-۱.۶	-۲.۲	-۲.۲	-۱.۶۴	-۲.۶۰	-۲.۴۷	-۰.۶
تازه او وچه میوه	۵.۰	۸.۵	۱۰.۳	۷.۸	۸.۸	۱.۳	۳.۳	۰.۰	-۰.۸۶	-۳.۰۴	۱.۰۱	۰.۹
سبزیجات	٦.۰	۲۵.۷	۱۹.۶	۱۹.۴	۲۱.۷	-۱۸.۳	-۱۶.۱	-۱۷.۲	-۱۷.۵۶	-۱۷.۸۷	-۱۹.۰۰	-۹.۶
بوره او خواړه توکي	۲.۷	-۴.۸	-۵.۱	-۴.۶	۶.۶	-۸.۳	-۷.۶	-۳.۶	-۳.۴۲	-۱.۷۶	-۱.۶۲	-۶.۷
اچار، ترشي او...	۱.۳	-۹.۲	-۱۵.۵	-۱۹.۰	۶.۹	-۱۷.۲	-۱۵.۷	-۱۳.۹	-۱۱.۶۸	-۵.۲۳	-۲.۲۷	-۱۶.۷
غیر الکولي مشروبات	۱.٤	۲.۰	۱.۹	۱.۷	۲.۴	۲.۰	۲.۶	۲.۲	۳.۶۶	۴.۳۳	۴.۴۹	۲.۳
غیر خوراکي توکي، تنباکو او خدمتونه	۵۲.۲	۲.۲	۱.۶	۱.۷	۳.۲	۳.۱	۲.۶	۲.۳	۲.۳۷	۲.۶۷	۱.۷۶	۲.۳
تنباکو	۰.۳	۴.۱	۴.۸	۳.۶	۷.۶	۴.۲	۴.۲	۵.۲	۶.۲۴	۵.۹۸	۶.۳۴	۴.۱
پوښاک	٤.٦	۲.۲	۳.۸	۴.۲	۲.۸	۳.۳	۳.۶	۳.۸	۳.۲۵	۲.۴۱	۴.۱۸	۳.۵
کور جوړونه	۱۹.۱	۳.۰	۱.۴	۱.۲	۴.۵	۳.۵	۲.۱	۰.۸	۰.۳۴	۰.۷۴	-۱.۳۹	۱.۵
فرنیچر او کورني توکي	۱۱.۹	۲.۴	۳.۲	۳.۱	۲.۶	۲.۱	۲.۲	۲.۸	۳.۳۲	۴.۱۸	۳.۷۵	۲.۸
روغتیا	٦.۲	۰.۶	۰.۷	۰.۹	۱.۹	۰.۸	۰.۵	۰.۲	۰.۵۷	۱.۲۹	۱.۶۰	۰.۷
ټرانسپورټ	٤.۳	۴.۵	۰.۱	۰.۷	۵.۰	۹.۲	۹.۴	۹.۷	۱۰.۵۷	۱۰.۸۲	۸.۷۴	۶.۵
اړیکې	۱.۷	-۲.۲	-۲.۲	-۲.۱	-۲.۷	۰.۲	۰.۲	۰.۴	۰.۷۹	-۰.۹۲	-۱.۷	-۰.۵
معلومات او کلتور	۱.۱	-۴.۷	-۴.۱	-۴.۱	-۳.۸	-۱.۶	-۰.۷	۰.۵	۱.۰۶	-۰.۳۸	-۰.۹۰	-۱.۰
زده کړه	۰.٤	-۰.۱	-۰.۴	۰.۱	۸.۸	۸.۵	۵.۶	۴.۵	۴.۸۴	۶.۵۳	۶.۴۰	۵.۸
ریستورانټونه او هوټلونه	۱.۱	-۱.۱	۰.۱	۰.۴	۰.۶	۳.۴	۲.۷	۳.۰	۳.۰۱	۲.۱۸	۲.۵۱	۲.۳
متفرقه	۱.٤	۳.۶	۳.۴	۴.۳	۴.۵	۳.۲	۳.۲	۲.۷	۲.۴۸	۲.۴۵	۱.۴۰	۳.۰
د مصرفي توکو د بیو شاخص، پرته له ډوډۍ او حبوباتو، غوړي او شحمیاتو او تنباکو څخه		٤.۲	۳.۵	۳.۳	۵.٤	-۰.۷	-۰.٤	-۰.۷	-۰.٦٦	-۰.۵۲	-۰.۸۲	-۰.۱
۳۰٪ د اوسط موندلو میتود		۲.۱	۱.۹	۲.۰	٤.۱	۱.۲	۱.٤	۱.٤	۱.۷۲	۱.٤۸	۱.۹۳	۱.٤

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۲.۱.۳ د کابل په عمومي انفلاسیون کې بدلونونه

۱.۲.۱.۳ کلني بدلونونه

د کابل د مصرفي توکو د بیو شاخص عمومي انفلاسیون د تېر کال د ورته مودې د ۵.۱ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ کال کې په اوسط ډول ۱.۴۹ سلنې ته راښکته شوی دی.

خوراکي توکي چې د ټولیزه شاخص د عمومي وزن ۳۷.۲ سلنه جوړوي، د کال په کال بدلونونو پر بنسټ د یوه کال په موده کې دیفلاسیوني بهیر درلودلی دی. په دې کټګورۍ کې د دیفلاسیون عمده لاملونه د حبوباتو، غوښې، سبزیجاتو، بورې او خوړو توکو، شیدو، پنیر او هګۍ، غوړو او شحمیاتو، او د وچې او تازه میوې ټیټې بیې په ګوته شوي دي. په ټولیزه توګه، د خوراکي توکو د انفلاسیون نرخ د تېر مالي کال د ۸.۵ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې په اوسط ډول منفي ۰.۱۶ سلنې ته راټیټ شوی دی.

د نا خوراکي توکو د انفلاسیون نرخ چې د ټولیزه شاخص ۶۲.۸ سلنه وزن جوړوي، د تېر کال د ۳.۰ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ کال په درېیمه ربعه کې په اوسط ډول ۲.۳ سلنې ته راټیټ شوی چې اصلي لامل یې د تنباکو، کور جوړونې، ښوونې او روزنې او د متفرقه توکو ټیټې بیې په ګوته شوي دي. که څه هم په دې کټګورۍ کې د فرنیچرو او کور جوړونې د انفلاسیون نرخ له ۲.۴ سلنې څخه ۳.۲ سلنې ته لوړ شوی دی.

له بلې خوا، اصلي انفلاسیون له ډوډۍ او حبوباتو، غوړیو او شحمیاتو او ټرانسپورټ پرته د ارزونې لاندې موده کې کموالی ښکاره کوي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې د اصلي انفلاسیون نرخ په اوسط ډول ۱.۰ سلنې ته رسیږي په داسې حال کې چې په تېر کال کې دا نرخ ۵.۵ سلنه ثبت شوی ؤ. همدا ډول، د اوسط موندلو میتود (۳۰٪) د تېر کال د ۴.۳ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې په اوسط ډول ۱.۶ سلنه انفلاسیون ثبت کړی دی.

۲.۲.۱.۳ د کابل د عمومي انفلاسیون درې میاشتني بدلونونه

د ربعې په ربعې د سنجش او ارزونې له مخې د ټولیز انفلاسیون پر بنسټ د کابل عمومي انفلاسیون ټیټیدونکی بهیر درلوده چې د لګښتي توکو د بیو شاخص پر بنسټ د خوراکي توکو بیو زیات انفلاسیون او د غیر خوراکي توکو بیو کم انفلاسیون ښکاره کړی دی.

همدا ډول دکابل عمومي انفلاسیون د تېر مالي کال د څلورمې ربعې د ۳.۲ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په اوسط ډول ۱.۷ سلنې ته راټیټ شوی دی. د دې برعکس، د خوراکي توکو د شاخص انفلاسیون د تیر مالي کال د څلورمې ربعې د ۵.۸ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې په اوسط ډول ۰.۲ سلنې ته راټیټ شوی دی. په دې کټګورۍ کې د غوښې، سبزیجاتو، غوړو او شحمیاتو او د تازه او وچې میوې بیې راټیټې شوې دي چې د ارزونې لاندې موده کې د انفلاسیون ټیټه کچه ښکاره کوي. همدارنګه په دې کټګورۍ کې د سبزیجاتو بیو خورا ډېر ټیټوالی کړی دی چې د تیر کال د ۲۳.۱ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې په اوسط ډول منفي ۱۹.۳ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

د دې ترڅنګ، د ربعوار شمیرو پربنسټ د ډوډۍ او حبوباتو د شاخص انفلاسیون د تیر کال د ورته مودې د منفي ۰.۳ سلنې په پرتله د ۱۳۹۷ مالي کال په څلورمه ربعه کې ۱۰.۶ سلنې ته لوړ شوی دی. د مصرفي توکو د بیو شاخص د نا خوراکي توکو کټګورۍ انفلاسیون ټیټیدونکی بهیر لرلی دی او د ۱۳۹۷ مالي کال د څلورمې ربعې د

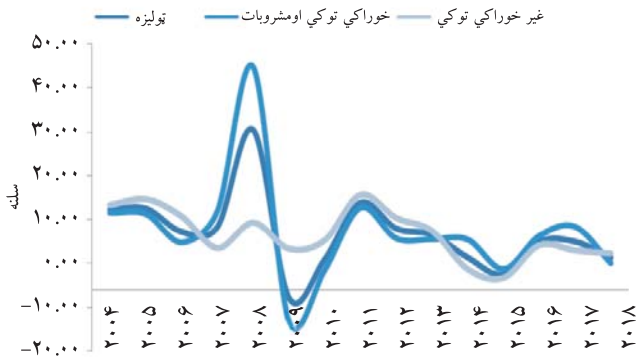
انفلاسیون نرخ د ټیټوالي لامل شوی دی. په دې کټګوري کې د انفلاسیون اوسط نرخ د روان کال په څلورمه ربعه کې ۲.۶ سلنې ته رسیږي چې د تیر کال د ورته ربعې د ۱.۶ سلنې په پرتله زیاتوالی ښکاره کوي. د ربعې په ربعې پرتلنې پر بنسټ په دې کټګوري کې د انفلاسیون د زیاتوالي ستر لامل د ترانسپورت، فرنیچرو، کورنیو توکو، روغتیا، ښوونې او روزنې، معلوماتو او کلتور، اړیکو او متفرقه توکو لوړې بیې په ګوته شوي دي. په دې ډله کې د ترانسپورت بیو خورا ډیر زیاتوالی موندلی چې د تیرې مودې د ۱.۴ سلنې په پرتله ۷.۵ سلنه لوړوالی ښکاره کوي. د دې برعکس، د کور جوړونې او غوښې د بیو په شاخصونو کې ټیټوالی راغلی دی.

په ټولیزه توګه، د خوراکي او غیر خوراکي توکو شاخصونو د زیات وزن لرونکو اقلامو بیو دیفلاسیوني بهیر ښکاره کړی دی چې موسمي بدلونونه او د تقاضا کموالی یې ستر لامل په ګوته شوی. د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې په یادو بیو کې نوسانونه لیدل شوي دي چې په زیاته کچه د تیلو او غازو عرضې، د کرنیزو فارمونو پراختیا او د ګاونډیو هېوادونو سره د سوداګرۍ ښه والی یې ستر لامل په ګوته شوی دی. د دې ترڅنګ، د هېواد په بیلابیلو برخو کې د شنو خونو (ګرین هاوسونو) جوړیدو او د عرضې او تقاضا ترمنځ د ښه انډول شتون په هېواد کې د دیفلاسیون په زیاتیدو کې ونډه لرلې ده.

په افغانستان کې د انفلاسیون نرخ د کرنې، صنعت او خدمتونو په سکتورونو کې د پرمختګونو او په نړیوال مارکیټ کې د توکو د بیو په بدلون پورې تړاو لري. د نړیوال بانک د راپورونو پر بنسټ، اټکل کیږي چې په ۱۳۹۸ مالي کال کې د انرژۍ بیې راټیټې شي، حال دا چې د غیر انرژي توکو بیې به ۱ سلنه لوړوالی وموميي چې د تېر کال په پرتله یو څه لوړیدونکی بهیر ښکاره کوي.

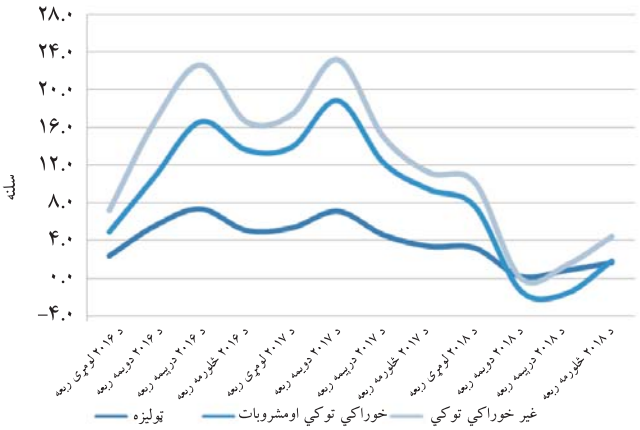
د نړیوال مودې لیدلوري پر بنسټ په افغانستان کې د انفلاسیون نرخ ممکن په ۱۳۹۸ مالي کال کې لوړوالی وموميي او مثبت بهیر وساتي. د افغانستان بانک د وړاندوینو پربنسټ، اټکل کېږي چې د ۱۳۹۸ مالي کال په لومړیو دوو ربعو کې به د ملي عمومي انفلاسیون نرخ د ۱ او ۳ سلنې او د وروستیو دوو ربعو پر مهال به دا نرخ د ۴ او ۵ سلنې ترمنځ وي.

۴.۳ ګراف: د کابل د کلني انفلاسیون منځنی نرخ، ۲۰۰۴– ۲۰۱۸

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان

۵.۳ ګراف: د کابل د عمومي انفلاسیون نرخ، ۲۰۰۴– ۲۰۱۸

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۲.۳ جدول: د کابل عمومي انفلاسيون، ۲۰۱۸

دوران	۲۰۱۷				۲۰۱۸							
	د ۲۰۱۵ د اپریل پر بنسټ											
	وزن	۲۰۱۷ اکتوبر	۲۰۱۷ نومبر	۲۰۱۷ ډیسمبر	اوسط (۱۲ میاشتې)	۲۰۱۸ جولای	۲۰۱۸ اګسټ	۲۰۱۸ سپټمبر	۲۰۱۸ اکتوبر	۲۰۱۸ نومبر	۲۰۱۸ ډیسمبر	اوسط (۱۲ میاشتې)	اوسط (درې میاشتې)
ټولیز شاخص	۱۰۰.۰	۳.۷	۳.۲	۲.۸	۵.۱	۰.۹	۰.۸	۰.۹	۱.۸	۱.۸	۱.٤	۱.٤۹	۰.۹
خوراکي توکي او غیر الکولي خښاک	۳۷.۲	۶.۱	۵.۸	۵.۵	۸.۵	-۲.۹	-۲.۴	-۲.۱	۰.۳	-۰.۴	۰.۷	۰.۱۶	-۲.۵
ډوډۍ او حبوبات	۹.۸	-۱.۸	-۱.۰	۱.۹	۰.۶	۰.۸	۰.۶	۴.۱	۱۰.۹	۱۱.۱	۹.۸	۴.۹۷	۱.۸
غوښه	٦.٤	۸.۸	۷.۰	۷.۱	۱۰.۴	- ۰.۹	۱.۳	۲.۹	۳.۵	۲.۵	۴.۸	۳.۰۵	۱.۱
شیدي، پنیر او هګۍ	۳.۲	۰.۳	۰.۳	۰.۰	۲.۸	۱.۷	۱.۵	۰.۴	۵.۳	۵.۹	۵.۶	۰.۹۱	۱.۲
غوړي او شحمیات	۳.٦	۳.۱	۲.۵	۱.۶	۹.۵	- ۳.۱	-۲.۵	-۱.۱	۰.۶	۱.۰	۰.۰	-۱.۰۳	- ۲.۳
تازه او وچه میوه	۵.۲	۱۳.۹	۲۰.۸	۱۹.۰	۱۲.۷	۴.۸	۴.۲	-۱.۶	-۴.۳	- ۹.۱	- ۳.۳	۴.۰۲	۲.۵
سبزیجات	٤.۲	۳۳.۰	۲۲.۲	۱۴.۰	۲۲.۸	-۱۹.۲	-۱۸.۲	-۲۱.۸	-۱۷.۹	-۲۰.۴	-۱۹.۷	-۹.۲۸	-۱۹.۷
بوره او خواړه توکي	۲.۸	-۰.۲	-۰.۶	۰.۴	۱۳.۵	- ۶.۸	-۵.۴	-۰.۵	-۲.۳	۱.۱	۱.۳	-۳.۸۳	-۴.۲
اچار، ترشي او...	۱.۰	-۱۵.۱	-۱۷.۵	- ۱۸.۱	- ۱.۰	-۱۴.۱	-۱۶.۷	-۱۵.۳	-۶.۷	-۲.۴	-۰.۴	-۱۳.۶۱	-۱۵.۴
غیر الکولي خښاک	۰.۹	-۲.۵	-۲.۵	-۱.۷	۰.۳	۲.۱	۱.۹	۲.۲	۵.۱	۵.۹	۶.۱	۲.۳۸	۲.۱
غیر خوراکي توکي، تنباکو او خدمتونه	٦۲.۸	۲.۲	۱.۶	۱.۱	۳.۰	۳.۴	۲.۹	۲.۷	۲.۷	۳.۲	۱.۸	۲.۳۶	۳.۰
تنباکو	۰.۳	۷.۶	۷.۹	۶.۹	۱۳.۰	۵.۵	۴.۶	۵.۰	۴.۵	۳.۲	۳.۵	۳.۰۵	۵.۰
پوښاک	٤.۸	۰.۸	۴.۲	۴.۱	۲.۱	۴.۳	۴.۷	۵.۷	۴.۴	۲.۰	۵.۲	۴.۱۲	۴.۹
کور جوړونه (استوګنځی)	۲۳.۵	۴.۶	۱.۵	۰.۶	۵.۲	۴.۲	۲.۸	۱.۳	۰.۲	۰.۸	-۲.۵	۱.۳۱	۲.۸
فرنیچر او کورني توکي	۱۷.٦	۲.۲	۳.۴	۲.۷	۲.۴	۲.۱	۲.۳	۳.۳	۴.۴	۵.۷	۵.۳	۳.۲۱	۲.۶
روغتیا	۵.۳	-۰.۹	۰.۵	۰.۳	-۰.۳	۳.۳	۲.۳	۱.۳	۲.۱	۱.۸	۱.۴	۱.۹۰	۲.۳
ټرانسپورټ	٤.٦	۴.۲	۰.۲	-۰.۱	۴.۱	۶.۱	۵.۹	۶.۸	۷.۸	۹.۰	۵.۸	۴.۲۰	۶.۳
اړیکې	۲.۰	-۴.۳	-۴.۳	-۴.۵	-۳.۴	۰.۲	۰.۲	۰.۸	۱.۹	۰.۹	۱.۶	-۰.۳۸	۰.۴
معلومات کلتور	۱.۷	-۸.۳	-۷.۳	-۷.۳	-۶.۴	-۳.۳	-۲.۳	۰.۰	۱.۴	-۲.۱	-۲.۶	-۲.۱۹	-۱.۹
زده کړه	۰.۷	۰.۷	۰.۲	۰.۴	۱۱.۹	۱۱.۸	۸.۲	۶.۶	۶.۳	۸.۸	۸.۷	۸.۰۵	۸.۹
ریستورانتونه او هوټلونه	۱.۰	-۶.۴	-۴.۰	-۳.۳	-۳.۰	۲.۴	۲.۴	۴.۱	۲.۳	۱.۷	۲.۸	۲.۲۸	۲.۹
متفرقه	۱.۳	۲.۵	۰.۹	۳.۱	۷.۱	۲.۲	۳.۱	۲.۳	۴.۴	۵.۷	۴.۲	۳.۱۳	۲.۵
د مصرفي توکو د بیو شاخص (د ډوډۍ او حبوباتو، غوړي او شحمیاتو او تنباکو پرته)		۴.۳	۳.۹	۳.۱	۵.۵	۰.۸	۰.۷	۰.۳	۰.۵	۰.۴	۰.۳	۱.۰	۰.٦
۳۰ سلنه د اوسط موندلو میتود		۱.۲	۰.۹	۱.۵	٤.۳	۱.۵	۱.٦	۱.۹	۲.۷	۲.٦	۲.۷	۱.٦	۱.٦

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د پولي سیاست آمریت، د افغانستان بانک

۴

د بهرني سکتور بدلونونه

بهرني سکتور په ۱۳۹۷ مالي کال کې تر يوې کچې وده کړې ده چې د توکو په صادراتو او خدمتونو کې دوامداره وده، د وارداتو کمېدل او د لومړني حساب او د بهر څخه د کارګرو شخصي لېږدونو زياتې داخلي بهيدنې يې ستر لامل په ګوته شوی دی. د توکو د صادراتو او خدمتونو په عوايدو کې د پام وړ زياتوالي په کمه توګه پر وارداتو د جبرانيدونکو لګښتونو د زياتوالي لامل شوي دي. د خدمتونو صادرات لکه د رغونې، مخابراتو او دولتي خدمتونو د پام وړ وده ثبت کړې ده چې ياد بدلونونه او له بهر څخه د کارګرو د شخصي لېږدونو زياتوالی د جاري حساب په خارجي کسر کې د کموالي لامل شوي دي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې د جاري حساب خارجي کسر ۴،۰۵۵.۷۸ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيږي چې د تير مالي کال د ۴،۱۴۵.۲۳ ميليونه امريکايي ډالرو په پرتله د پام وړ ټيټوالی ښکاره کوي.

د پانګې د لېږدونو له حساب څخه د پانګې حساب ته داخلي بهيدنې په ۱۳۹۷ مالي کال کې د پام وړ کمې شوي دي. په ورته وخت کې د اداينو بيلانس په مالي حساب کې داخلي بهيدنې د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې دوامداره پاتې شوي دي. همدا ډول بهرنۍ مستقيمه پانګونه او خالصې داخلي بهيدنې د پام وړ زياتې شوې دي.

په ورته توګه، د بانکي سکتور د اسعارو په بڼه نورې شتمنۍ او بهرني امانتونه په ۱۳۹۷ مالي کال کې زيات شوي دي، حال دا چې په ورته موده کې ټولیزه پوراينو کموالی موندلی دی. دې بدلونونو ته په پام د اداينو بيلانس په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳،۰۶۵.۰۳ ميليون ډالره کسر ثبت کړی دی چې د تېر کال د ۲،۸۰۷.۸۳ ميليونه امريکايي ډالرو کسر په پرتله زياتوالی ښکاره کوي.

۱.۴ د اداينو بيلانس

۱.۱.۴ د جاری حساب بيلانس

د اداينو د بيلانس جاري حساب په توکو او خدمتونو، د بهرنيو شتمنيو د پانګونې خالصو عوايدو او خالصو لېږدونو کې د سوداګرۍ بيلانس رانغاړي. د اداينو د بيلانس جاري حساب په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴،۰۵۵.۷۸ ميليونه امريکايي ډالره کسر ثبت کړی دی چې د تېر مالي کال د ۴،۱۴۵.۲۳ ميليونه امريکايي ډالرو کسر په پرتله ۲ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي (۱.۴ جدول او ۱.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

د جاري حساب د کسر د کموالي ستر لاملونه د توکو او خدمتونو د حساب په عوايدو کې زياتوالی، د کارګرو د حقوقو او د پانګونې د عايد په بڼه د لومړنيو عوايدو په حساب کې او د کارګرو د شخصي لېږدونو په بڼه د ثانوي عوايدو په حساب کې زياتې داخلي بهيدنې په ګوته شوي دي.

د سوداګرۍ د بيلانس کسر (توکي او خدمتونه) ۶ سلنې ته راټيټ شوی دی چې د وارداتو اړوند د توکو په صادراتو کې د پام وړ زياتوالی يې ستر لامل په ګوته شوی دی. همدا ډول د توکو له صادراتو څخه ترلاسه شوي عوايد په ۱۳۹۷ مالي کال کې په ټولیزه توګه ۸۷۵.۲۴ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيږي چې د تير کال د ۷۸۳.۹۶ ميليونه امريکايي ډالرو په پرتله ۱۲ سلنه زياتوالی ښکاره کوي.

همدا ډول د توکو پر وارداتو لګښتونه د تير کال د ۷۰،۲۳.۸۰ ميليونه امريکايي ډالرو په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې د۶،۸۹۹.۸۰ ميليونه ډالرو په ارزښت ۲ سلنه زياتوالی ښکاره کوي. د خدمتونو د حساب لګښتونه د تير کال د ۷۳۷.۲۸ ميليونه امريکايي ډالرو په پرتله په ۱۳۹۷

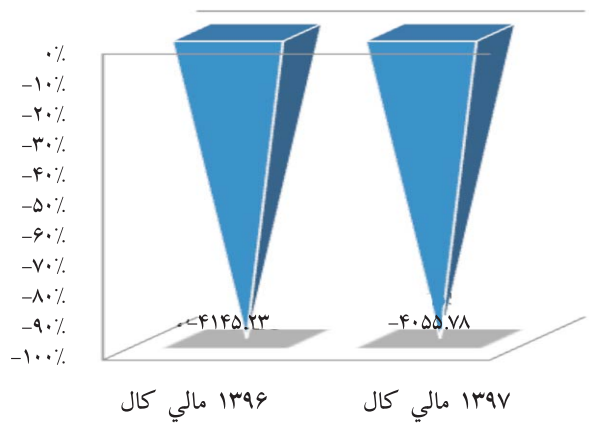
مالي کال کې د ۵۱۵.۴۸ میلیونه امریکایي ډالرو په ارزښت د پام وړ ۳۰ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. د دې زیاتوالی اصلي لامل د رغونې، مخابراتو، او دولتي توکو او خدمتونو څخه د خالصو ترلاسه شویو عوایدو زیاتوالی ګڼل کیږي.

خالص لومړني عواید د تیر کال د ۱۵۳.۴۵ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې د ۲۲۱.۶۹ میلیونه امریکایي ډالرو په ارزښت د پام وړ ۴۴ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. همدا ډول، خالصې شخصي ترلاسه شوې پیسې چې په بهر کې د افغان کارګرو له لورې رالیږل شوې پیسې رانغاړي، د تیر کال د ۲۶۸.۸۸ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې د ۳۸۱.۱۰ میلیونه امریکایي ډالرو په ارزښت د پام وړ ۳۲ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

همدا ډول، دولتي سکتور ته خالصې جاري لېږدونې (جاري مرستې) په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱،۷۶۸.۲۴ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ۲،۱۰۵.۱۲ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۱۶ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

۲.۱.۴ پانګه ایز حساب

۱.۴ ګراف: د جاري حساب بیلانس

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

د اداینو د بیلانس په پانګه ایزه حساب کې ډیریدنه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱،۴۰۴.۵۳ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۱،۷۹۰.۷۸ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۲۲ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي چې لامل یې په روان کال کې دولتي سکتور، شرکتونو او کورنیو ته د پانګې کمه لېږدونه ګڼل کیږي. (د لا وضاحت لپاره ۱.۴ جدول او ۲.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۳.۱.۴ مالي حساب

د اداینو بیلانس د مالي حساب لاندې بهرنۍ پانګونه یوه مهمه برخه ګڼل کیږي چې بهرنۍ مستقیمه پانګونه (FDI)، بهرنۍ پورتوفولیو پانګونه (FPI) او نورې پانګونې په کې شاملې دي.

په هېواد کې د بهرنۍ مستقیمې پانګونې داخلي بهېدنې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۱۵.۱۲ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۵۱.۵۳ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۱۲۳ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

په پورتوفولیو پانګونه کې بهروني بهېدنه، په تېره بیا د پولي بازار د ابزار په برخه کې د تیر کال د ورته مودې د منفي ۲۹.۱۱ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۳.۵۱ میلیونه امریکایي ډالره کسر کړی دی.

د شمېرو شننه ښکاره کوي چې له هېواد څخه بهر د افغانانو ټولیزه مالي شتمنۍ په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۷۳.۳۴ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۳۵.۹۲ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله زیاتوالی ښکاره کوي. (د لا وضاحت لپاره ۱.۴ جدول او ۳.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

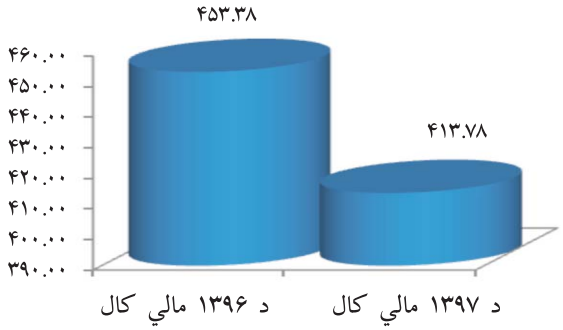
په ورته وخت کې ټولیزه مالي پوراینې په ۱۳۹۷ مالي کال کې منفي ۸۸.۳۹ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د

تېر کال د ورته مودې د ۶۷.۴۰ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ټیټوالی ښکاره کوي.

د شتمنۍ زیرمې (د اداینې د بیلانس پر بنسټ) په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۶۷.۶۵ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۵۷۶.۲۹ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۷۱ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي چې عمده لامل یې د اسعارو د زیرمو کموالی په ګوته شوی دی.

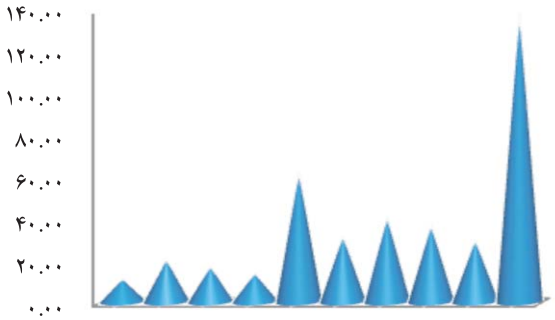
د مالي حساب بیلانس په ۱۳۹۷ مالي کال کې په تولیزه توګه ۴۱۳.۷۸ میلیونه امریکایي ډالره ثبت شوی دی چې دا رقم د تېر کال په ورته موده کې ۴۵۳.۳۸ میلیونه امریکایي ډالره ښودل شوی دی.

۲.۴ ګراف: پانګه ایز او مالی حساب (په ملیون امریکایی ډالر)

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۳.۴ ګراف: د افغانستان د مستقیمې بهرنۍ پانګونې داخلي بهډنې (په ملیون امریکایي ډالر)

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۲.۴ د توکو سوداګري (مال التجاره)

د بولټن دا برخه په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د توکو د سوداګرۍ له کړنو شننه او د ۱۳۹۶ کال د سوداګریو کړنو سره د هغې پرتلنه وړاندې کوي.

د افغانستان سوداګریز بیلانس د ډیرې اوږدې مودې راهیسې په کسر کې دی. معنی دا چې د وارد شویو توکو ټولیز ارزښت د صادرو شویو توکو له ټولیز ارزښت څخه لوړ دی (د لا وضاحت لپاره ۲.۴ جدول او ۴.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

د ارزونې لاندې ربعې په اوږدو کې د بهرنیو توکو د سوداګرۍ کسر ۶،۵۳۱.۳۶ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۶،۶۶۴.۲۱ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۲ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

د توکو د ټولو صادراتو کچه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۸۷۵.۲۴ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۶۱۳.۸۰ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۱۲ سلنه زیاته شوې ده.

د صادریدونکو توکو ترمنځ د څرمنو او وړیو صادرات او طبي بذرونه لوړیدونکی بهیر ښکاره کوي، حال دا چې خوراکي توکو او غالیو او ټغرونو د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې ټیټیدونکی بهیر ثبت کړی دی.

د څرمنو او وړیو صادرات په ۱۳۹۷ کال کې ۴۲.۳۲ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېرې مودې د ۲۳.۱۳ میلیونه امریکایي ډالره ثبت شوې کچې په پرتله ۸۳ سلنه زیات شوي دي.

په ورته وخت کې، د طبي بوټو/ بذرونو صادرات ۳۹۲.۸۸

میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲۹۵.۵۵ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۳۳ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

د دې برعکس، د خوراکي توکو صادارت (تازه او وچې میوې او تیلي بذرونه) ۴۱۷.۶۹ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۴۴۱.۵۱ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله یې ۵ سلنه ټیټوالی کړی دی.

همدا ډول د غالیو او ټغرونو صادرات ۲۲.۳۵ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲۳.۷۴ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۶ سلنه راکم شوي دي.

په ورته وخت کې، ټولیزه واردات په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۷،۴۰۶.۶۰ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر مالي کال د ۷،۴۴۸.۱۴ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۱ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

د پرتلنې په دې دوره کې د وارداتي توکو د دوه عمده برخو، په تیره بیا د مصرفي توکو د وارداتو او د صنعتي موادو د وارداتو په بیو کې زیاتوالی راغلی دی.

د مصرفي توکو واردات په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲،۹۰۴.۲۳ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲،۹۸۱.۴۶ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۳ سلنه کم شوي دي، حال دا چې د صنعتي موادو واردات ۸۲۵.۶۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۸۸۳.۲۷ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۷ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

د مصرفي توکو د بهیر برعکس، د تیلو او روغنیاتو واردات په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۹۴۹.۷۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۸۷۷.۶۵ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي، حال دا چې د پانګې ایزو توکو واردات ۲،۷۲۶.۹۰ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲،۷۰۵.۷۵ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۱ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

په ټوله کې د ۱۳۹۷ کال په درېیمه ربعه کې د وارداتو په ترکیب او په تېره بیا په صنعتي موادو کې د پام وړ بدلون راغلی دی. په صنعتي توکو کې په عمده ډول د فلزونو تولیدات، کیمیاوي سرې او سیمنټ شامل دي چې په اقتصادي پرمختګ کې مهم رول لوبوي. په همدې توګه د دغو وارداتي توکو زیاتوالی په هېواد کې د اقتصادي کړنو، په تېره بیا د صنعتي او رغونې د سکتور د کړنو د چټکوالي ښکاره بیلګه ده.

۴.۴ ګراف: سوداګریزې کړنې او سوداګریز بیلانس

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۳.۴ د سوداګرۍ لوری

د افغانستان عمده سوداګریز ملګري پاکستان، ایران، هند، چین او د ګډو ګټو خپلواکه هېوادونه (CIS) دي. د افغانستان د صادراتو لپاره عمده هېوادونه پاکستان، هند، ایران، چین او د ګډو ګټو خپلواکه هېوادونه (CIS) رانغاړي، حال دا چې هېواد ته د توکو د وارداتو عمده

سرچینې پاکستان، هند، ایران، جرمني، چین، امریکا متحده ایالات، جاپان او د ګډو ګټو خپلواکه هېوادونه (CIS) دي.

۱.۳.۴ د صادراتو لوری

پاکستان له اوږدې مودې راهیسې د افغانستان د صادراتو یواځینی لوی پیرودونکی هېواد دی. پاکستان ته د افغانستان د ټولیزو صادراتو ونډه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۳ سلنې ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۳۸ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله زیاته شوې ده چې له صادراتي توکو څخه ټوله ترلاسه شوې ګټه ۲۶ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. د ارزونې لاندې کال کې د ټولیزه صادراتو له ډلې پاکستان ته وچې مېوې، تازه میوې، د پنبې تولیدات، غالۍ او ټغرونه او طبي بوټي (بذرونه) په ترتیب سره ۹، ۶، ۲، ۲ او ۱ سلنه زیات شوي دي.

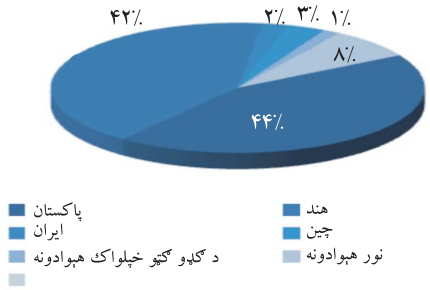
په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د صادراتو دوهم لوی پیرودونکی هېواد هند ګڼل کېږي. هند ته د افغانستان د ټولیزه صادراتو ونډه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۱ سلنې ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۴۳ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله ټیټه شوې ده چې د تېر کال د ورته مودې په پرتله له صادراتو څخه ترلاسه شوې ګټه کې ۷ سلنه کموالی ثبت کړی دی.

هند ته د وچې او تازه میوې، طبي بوټو (بذرونو) او زعفرانو صادارات په ترتیب سره ۲۵، ۱۴ او ۲ سلنه محاسبه شوي دي.

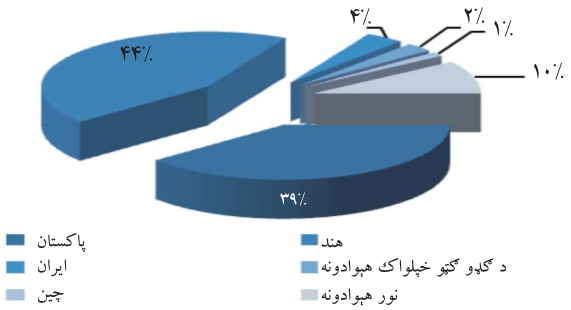
په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د صادراتو دریم لوی پیرودونکی هېواد چین دی. چین ته د افغانستان د ټولیزو صادراتو ونډه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳.۲۵ سلنې ته رسېږي چې د تېر کال د ۱.۲۴ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله زیاته شوې ده چې د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې یې ۱۹۲ سلنه زیاتوالی ثبت کړی دی. وچې میوې او وړی او د څارویو ویښتان چین ته عمده صادراتي توکي دي چې په ترتیب سره د ټولو صادراتو ۱.۳۸ او ۱ سلنه جوړوي.

په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د صادراتو وروستی لوی پیرودونکی هېواد ایران دی. ایران ته د افغانستان د ټولو صادراتو ونډه په روان کال کې ۲ سلنه راټیټه شوې ده، حال دا چې د تېر کال په ورته موده کې دا ونډه ۳ سلنه وه چې له صادراتو څخه په ترلاسه شوې ګټه کې ۳۳ سلنه کموالی ثبت کړی دی (د لا وضاحت لپاره۳.۴ او ۴.۴ جدول او ۵.۴ او ۶.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۵.۴ ګراف: د صادراتو لوری (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۷ مالي کال

۶.۴ ګراف: د صادراتو لوری (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۶ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۲.۳.۴ د وارداتو لوری

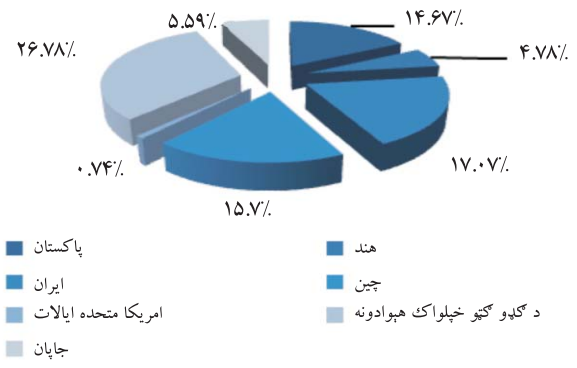
د ګډو ګټو خپلواکه هېوادونه (CIS) په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان د وارداتو لپاره تر ټولو ستره سرچینه ده. د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې د ګډو ګټو خپلواکو هېوادونو (CIS) څخه ټولیز واردات په ۱۳۹۷ مالي کال کې د ۲۶.۷۸ سلنه ونډې په درلودلو سره ۱،۹۸۳.۵۹ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲،۰۳۹.۵۰ میلیونه امریکایي ډالرو (۲۷.۳۸ سلنه ونډې) په پرتله ۳ سلنه کموالی ښکاره کوي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې افغانستان ته دا مهال د ګډو ګټو خپلواکه هېوادونو (CIS) عمده وارداتي توکي (اوړه او غنم، نباتي غوړې، پطرول، بریښنا، فلزي تولیدات، کیمیاوي سرې او سیمنټ) جوړوي. ایران په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان دویمه ستره وارداتي سرچینه ګڼل کېږي چې د ټولو وارداتو ۱۷ سلنه جوړوي. له ایران څخه افغانستان ته د ټولیزه وادراتو کچه ۱،۲۶۴.۱۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال په ورته موده کې د ۱،۲۲۰.۵۷ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۴ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. له ایران څخه افغانستان ته په بنسټیزو وارداتي توکو کې پطرول، فلزي تولیدات، سیمنټ، بریښنا، کیمیاوي سره، د موټرو پرزې او مصرفي توکي شامل دي.

چین په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان درېیمه ستره وارداتي سرچینه ګڼل کېږي چې د ټولیزه وارداتو ۱۵.۷ سلنه جوړوي. له چین څخه افغانستان ته د ټولیزه وادراتو کچه ۱،۱۶۵.۹۴ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال په ورته موده کې د ۱،۱۴۵.۷۳ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۲ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. له چین څخه افغانستان ته په مهمو وارداتي توکو کې د موټرو پرزې، فلزونه، کیمیاوي سرې، تېرونه، ټوپونه او مصرفي توکي شامل دي.

پاکستان په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان څلورمه ستره وارداتي سرچینه ګڼل کېږي چې د ټولیزه وارداتو ۱۵ سلنه جوړوي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې له پاکستان څخه افغانستان ته د ټولیزه وادراتي توکو کچه ۱،۰۸۶.۸۶ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال په ورته موده کې د ۱،۲۲۶.۷۷ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۱۱ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي. د یادونې وړ ده چې له پاکستان څخه افغانستان ته په عمده وارداتي توکو کې د موټرو پرزې، صنعتي مواد او خوراکي توکي شامل دي.

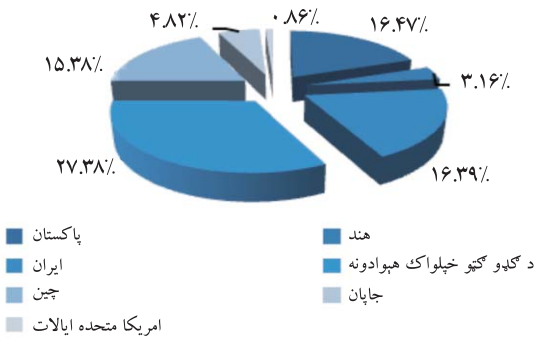
جاپان او هند په ۱۳۹۷ مالي کال کې د افغانستان وروستۍ سترې وارداتي سرچینې ګڼل کېږي چې په ترتیب سره د ټولیزه وارداتو ۶ او ۵ سلنه جوړوي (د لا وضاحت لپاره ۷.۴ او ۸.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۷.۴ ګراف: د وارداتو لوری (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۷ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۸.۴ ګراف: د وارداتو لوری (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۶ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

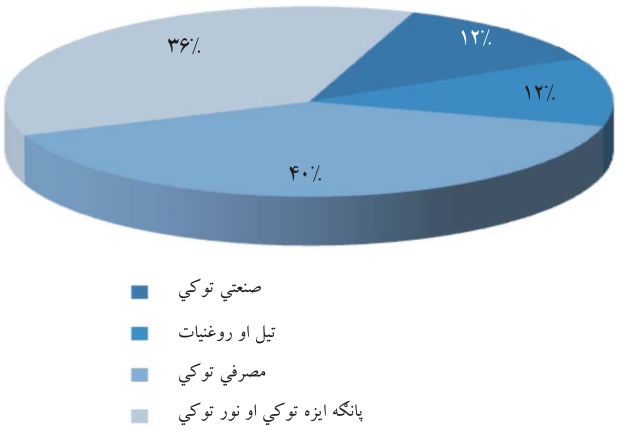
۴.۴ د سوداګرۍ ترکیب

۱.۴.۴ د وارداتو ترکیب

په ۱۳۹۷ مالي کال کې د وارداتو ترکیب ښکاره کوي چې:

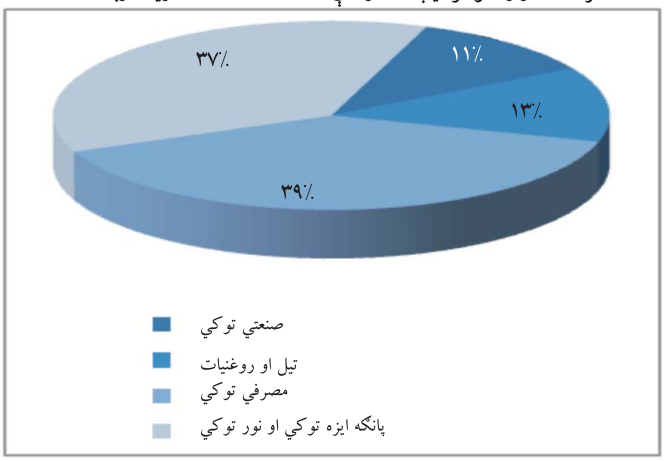
- د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې د مصرفي توکو واردات د وارداتو په ټوکرۍ کې تر ټولو ستره ۳۹.۲ سلنه برخه لري، حال دا چې د تیر کال په ورته موده کې دا برخه ۴۰ سلنه ثبت شوې ده.
- د مصرفي توکو پر وارداتو باندې شوی لګښت ۲،۹۰۴.۲۳ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲،۹۸۱.۴۶ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۳ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.
- د وارداتو په ټوکرۍ کې دویمه ستره ونډه پانګه ایزو توکو ثبت کړې ده چې کچه یې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳۷ سلنې ته راټیټه شوې ده چې د تېر کال د ورته مودې د ۳۶ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله یې زیاتوالی کړی دی.
- د پانګه ایزو توکو پر وارداتو باندې شوی لګښت ۲،۷۲۶.۹۰ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲،۷۰۵.۷۵ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۱ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.
- د افغانستان د وارداتو په ټوکرۍ کې دریمه ستره ونډه تیلو او روغنیاتو (پطرولو) ثبت کړې ده چې کچه یې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۳ سلنې ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۱۲ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله یې یو څه زیاتوالی کړی دی.
- د تیلو او روغنیاتو (پطرولو) پر وارداتو باندې شوی لګښت ۹۴۹.۷۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۸۷۷.۶۵ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.
- د افغانستان د وارداتو په ټوکرۍ کې تر ټولو کمه ونډه صنعتي موادو ثبت کړې ده چې دا ونډه د تېر کال د ورته مودې د ۱۲ سلنې په پرتله د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې ۱۱ سلنې ته راټیټه شوې ده.
- د صنعتي توکو پر وارداتو شوی لګښت ۸۲۵.۶۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۸۸۳.۲۷ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۷ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي (د لا وضاحت لپاره ۲.۴ جدول او ۹.۴ او ۱۰.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۹.۴ ګراف: د وارداتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۷ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۱۰.۴ ګراف: د وارداتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۶ کال دریمه ربعه

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۲.۳.۴ د صادراتو ترکیب

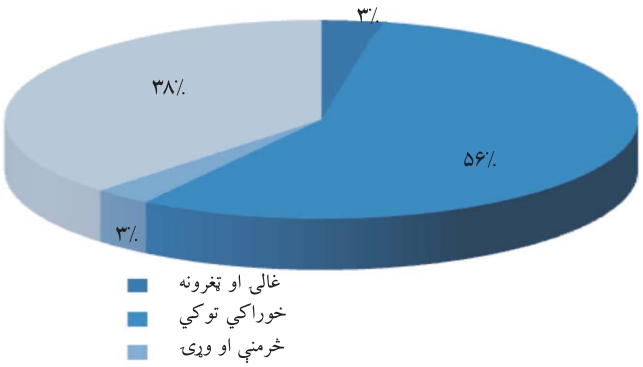
په ۱۳۹۷ مالي کال کې د صادراتو ترکیب ښکاره کوي چې:

- په ۱۳۹۷ مالي کال کې د خوراکي توکو صادرات (تیلي تخمونه، وچې او تازه میوې) د افغانستان د صادراتو په ټوکرۍ کې تر ټولو ستره ۴۸ سلنه ونډه لري، حال دا چې د تیر کال په ورته موده کې یاده ونډه ۵۶ سلنه ثبت شوې ده.
- له خوراکي توکو څخه ترلاسه شوې ګټه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۱۷.۶۹ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۴۴۱.۵۱ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۵ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.
- د افغانستان د صادراتو په ټوکرۍ کې دویمه ستره ونډه طبي بوټو (بذرونو) ثبت کړې ده چې کچه یې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۵ سلنې ته راټیټه شوې ده چې د تیر کال د ورته مودې د ۳۸ سلنې ثبت شوې کچې په پرتله یې زیاتوالی کړی دی.
- له طبي بوټو (بذرونو) څخه ترلاسه شوې ګټه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳۹۲.۸۸ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۲۹۵.۵۵ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۳۳ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.
- د افغانستان په تولیزه صادراتو کې درېیمه ستره ونډه څرمنو او وړیو ثبت کړې ده چې د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې یې کچه ۵ سلنې ته رسیږي، حال دا چې د تیر کال په ورته موده کې دا کچه ۳ سلنه ښودل شوې ده.
- د څرمنو او وړیو له صادراتو څخه ترلاسه شوې ګټه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۲.۳۲ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۲۳.۱۳ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله زیاتوالی ښکاره کوي.
- غالۍ او ټغرې چې په تیرو لسیزو کې د افغانستان

عمده صادراتي توکي ؤ، پر ټولیزه صادراتو کې تر ټولو کمه ۳ سلنه ونډه ثبت کړې ده.

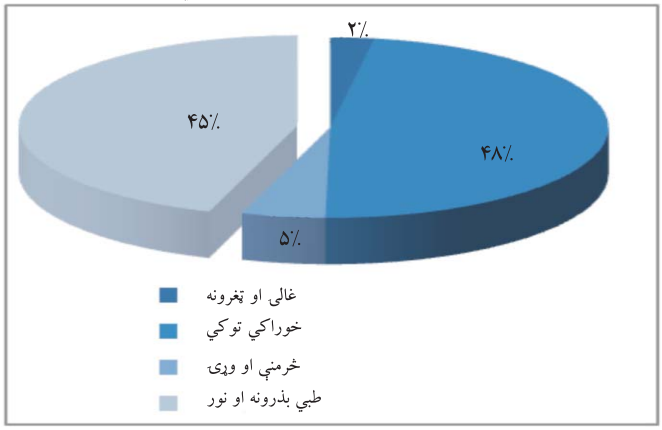
- د غالیو او ټغرونو له صادراتو څخه ترلاسه شوې ګټه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۲.۳۵ میلیونه امریکایي ډالره ښودل شوې چې د تیر کال د ورته مودې د ۲۳.۷۴ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۶ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي (د لا وضاحت لپاره ۲.۴ جدول- ۱۱.۴ او ۱۲.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

۱۱.۴ ګراف: د صادراتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۷ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۱۲.۴ ګراف: د صادراتو ترکیب (د ونډې سلنه)، ۱۳۹۶ مالي کال

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره/ د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۵.۴ بهرنۍ پورانۍ

د افغانستان ټولیزه بهرنۍ پورانۍ په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲،۱۰۲.۱۹ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۲،۱۹۶.۹۵ میلیونه امریکایي ډالرو په پرتله ۴ سلنه کمه شوې ده چې شاوخوا ۹۴.۷۶ میلیونه امریکایي ډالره کموالی ښکاره کوي (د لا وضاحت لپاره ۴.۵ جدول او۱۳.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ).

افغانستان د ارزونې لاندې ربعې په اوږدو کې د نړیوال بانک، د آسیا پراختیایي بانک، د پرمختیا لپاره د سعودي صندوق او بلغاریا د پور د اصلي مبلغ بیا ادا ینه کړې ده، حال دا چې نړیوال بانک، آسیا پراختیایي بانک او کویټ صندوق ته د خدمتونو لګښتونه هم تادیه شوي دي.

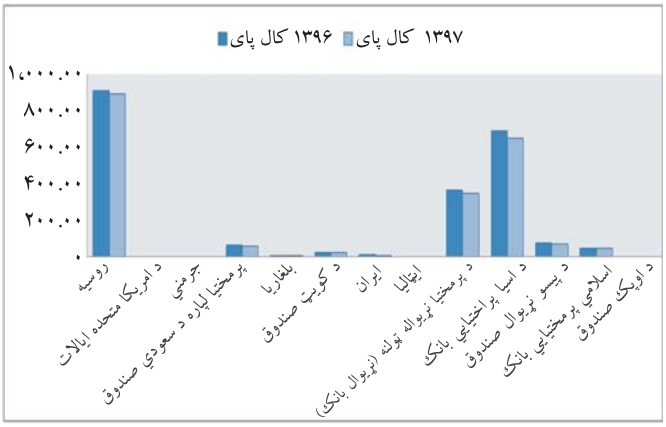
په ورته وخت کې د افغانستان د سترو څو اړخیزو پور ورکوونکو په توګه نړیوال بانک او د آسیا پراختیایي بانک د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې ځینې اصلي پورونه او د خدمتونو لګښتونه افغانستان ته بخښلي دي.

د پاریس کلب پور ورکوونکو ته د ټولیزه ورکول کیدونکو پورونو کچه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۸۸۹.۴۰ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې باید د روسیې فدراسیون ته ورکړل شي. له بلې خوا د پاریس کلب له غړو هیوادونو څخه د افغانستان د ټولیزه بهرنیو پورانو کچه شاوخوا ۴۲.۳۱ سلنې ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې په پرتله شاوخوا ۲ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

سربیره پر دې، ټولیزه پورانې د پاریس کلب له غړو پرته لکه د پرمختیا لپاره د سعودي صندوق، بلغاریا، د کویټ صندوق او د ایران د پور ورکونې کچه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۰۰.۸۶ میلیونه امریکایي ډالرو ته رسیږي چې د تیر کال د ورته مودې د ۱۰۵.۴۹ میلیونه امریکایي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۴ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي.

له بله پلوه، افغانستان ته د څو اړخيزو پور ورکوونکو د پوراينې کچه ۱،۱۱۱.۹۳ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسېږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۱،۱۸۱.۵۸ ميليونه امريکايي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله په کې د ارزونې لاندې کال کې ۶۹.۶۵ ميليونه امريکايي ډالره ټيټوالی راغلی دی.

۱۳.۴ ګراف: د بهرنۍ پوراينې پرتلنې (په ميليون امريکايي ډالر)، ۱۳۹۷ کال او ۱۳۹۶ کال

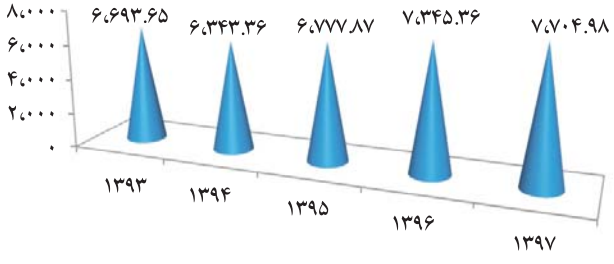
سرچينه: د پوراينې د شتمنيو خانګه، مالیې وزارت

۶.۴ خالصه نړيوالې زيرمې

د وروستيو شمېرو پر بنسټ، خالصې نړيوالې زيرمې (NIR) په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۷،۷۰۴.۹۸ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۷،۳۴۵.۳۶ ميليونه امريکايي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۵ سلنه زياتوالی ښکاره کوي (د لا وضاحت لپاره ۶.۴ جدول او ۱۴.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ). د خالصه نړيوالو زيرمو (NIR) د کچې د زياتېدو عمده لامل د شتمنيو د زيرمو زياتوالی په ګوته شوی دی چې په ۱۳۹۷ مالي کال کې يې کچه ۸،۳۶۲.۴۲ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۸،۱۵۹.۰۱ ميليونه امريکايي ډالرو کچې په پرتله ۲.۵ سلنه زياتوالی ښکاره کوي. همدا ډول په ۱۳۹۷ مالي کال کې د پوراينې د زيرمو کچه ۶۵۷.۴۴ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۸۱۳.۶۵ ميليونه امريکايي ډالرو ثبت شوې کچې په پرتله ۱۹.۲ سلنه کموالی په ګوته کوي، د پورته شمېرو له مخې د پوراينې د زيرمو د کچې په پرتله د شتمنۍ د زيرمو کچه لوړه ده. د پوراينې د زيرمو د کچې د ټيټېدو اصلي لامل په بهرنيو اسعارو د سوداګريزو بانکونو امانتونه په ګوته شوي دي چې د تېر کال د ۶۸۸.۴۹ ميليونه امريکايي ډالرو کچې په پرتله په ۱۳۹۷ کال کې ۵۹۸.۰۸ ميليونه امريکايي ډالرو ته رسيدلي دي چې ۲۰.۳ سلنه ټيټوالی ښکاره کوي. په بهرنيو اسعارو کې د نا ميشتو امانتونو د پوراينې د زيرمو کچه د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې څه نا څه ثابته پاتې شوې ده.

د خالصو نړيوالو زيرمو د زياتوالي عمده لامل دولتي سکتور ته د اسعارو د پام وړ داخلي بهيدنه او له بهر څخه شخصي رالېږل شوې پيسې دي. اوس مهال خالصه نړيوالې زيرمې په ۱۲ مياشتو کې د توکو د وارداتو لپاره بسنه کوي او د بهرنيو ټکانونو په وړاندې د مقاومت په موخه هېواد د خپلو زيرمو د نسبتاً ښه وضعيت څخه برخمن کوي.

۱۴.۴ ګراف: خالصه نړيوالې زيرمې (په ميليون امريکايي ډالر)، ۱۳۹۳ کال – ۱۳۹۷ کال

سرچينه: د پولي سياست آمريت، د افغانستان بانک

۱.۴ جدول: د افغانستان د اداینو بیلانس، ۱۳۹۷ مالي کال (په ملیون امریکایي ډالرو)

اقلام/کلونه	۱۳۹۶ لومړۍ ربعه	۱۳۹۶ دوهمه ربعه	۱۳۹۶ دریمه ربعه	۱۳۹۶ خلورمه ربعه	۱۳۹۶ مالي کال	۱۳۹۷ لومړۍ ربعه	۱۳۹۷ دوهمه ربعه	۱۳۹۷ دریمه ربعه	۱۳۹۷ خلورمه ربعه	۱۳۹۷ مالي کال	د بدلون سلنه
جاري حساب	-۱،۰۵۵.۴۳	-۱،۴۳۰.۲۸	- ۷۴۴.۲۰	- ۹۱۵.۳۲	-۴،۱۴۵.۲۳	-۱،۲۶۷.۰۸	- ۸۴۲.۴۰	- ۸۸۹.۸۹	-۱،۰۵۶.۴۲	-۴،۰۵۵.۷۸	-۲٪
کریډټ	۸۱۷.۹۷	۸۱۶.۶۰	۱،۱۹۴.۰۵	۱،۲۹۷.۵۰	۴،۱۲۶.۱۳	۹۲۰.۹۹	۱،۱۳۳.۷۴	۱،۱۵۳.۷۳	۱،۰۶۰.۷۰	۴،۲۶۹.۱۶	۳٪
ډیټ	۱،۸۷۳.۴۱	۲،۲۴۶.۸۸	۱،۹۳۸.۲۵	۲،۲۱۲.۸۲	۸،۲۷۱.۳۶	۲،۱۸۸.۰۷	۱،۹۷۶.۱۴	۲،۰۴۳.۶۲	۲،۱۱۷.۱۲	۸،۳۲۴.۹۴	۱٪
د توکو او خدمتونو حساب	-۱،۶۰۷.۵۷	-۱،۹۸۱.۸۲	-۱،۵۷۳.۴۲	-۱،۸۱۴.۳۱	-۶،۹۷۷.۱۱	-۱،۸۳۴.۵۷	-۱،۵۶۰.۸۵	-۱،۵۴۳.۱۶	-۱،۶۰۱.۴۶	-۶،۵۴۰.۰۵	-۶٪
کریډټ	۲۱۳.۷۰	۲۳۰.۵۴	۳۳۴.۶۷	۳۶۸.۷۸	۱،۱۴۷.۷۰	۳۲۰.۴۹	۳۶۴.۲۱	۴۳۸.۰۴	۴۳۷.۴۱	۱،۵۶۰.۱۶	۳۶٪
ډیټ	۱،۸۲۱.۲۷	۲،۲۱۲.۳۶	۱،۹۰۸.۰۹	۲،۱۸۳.۰۹	۸،۱۲۴.۸۱	۲،۱۵۵.۰۶	۱،۹۲۵.۰۷	۱،۹۸۱.۲۱	۲،۰۳۸.۸۷	۸،۱۰۰.۲۰	-۰.۳٪
د توکوحساب	-۱،۴۵۶.۱۱	-۱،۸۰۲.۲۲	-۱،۳۷۲.۰۹	-۱،۶۰۹.۴۰	-۶،۲۳۹.۸۳	-۱،۶۶۴.۴۹	-۱،۴۹۹.۷۵	-۱،۳۸۶.۹۳	-۱،۴۷۳.۴۱	-۶،۰۲۴.۵۷	-۳٪
کریډټ	۱۱۵.۰۶	۱۲۴.۱۷	۲۵۱.۳۷	۲۹۳.۳۶	۷۸۳.۹۶	۱۷۲.۴۵	۱۴۶.۸۱	۲۶۱.۸۸	۲۹۴.۰۹	۸۷۵.۲۴	۱۲٪
ډیټ	۱،۵۷۱.۱۷	۱،۹۲۶.۳۹	۱،۶۲۳.۴۶	۱،۹۰۲.۷۷	۷،۰۲۳.۸۰	۱،۸۳۶.۹۴	۱،۶۴۶.۵۶	۱،۶۴۸.۸۱	۱،۷۶۷.۵۰	۶،۸۹۹.۸۰	-۲٪
د خدمتونو حساب	-۱۵۱.۴۵	-۱۷۹.۵۹	-۲۰۱.۳۳	-۲۰۴.۹۰	-۷۳۷.۲۸	-۱۷۰.۰۹	-۶۱.۱۱	-۱۵۶.۲۴	-۱۲۸.۰۵	-۵۱۵.۴۸	-۳۰٪
کریډټ	۹۸.۶۴	۱۰۶.۳۷	۸۳.۳۰	۷۵.۴۲	۳۶۳.۷۴	۱۴۸.۰۳	۲۱۷.۴۰	۱۷۶.۱۶	۱۴۳.۳۲	۶۸۴.۹۲	۸۸٪
ډیټ	۲۵۰.۱۰	۲۸۵.۹۷	۲۸۴.۶۳	۲۸۰.۳۲	۱۱۰۱.۰۲	۳۱۸.۱۲	۲۷۸.۵۱	۳۳۲.۴۰	۲۷۱.۳۷	۱،۲۰۰.۴۰	۹٪
د عوایدو لومړنی حساب	۱۹.۰۲	۳۶.۲۴	۲۱.۳۹	۷۶.۸۰	۱۵۳.۴۵	۲۴.۸۳	۵۴.۰۰	۹۸.۵۴	۴۴.۳۲	۲۲۱.۶۹	۴۴٪
کریډټ	۳۳.۹۸	۴۸.۵۰	۳۲.۹۱	۸۹.۱۴	۲۰۴.۵۳	۳۵.۲۷	۶۵.۵۳	۱۰۹.۲۳	۶۷.۴۵	۲۷۷.۴۷	۳۶٪
ډیټ	۱۴.۹۶	۱۲.۲۷	۱۱.۵۲	۱۲.۳۴	۵۱.۰۸	۱۰.۴۵	۱۱.۵۲	۱۰.۶۹	۲۳.۱۲	۵۵.۷۸	۹٪
د عوایدو ثانوي حساب	۵۳۳.۱۱	۵۱۵.۳۰	۸۰۷.۸۳	۸۲۲.۱۸	۲،۶۷۸.۴۳	۵۴۲.۶۷	۶۶۴.۴۶	۵۵۴.۷۴	۵۰۰.۷۱	۲،۲۶۲.۵۷	-۱۶٪
کریډټ	۵۷۰.۳۹	۵۳۷.۵۵	۸۲۶.۴۷	۸۳۹.۵۸	۲،۷۷۳.۸۹	۵۶۵.۲۳	۷۰۴.۰۰	۶۰۶.۴۶	۵۵۵.۸۵	۲،۴۳۱.۵۳	-۱۲٪
ډیټ	۳۷.۱۸	۲۲.۲۵	۱۸.۶۴	۱۷.۴۰	۹۵.۴۶	۲۲.۵۶	۳۹.۵۵	۵۱.۷۲	۵۵.۱۳	۱۶۸.۹۶	۷۷٪
جاري لیږدونې	۴۳۹.۱۵	۴۲۸.۰۸	۶۶۵.۵۱	۵۷۲.۳۹	۲،۱۰۵.۱۲	۴۲۴.۰۸	۵۴۴.۳۵	۴۱۸.۷۶	۳۸۱.۰۵	۱،۷۶۸.۲۴	-۱۶٪
کریډټ	۴۳۹.۱۵	۴۲۸.۰۸	۶۶۵.۵۱	۵۷۲.۳۹	۲،۱۰۵.۱۲	۴۲۴.۰۸	۵۴۴.۳۵	۴۱۸.۷۶	۳۸۱.۰۵	۱،۷۶۸.۲۴	-۱۶٪
ډیټ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	#DIV/0!
د کارګرو رالیږل شوې پیسې	۵۰.۴۰	۵۵.۱۶	۷۶.۵۳	۸۶.۷۹	۲۶۸.۸۸	۹۱.۹۲	۹۶.۶۰	۹۵.۴۲	۹۷.۱۶	۳۸۱.۱۰	۴۲٪
کریډټ	۵۸.۴۹	۷۱.۸۱	۸۵.۳۸	۹۷.۰۲	۳۱۲.۷۰	۱۰۲.۹۴	۱۱۴.۳۶	۱۰۷.۵۵	۱۱۲.۰۸	۴۳۶.۹۴	۴۰٪
ډیټ	۸.۰۸	۱۶.۶۵	۸.۸۴	۱۰.۲۴	۴۳.۸۲	۱۱.۰۲	۱۷.۷۶	۱۲.۱۳	۱۴.۹۲	۵۵.۸۴	۲۷٪
پانګه ایز او مالي حساب	۱۸۶.۲۰	۴۵۴.۶۷	۳۲۷.۹۲	۳۶۸.۶۲	۱،۳۳۷.۴۱	۱۶.۸۰	۲۲۶.۰۹	۲۷۶.۵۷	۴۷۱.۳۰	۹۹۰.۷۵	-۲۶٪
پانګه ایز حساب	۲۳۷.۵۶	۴۲۸.۲۰	۵۵۵.۷۲	۵۶۹.۲۹	۱۷۹۰.۷۸	۶۲.۸۹	۲۲۱.۳۸	۴۷۸.۷۲	۶۴۱.۵۳	۱،۴۰۴.۵۳	-۲۲٪
کریډټ	۲۳۷.۵۶	۴۲۸.۲۰	۵۵۵.۷۲	۵۶۹.۲۹	۱۷۹۰.۷۸	۶۲.۸۹	۲۲۱.۳۸	۴۷۸.۷۲	۶۴۴.۷۱	۱،۴۰۷.۷۱	-۲۱٪
ډیټ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۳.۱۸	۳.۱۸	
پانګه ایزې لیږدونې	۲۳۷.۵۶	۴۲۸.۲۰	۵۵۵.۷۲	۵۶۹.۲۹	۱،۷۹۰.۷۸	۶۲.۸۹	۲۲۱.۳۸	۴۷۸.۷۲	۶۴۴.۷۱	۱،۴۰۷.۷۱	-۲۱٪
کریډټ	۲۳۷.۵۶	۴۲۸.۲۰	۵۵۵.۷۲	۵۶۹.۲۹	۱۷۹۰.۷۸	۶۲.۸۹	۲۲۱.۳۸	۴۷۸.۷۲	۶۴۴.۷۱	۱،۴۰۷.۷۱	-۲۱٪
ډیټ	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	
مالي حساب	۵۱.۳۶	-۲۶.۴۶	۲۲۷.۸۰	۲۰۰.۶۸	۴۵۳.۳۸	۴۶.۰۹	- ۴.۷۰	۲۰۲.۱۶	۱۷۰.۲۳	۴۱۳.۷۸	-۹٪
مستقیمه پانګونه	-۱۱.۱۹	-۲۰.۴۴	-۱۶.۹۸	- ۱۳.۷۳	-۶۲.۳۳	- ۳۱.۵۸	- ۴۰.۸۵	-۳۶.۷۴	- ۲۹.۸۵	-۱۳۹.۰۲	۱۲۳٪
د مالي شتمنیو خالصه پیرنې	-۳.۰۹	-۳.۲۷	-۳.۵۹	-۰.۸۴	-۱۰.۸۰	۳.۷۸	۳.۷۸	-۱۲.۳۶	-۱۹.۱۱	- ۲۳.۹۰	۱۲۱٪
د پورانو خالصه مشمولیت	۸.۱۰	۱۷.۱۶	۱۳.۳۹	۱۲.۸۹	۵۱.۵۳	۳۵.۳۶	۴۴.۶۳	۲۴.۳۸	۱۰.۷۵	۱۱۵.۱۲	۱۲۳٪
د پورتو فولیو پانګونې	۳۶.۶۲	-۳۰.۱۵	-۱۱.۵۷	-۲۴.۰۱	-۲۹.۱۱	-۵۴.۰۲	۱۸.۲۲	۲۴.۳۷	۳۴.۹۴	۲۳.۵۱	-۱۸۱٪
د مالي شتمنیو خالصه پیرنې	۳۶.۶۲	-۳۰.۱۵	- ۱۱.۵۷	- ۲۴.۰۱	-۲۹.۱۱	- ۵۴.۰۲	۱۸.۲۲	۲۴.۳۷	۳۴.۹۴	۲۳.۵۱	-۱۸۱٪
د پورانو خالصه مشمولیت	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۰۰	
نورې پانګې	۱۲.۱۹	۲۵.۵۸	-۱۲۷.۹۳	۵۸.۶۷	-۳۱.۴۸	۱۰۹.۵۸	۵۷.۵۳	۱۰۲.۰۷	۹۲.۵۴	۳۶۱.۷۳	-۱۲۴۹٪
شتمنۍ	۳۲.۹۸	۵.۳۶	-۱۰۰.۲۹	۹۷.۸۷	۳۵.۹۲	۸۰.۴۷	۴۴.۹۶	۷۹.۳۲	۶۸.۵۹	۲۷۳.۳۴	۶۶۱٪
پورانې	۲۰.۷۹	-۲۰.۲۳	۲۷.۶۴	۳۹.۲۰	۶۷.۴۰	-۲۹.۱۱	- ۱۲.۵۷	-۲۲.۷۵	- ۲۳.۹۵	- ۸۸.۳۹	-۲۳۱٪
د شتمنیو زیرمې	۱۳.۷۳	-۱.۴۵	۳۸۴.۲۸	۱۷۹.۷۴	۵۷۶.۲۹	۲۳.۱۱	- ۳۹.۶۱	۱۱۲.۴۶	۷۲.۶۰	۱۶۷.۵۶	-۷۱٪
خالصه خطاګاني او تیروتنې	۸۶۹.۲۳	۹۷۵.۶۱	۴۱۶.۲۸	۵۴۶.۷۱	۲۸۰۷.۸۳	۱۲۵۰.۲۷	۶۱۶.۳۱	۶۱۳.۳۲	۵۸۵.۱۳	۳۰۶۵.۰۳	۹٪

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۲.۴ جدول: د توکو سوداګري، ۱۳۹۷ مالي کال (په میلیون امریکایي ډالر)

کلونه	۱۳۹۲ مالي کال		۱۳۹۳ مالي کال		۱۳۹۴ مالي کال		۱۳۹۵ مالي کال		۱۳۹۶ مالي کال		۱۳۹۷ مالي کال	
	تولیزه	وناده (سلنه)	تولیزه	وناده (سلنه)	تولیزه	وناده (سلنه)	تولیزه	وناده (سلنه)	تولیزه	وناده (سلنه)	تولیزه	وناده (سلنه)
واردات	۹،۳۳۹.۶۰	۱۰۰٪	۷،۲۹۴.۶۳	۱۰۰٪	۷،۶۷۹.۰۹	۱۰۰٪	۶،۶۷۲.۳۹	۱۰۰٪	۷،۴۴۸.۱۴	۱۰۰٪	۷،۴۰۶.۶۰	۱۰۰٪
صنعتي مواد	۱،۲۷۲.۱۴	۱۳.۶٪	۸۶۳.۱۹	۱۱.۸٪	۷۰۹.۱۹	۹.۲٪	۵۳۶.۴۷	۸.۰٪	۸۸۳.۲۷	۱۱.۹٪	۸۲۵.۶۸	۱۱.۱٪
تیل او روغنیات	۲،۱۶۷.۳۷	۲۳.۲٪	۱،۱۵۵.۹۴	۱۵.۸٪	۱،۶۸۸.۵۸	۲۲.۰٪	۱۰۷۸.۷۳	۱۶.۲٪	۸۷۷.۶۵	۱۱.۸٪	۹۴۹.۷۸	۱۲.۸٪
مصرفي توکي	۱،۹۴۲.۸۵	۲۱٪	۲،۳۴۵.۸۶	۳۲.۲٪	۱،۷۱۵.۲۵	۲۲.۳٪	۲۱۲۰.۴۴	۳۱.۸٪	۲۹۸۱.۴۶	۴۰.۰٪	۲۹۰۴.۲۳	۳۹.۲٪
پانګه ایزه توکي او داسې نور	۳،۹۵۷.۲۴	۴۲.۴٪	۲،۹۲۹.۶۴	۴۰.۲٪	۳،۵۶۶.۰۷	۴۶.۴٪	۲،۹۳۷	۴۴.۰٪	۲۷۰۵.۷۵	۳۶.۳٪	۲۷۲۶.۹۰	۳۷٪
صادرات	۴۹۹.۸۱	۱۰۰٪	۶۲۰.۸۸۰	۱۰۰.۰٪	۵۵۵.۷۱	۱۰۰٪	۶۱۳.۸۰	۱۰۰٪	۷۸۳.۹۳	۱۰۰٪	۸۷۵.۲۴	۱۰۰٪
غالی او ټغرونه	۸۵.۴۹	۱۷٪	۸۷.۰۴	۱۴.۰٪	۱۰۸.۳۱	۱۹.۵٪	۵۲.۵	۸.۶٪	۲۳.۷۴	۳٪	۲۲.۳۵	۳٪
خوراکي توکي	۱۷۵.۹۳	۳۵.۲٪	۲۷۲.۱۳	۴۳.۸٪	۲۱۰.۱۷	۳۷.۸٪	۲۶۹.۹۱	۴۴.۰٪	۴۴۱.۵۱	۵۶٪	۴۱۷.۶۹	۴۸٪
خرمن او وړی	۵۹.۵۴	۱۲٪	۴۹.۳۵	۷.۹٪	۲۸.۴۷	۵.۱٪	۵۵.۰۰	۹.۰٪	۲۳.۱۳	۳.۰٪	۴۲.۳۲	۴.۸٪
طبي بڼرونه او نور	۱۷۸.۸۶	۳۶٪	۲۱۲.۳۶	۳۴.۲٪	۲۰۸.۷۶	۳۷.۶٪	۲۳۶.۳۸	۳۸.۵٪	۲۹۵.۵۵	۳۷.۷٪	۳۹۲.۸۸	۴.۹٪
سوداګریز بیلانس	-۸،۸۳۹.۷۹		-۶،۶۷۳.۷۵		-۷،۱۲۳.۳۸		-۶،۰۵۸.۵۸		-۶،۶۶۴.۲۱		-۶،۵۳۱.۳۶	

۳.۴ جدول: د بهرنۍ سوداګرۍ لوری، ۱۳۹۷ مالي کال (په میلیون امریکایي ډالر)

د هیواد نوم	صادرات	د ونډې سلنه	واردات	د ونډې سلنه	د سوداګرۍ بیلانس
پاکستان	۳۷۸.۲۴	۴۳٪	۱،۰۸۶.۸۶	۱۴.۶۷٪	-۷۰۸.۶۲
هند	۳۵۹.۴۴	۴۱٪	۳۵۴.۲۸	۴.۷۸٪	۵.۱۶
ایران	۱۹.۵۱	۲٪	۱،۲۶۴.۱۸	۱۷.۰۷٪	-۱،۲۴۴.۶۷
جرمني	۵.۳۴	۰.۶۱٪	۶۵.۵۶	۰.۸۹٪	-۶۰.۲۲
چین	۲۸.۴۱	۳.۲۵٪	۱،۱۶۵.۹۴	۱۵.۷٪	-۱،۱۳۷.۵۳
ترکیه		۰.۰۰٪	۴۵.۴۱	۰.۶٪	-۴۵.۴۱
انګلستان		۰.۰۰٪	۴.۶۶	۰.۰۶٪	-۴.۶۶
سعودي عربستان	۶.۶۰	۰.۷۵٪	۵۸.۴۶	۰.۷۹٪	-۵۱.۸۵
د امریکا متحده ایالات		۰.۰۰٪	۵۵.۰۳	۰.۷۴٪	-۵۵.۰۳
د ګڼو ګټو خپلواک هیوادونه	۱۲.۶۷	۱.۴۵٪	۱،۹۸۳.۵۹	۲۶.۷۸٪	-۱،۹۷۰.۹۲
جاپان		۰.۰۰٪	۴۱۴.۰۲	۵.۵۹٪	-۴۱۴.۰۲
نور هیوادونه	۶۵.۰۳	۷.۴۳٪	۹۰۸.۶۲	۱۲.۲۷٪	-۸۴۳.۵۹
تولیزه	۸۷۵.۲۴	۱۰۰٪	۷،۴۰۶.۶۰	۱۰۰٪	(۶،۵۳۱.۳۶)

۴.۴ جدول: د بهرنۍ سوداګرۍ لوری، ۱۳۹۶ مالي کال (په میلیون امریکایي ډالر)					
د هیواد نوم	صادرات	د ونډې سلنه	واردات	د ونډې سلنه	د سوداګرۍ بیلانس
پاکستان	۲۹۹.۳۵	۳۸٪	۱،۲۲۶.۷۷	۱۶.۴۷٪	– ۹۲۷.۴۲
هند	۳۳۷.۵۰	۴۳٪	۲۳۵.۴۸	۳.۱۶٪	۱۰۲.۰۲
ایران	۲۸.۹۶	۴٪	۱۲۲۰.۵۷	۱۶.۳۹٪	– ۱۱۹۱.۶۱
جرمني	۱۰.۳۳	۱.۳۲٪	۴۹.۳۶	۰.۶۶٪	– ۳۹.۰۳
د ګډو ګټو خپلواک هیوادونه	۲۰.۰۱	۲.۵۵٪	۲،۰۳۹.۵۰	۲۷.۳۸٪	– ۲۰۱۹.۴۹
چین	۹.۷۱	۱.۲۴٪	۱،۱۴۵.۷۳	۱۵.۳۸٪	– ۱۱۳۶.۰۲
ترکیه		۰.۰۰٪		۰.۰۰٪	۰.۰۰
سعودي عربستان	۳.۹۵	۰.۵۰٪		۰.۰۰٪	۳.۹۵
جاپان		۰.۰۰٪	۳۵۹.۲۴	۴.۸۲٪	– ۳۵۹.۲۴
انګلستان		۰.۰۰٪	۸.۱۳	۰.۱۱٪	– ۸.۱۳
امریکا متحده ایالات		۰.۰۰٪	۶۳.۸۵	۰.۸۶٪	– ۶۳.۸۵
نور هیوادونه	۷۴.۱۲	۹.۴۵٪	۱۰۹۹.۵۱	۱۴.۷۶٪	– ۱۰۲۵.۳۹
ټولیزه	۷۸۳.۹۳	۱۰۰.۰۰٪	۷،۴۴۸.۱۴	۱۰۰.۰۰٪	– ۶،۶۶۴.۲۱

۵.۴ جدول: بهرنۍ پورتنۍ، ۱۳۹۷ مالي کال (په ټاکل شوي واحدونو کې)		
	په ملیون ډالر	ټولیزه سلنه
ټولیزه بهرنۍ پورتنۍ	۲،۱۰۲.۱۹	۱۰۰.۰۰
دوه اړخیزه	۹۹۰.۲۶	۴۷.۱۱
پاریس کلب	۸۸۹.۴۰	۴۲.۳۱
د روسیې فدراسیون	۸۸۹.۴۰	۴۲.۳۱
امریکا متحده ایالات	–	۰.۰۰
جرمني	–	۰.۰۰
د پاریس کلب پرته	۱۰۰.۸۶	۴.۸۰
څو اړخیزه	۱،۱۱۱.۹۳	۵۲.۸۹
د پراختیا نړیواله تولنه (نړیوال بانک)	۳۴۶.۹۵	۱۶.۵۰
آسیا پراختیایي بانک	۶۴۹.۹۱	۳۰.۹۲
د پیسو نړیوال صندوق	۶۸.۲۰	۳.۲۴
اسلامي پراختیایي بانک	۴۵.۲۱	۲.۱۵
د اوپک صندوق	۱.۶۷	۰.۰۸

۶.۴ جدول: خالصه نړیوالې زیرمې (په میلیون امریکایي ډالر)

په تیره ربعه کې بدلونونه	۱۳۹۳ مالي کال	د بدلون سلنه	۱۳۹۴ مالي کال	د بدلون سلنه	۱۳۹۵ مالي کال	د بدلون سلنه	۱۳۹۶ مالي کال	د بدلون سلنه	۱۳۹۷ مالي کال	د بدلون سلنه
خالصه نړیوالې زیرمې (په ملیون امریکایي ډالر)	۶،۶۹۳.۶۵	**۲۳.۲۲**	۶،۳۴۳.۳۶	**-۵.۲۳**	۶،۷۷۷.۸۷	**٦.٨٥**	۷،۳۴۵.۳۶	**٨.٣٧**	۷،۷۰۴.۹۸	**٤.٩**
د شتمنی زیرمې	**۷،۲٤۷.۷٦**	۲۲.۷۱	۶،۹۲۷.۹۴	-۴.۴۱	۷،۵۸۱.۹۸	۹.۴۴	۸،۱۵۹.۰۱	۷.۶	۸،۳۶۲.۴۲	۲.۵
د پورانۍ زیرمې	**٥٥٤.١٢**	۱۰.۹۱	۵۸۴.۵۸	۵.۵۰	۸۰۴.۱۱	۳۷.۵۵	۸۱۳.۶۵	۱	۶۵۷.۴۴	-۱۹.۲
په بهرنیو اسعارو د سوداګریزو بانکونو امانتونه	**٤٤٣.٨٠**	۴.۰۰	۴۹۸.۲۷	۱۲.۲۷	۷۳۲.۶۶	۴۷.۰۴	۷۵۰.۶۶	۲	۵۹۸.۰۸	-۲۰.۳
په بهرنیو اسعارو د نا میشتو امانتونه	**۰.١٤**	-۸۹.۵۷	۰.۱۴	۰.۰۱	۰.۱۴	۰.۰۰	۰.۱۴	-۰.۰۴	۰.۱۴	۱.۳
له تمویلي سرچینو څخه ګټه اخیستنه	**۱۱۰.۱۸**	۱۷.۵۳	۸۶.۱۷	-۲۱.۷۹	۷۱.۳۱	-۱۷.۲۴	۶۲.۸۵	-۱۲	۵۹.۲۲	-۵.۸
نا خالصه نړیوالې زیرمې (د وارداتو د میاشتې په اساس)	۹.۳۱		**۱۱.٤٠**		**۱۱.٨٥**		**١٤.٦٧**		**۱۳.٤٧**	
خالصه نړیوالې زیرمې (د وارداتو د میاشتې په اساس)	۹		۱۰		۱۱		۱۳		۱۲	

سرچینه: د احصائیې او معلوماتو ملي اداره، د افغانستان بانک د کارکوونکو محاسبه

۵

د مالي سکتور بدلونونه

۵

د مالي سکتور بدلونونه

د مالياتي سکتور بنسټيزې موخې د عوايدو د راټولېدو زياتوالی او د هغو کړنو پر له پسې پوښښ رانغاړي چې د عملياتي او پراختيايي لګښتونو له لارې تأمينيږي او په ورته وخت کې د دې برخې موخه د افغانستان د سولې او د پراختيا له ملي اډانې (ANPDF) سره سم د لګښتونو له تخصيص څخه د ډاډ ترلاسه کول دي.

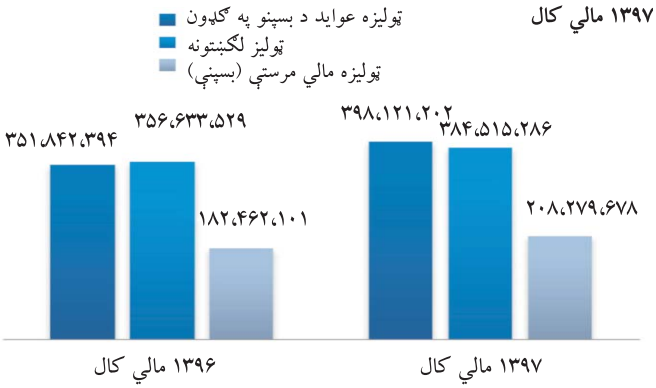
سربېره پر دې، د عامه لګښتونو د ودې مديريت، د مالي پاليسۍ جوړول، په عامه تشبثاتو کې اغيزناکتيا، د مالیې او ګمرکونو اداره کول د دې سکتور نورې موخې ګڼل کيږي.

د غوړيدو او پرمختګ په حال کې هېوادونو په شان افغانستان هم په دوامداره توګه د بودجې له کسر سره مخ هېواد دی.

همدا ډول ټولیزه اصلي لګښتونه چې د ټولیزه کورنيو عوايدو په پرتله ډېر دي، په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۹۴.۶۷ ميلياردې افغانۍ کسر ښکاره کوي، حال دا چې د نورو عوايدو له ډلې بسپنو په پرتليزه توګه ۱۳.۶۱ ميلياردې افغانۍ د بودجې ډېريدنه ثبت کړې ده چې اصلي لاملونه يې په مالیې او ګمرکي عوايدو لکه؛ عايداتي مالياتو، ثابتو مالياتو، د توکو د پلور او خدمتونو عوايدو، استخراجي صنعت، د پانګې ايزې شتمنۍ عوايدو او متفرقه عوايدو کې زياتوالی او په غير مالياتي عوايدو کې لوی توپير ګڼل کيږي. د دې ترڅنګ ټولیزه کورني عواید په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۸۹.۸۴ميلياردې افغانۍ ته رسيږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۱۶۹.۶۸ ميلياردې افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۲۰.۴۶ ميلياردې افغانۍ يا ۱۲.۰۸ سلنه زياتوالی ښکاره کوي.

په ورته وخت کې، ټولیزه اصلي لګښتونه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳۸۴.۵۲ ميلياردې افغانۍ ته رسيږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۳۵۶.۶۳ ميلياردې افغانۍ په پرتله ۲۷.۸۸ ميلياردې افغانۍ يا ۷.۸۲ سلنه زياتوالی په ګوته کوي چې عمده لامل يې د کارکوونکو او د پانګې په لګښتونو او همدا ډول د مالي مرستو، بسپنو او د تقاعد په لګښتونو کې زياتوالی ګڼل کيږي.

۱.۵ ګراف: د ټولیزه عوايدو، لګښتونو، بودجې او بسپنو پرتله، ۱۳۹۶ مالي کال – ۱۳۹۷ مالي کال

سرچينه: د مالیې وزارت / د پولي سياست لوی آمريت د کارکوونکو محاسبه

له بلې خوا، د بسپنې ورکوونکو مالي مرستې (بسپنو) عملياتي او پراختيايي لګښتونه تر پوښښ لاندې نيسي. د بسپنې ورکوونکو ټولیزه بسپنې چې عملياتي او پراختيايي برخې ته ځانګړې شوي دي، په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۲۹.۷۹ ميلياردې افغانۍ ته رسيږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ورته مودې د ۱۹۶.۴۷ ميلياردې افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۳۳.۳۲ ميلياردې افغانۍ يا ۱۷ سلنه د پام وړ زياتوالی ښکاره کوي چې اصلي لامل يې د مهمو بسپنې ورکوونکو لکه د افغانستان د بيا رغونې لپاره د پيسو صندوق (ARTF)، د افغانستان د قانون او نظم لپاره د پيسو صندوق(LOTFA) او د امنيت د لېږد لپاره د ګډو ځواکونو قوماندانۍ(CSTC-A)، نړيوال بانک، اسيا پراختيايي بانک او نورو لخوا په کلنۍ ژمنې او د بسپنې ورکوونکو د مبلغ په ورکړه کې بدلون ګڼل کيږي.

سربېره پر دې، ټولیزه اصلي بودجه په ۱۳۹۷ مالي کې ۳۷۷.۱۹ ميلياردې افغانۍ ته رسيږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ورته مودې د ۴۲۹.۴۱ ميلياردې افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۵۲.۲۲ ميلياردې افغانۍ يا ۱۲ سلنه کموالی ښکاره کوي.

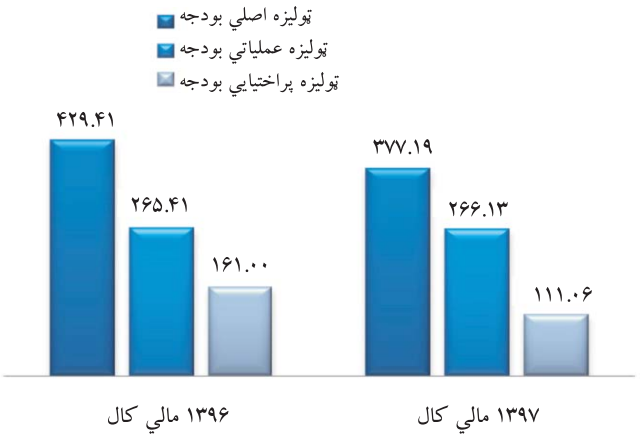
په ورته وخت کې، ټولیزه عملیاتي بودجه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۶۶.۱۳ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲۶۸.۴۱ میلیارده افغانۍ په پرتله ۰.۸ سلنه کمـوالـی ښکاره کوي.

همدا ډول، پـراختیایي بـودجـه چې پـه ۱۳۹۷ مالـي کال کې ۱۱۱.۰۶ میلیارده افغانۍ ته رسیږي، د تېر کال د ورته مودې د ۱۶۱.۰۰ میلیارده افغانۍ په پرتله ۳۱ سلنه د پام وړ کـمـوالـی ښکاره کوي چې اصلي لامل یې د مالي مرستو (بسپنو) ټیټه کچه او په پرتلیزه توګه د ۱۳۹۷ مالي کال لپاره د بودجې پـه تخصیص کې کموالی ګڼل کیږي.

۱.۵. د بودجې د اجراء نرخ

د ۱۳۹۶ مالي کال د ارزونې لاندې مـودې پـه اوږدو کـې دولت د ۳۷۷.۱۹ میلیارده افغانۍ ځانګړې شوې بـودجـې ۷۷ سلنه په لګښت رسولې، حال دا چې دولت د ۱۳۹۶ مالي کال کې له ۴۲۹.۴۱ میلیارده افغانۍ ځانګړې شوې بودجې څـخـه ۸۳ سلنه بودجه مصرف کړې وه چې پـه ټـولـیـزه تـوګـه د بودجې د اجراء په نرخ کې ۱۲ سلنه کموالی ښکاره کوي. د بودجې د اجراء په نرخ کې د کمښدو اصلي لاملونه په خـپـل وخت د تدارکاتو د ملي اداري لخوا د لګښتونو (مخارجـو) د پروسې د مراحلو نه ترسره کول او تصویب، په ولایتونو کـې امنیتي وضعیت او د بودجې د اړوندو ادارو لخوا پـه چټـکـه توګه د کړنو نه ترسره کول ګڼل کیږي.

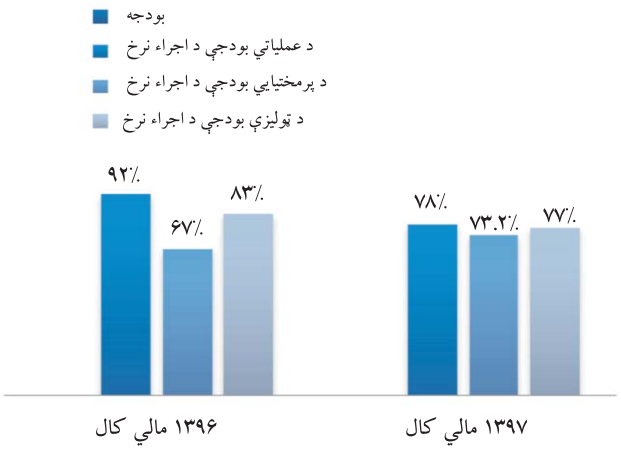
۲.۵ ګراف: د ۱۳۹۶ او ۱۳۹۷ مالي کلونو د ټولیزې بودجې پرتله

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست لوی آمریت د کارکوونکو محاسبه

د عملیاتي بودجې د اجراء نرخ په ۱۳۹۷ مالي کال کـې ۷۸ سلنې ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۹۲ سلنې پـه پرتله ۱۳.۹ سلنه ټیټوالی ښکاره کوي. همدا ډول د پراختیایـي بودجې د اجراء د نرخ سلنه د ۱۳۹۶ مالي کال د ۶۷ سلنې او د ۱۳۹۵ مالي کال د ۷۳.۲ سلنې په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۷.۲ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

۳.۵ ګراف: د ۱۳۹۶ او ۱۳۹۷ مالي کلونو د عملیاتي او پراختیایي بودجې د اجراء د نرخ پرتله

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست لوی آمریت د کارکوونکو محاسبه

۲.۵. د اصـلـي بـودجـې (کسـر او ډېـریـدنـه)

د بسپنې ورکوونکو له مرستو مخکې د ټولیزې بودجې کسر په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۹۴.۶۷ میلیارده افغانۍ ته رسیده چې د تېر کال د ورته مودې د ۱۸۷.۲۵ میلیارده افغانۍ کسر پـه پرتله ۷.۴۲ میلیارده افغانۍ یا ۳.۹۶ سلنه زیاتـوالـی ښـکـاره کاوه. په ورته وخت کې بهرنۍ تمویلي سرچینې لـه ۱۸۲.۴۶ میلیارده افغانۍ څخه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۰۸.۲۸ میلیارده افغانۍ ته لوړې شوې دي. د دې ترڅنګ، ټولیزه بهرنۍ پـلان شوې کلنۍ تمویلي سرچینې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۹۱.۲۸ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۲۵۸.۸۰ میلیارده افغانۍ په پرتله ۲۶.۰۹ سلنه کموالی په ګـوتـه کـوي چې د دې ټولیزه تمویلي سرچینې د کمښدو بنسټیز لامـل پـه ټوله کې د بسپنه ورکوونکو لخوا په کلني ډول د ژمـنـو او اداینو کموالی ګڼل کیږي.

۴.۵ ګراف: د اصلي بودجې کسر او ډیریدنه (د بسپنو په ګډون او له بسپنو پرته

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست لوی آمریت د کارکوونکو محاسبه

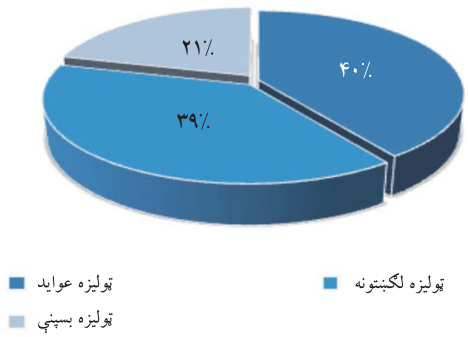
۳.۵. د عوایدو راټولول

د بسپنو په ګډون تولیزه عواید د ۱۳۹۷ مالي کال د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې ۳۹۸.۱۲ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ورته مودې د ۳۵۱.۸۴ میلیارده افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۴۶.۲۸ میلیارده یا ۱۳.۲ سلنه د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي.

د پلان شویو کورنیو سرچینو کلنۍ راټولیدنې په یاده موده کې ۱۶۱.۶۲ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تیر کال د ورته دورې د ۱۶۰.۵۶ میلیارده افغانۍ په پرتله ۱.۰۶ میلیارده افغانۍ یا ۰.۶۶ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

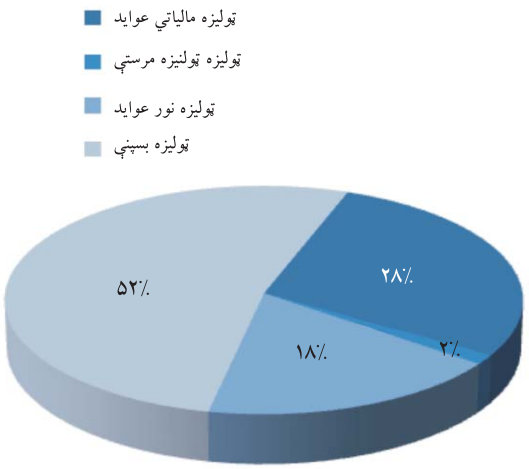
سربېره پر دې، د ۱۳۹۷ مالي کال د بودجې د کسر په له منځه وړلو او د تولیزه عوایدو په راټولولو کې تولیزه کورنیو عوایدو او د بسپنه ورکوونکو مرستو د پام وړ رول لوبولی څو د هېواد کلنۍ بودجه ډېره کړي.

۵.۵ ګراف: د تولیزه عوایدو ونډه، ۱۳۹۶ – ۱۳۹۷ مالي کال

همدا ډول په ۱۳۹۷ مالي کال کې د عوایدو په زیاتیدو کې د مثبت بهیر بنسټیز لاملونه په عایداتي مالیاتو، د پلور په مالیاتو، د توکو په پلور او خدمتونو او استخراجي صنعت کې د پام وړ زیاتوالی ګڼل کیږي. حال دا چې په اداري فیسونو، د امتیاز په حقونو او د پانګه ایزو شتمنیو په عوایدو او متفرقه عوایدو کې کموالی راغلی دی او په تولنیزو مرستو او د عوایدو په نورو سرچینو کې هم د پام وړ بدلون راغلی دی.

۶.۵ ګراف: په ۱۳۹۷ مالي کال کې د تولیزه عوایدو ونډه

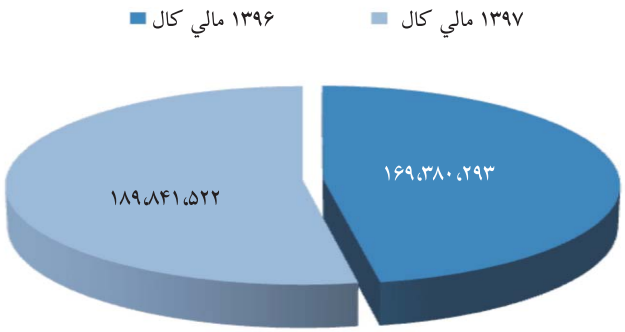

سرچینه: د مالیې وزارت/ د پولي سیاست آمریت د کارکوونکو محاسبه

۱.۳.۵ کورنۍ عواید

د کورنیو عوایدو د راټولیدو تولیزه کړنې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ښې شوي دي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ورته مودې په پرتله د پام وړ زیاتوالی په ګوته کوي، حال دا چې دا اقدامات په ۱۳۹۷ مالي کال کې د دولت لخوا د کورني ناخالصه تولیداتو د کسر د کمولو لپاره کافي ګڼل کیږي. د کورنیو عوایدو په راټولېدو کې د بدلونونو اصلي لاملونه له ګمرکي محصول، د عوایدو مالیو، اداري فیسونو، د خرڅلاو مالیو، د پانګه ایزو شتمنیو عوایدو، د توکو د خرڅلاو او خدمتونو، استخراجي صنعت څخه په زیاته کچه ترلاسه شوي عواید او په متفرقه عوایدو کې د پام وړ بدلون په ګوته شوي دي. له بلې خوا، تولیزه کورني عواید په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۸۹.۸۴ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۱۶۹.۳۸ میلیارده افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۲۰.۴۶ میلیارده افغانۍ یا ۱۲ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي.

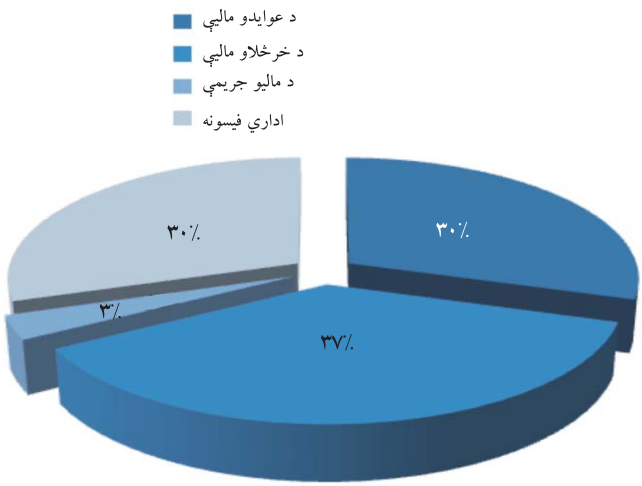
۷.۵ ګراف: د ټولیزه کورنیو عوایدو پرتله، ۱۳۹۶ – ۱۳۹۷ مالي کال

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست د آمریت د کارکوونکو محاسبه

د دې ترڅنګ، د ټولیزه عوایدو د راټولېدو ډله بندي ښکاره کوي چې د ټولیزه عوایدو ېېلابېلو اجزاوو لکه؛ مالیاتي او غیر مالیاتي جریمې او د شکمنو سرچینو جریمې او عواید په ۱۳۹۷ مالي کالي کې د ۲۷.۲۴ سلنه کموالي په درلودلو سره د تېر کال له ۲.۷۰ میلیارده افغانۍ څخه ۱.۹۶ میلیارده افغانۍ، غیر مالیاتي جریمې د ۱۱.۹۰ سلنه کموالي په درلودلو سره له ۰.۷۷ میلیارده افغانۍ څخه ۰.۴۳ میلیارده افغانۍ او د شکمنو سرچینو جریمې او عواید د ۵.۷۵ سلنه کموالي په درلودلو سره له ۲.۷۸ میلیارده افغانۍ څخه ۲.۶۲ میلیارده افغانۍ ته راټیټ شوي دي.

۸.۵ ګراف: عمده کورني عواید، ۱۳۹۷ مالي کال

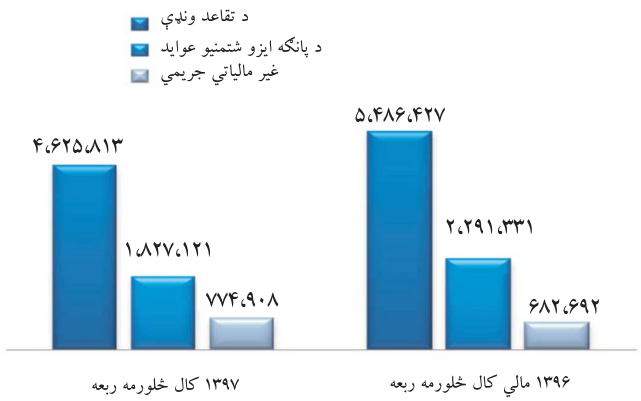

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست د آمریت محاسبه

۲.۳.۵. غیر مالیاتي عواید

غیر مالیاتي عواید چې د کورنیو عوایدو عمده برخه جوړوي، په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۷۷.۱۰ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۶۵.۶۷ میلیارده افغانۍ ثبت شوې کچې په پرتله ۱۷ سلنه یا ۱۲.۵۷ میلیارده افغانۍ د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي. د کورنیو عوایدو د زیاتېدو اصلي لامل د پانګه ایزو شتمنیو، د توکو او خدمتونو د خرڅلاو، اداري فیسونو، د تقاعد د ونډې او د متفرقه عوایدو د پام وړ زیاتوالی ګڼل کیږي.

۹.۵ ګراف: د ټولیزه غیر مالیاتي عوایدو د عمده اجزاوو پرتله

سرچینه: د مالیې وزارت/ د پولي سیاست د آمریت محاسبه

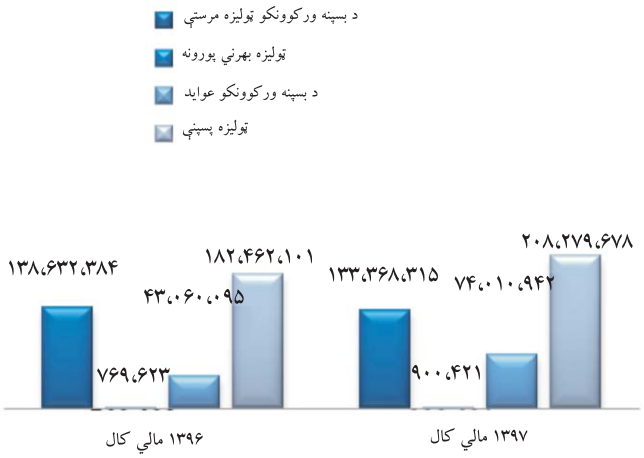
د غیر مالیاتي عوایدو تر ټولو ستره برخه د تقاعد ونډه جوړوي چې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۵.۴۹ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۴.۶۳ میلیارده افغانۍ په پرتله ۱۸.۶۰ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. همدا ډول د توکو خرڅلاو او خدمتونه د تیر کال له ۷.۹۲ میلیارده افغانۍ څخه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۹.۳ میلیارده افغانۍ ته راکم شوي دي چې ۱۷.۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي، حال دا چې د پانګه ایزې شتمنۍ عواید بیا د ۳۲.۸۹ سلنه زیاتوالي په درلودلو سره ۲.۲۹ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۱.۸۳ میلیارده افغانۍ په پرتله د پام وړ زیاتوالی

ښکاره کوي. همدا ډول، متفرقه عواید د ۱۳۹۶ مالي کال له ۲۰.۲۲ میلیارده افغانۍ څخه په ۱۳۹۷ مالي کال کې منفي ۲۵.۵۰ میلیارده افغانۍ ته زیات شوي دي.

۴.۵. د بسپنه ورکوونکو مرستې

د بسپنه ورکوونکي مرستې د ملي بودجې مهمه برخه جوړوي چې دا بسپنې په دواړو عملیاتي او پراختیایي بودجو کې عمده لګښتونه تمویلوي. همدا ډول د افغانستان حکومت له بېلابېلو بسپنه ورکوونکو، د پیسو له صندوقونو او نړیواله کمېټو څخه د یو لړ پروګرامونو د عملیاتي او پرمختیایي لګښتونو د تمویل په موخه مالي مرستې او کله کله پورونه ترلاسه کوي. سربېره پر دې مالي ټینګښت هغه ته وایي چې ټولیزه کورنۍ لګښتونه د ټولیزه کورنۍ عوایدو له لارې تمویل شي، حال دا چې د افغانستان کورنۍ لګښتونه د بهرنیو مالي مرستو، بهرنیو پورونو او کورنیو عوایدو له لارې تمویلیږي.

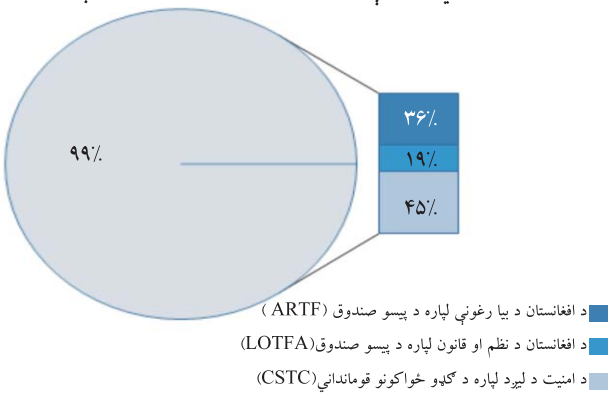
۱۰.۵ ګراف: د ۱۳۹۶ او ۱۳۹۷ مالي کلونو د ټولیزه کلنۍ بسپنو شننه

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست د آمریت د کارکونکو محاسبه

له بلې خوا، ټولیزه پراختیایي او عملیاتي بسپنې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۲۹.۷۹ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۱۹۶.۴۷ میلیارده افغانۍ په پرتله ۳۳.۳۲ میلیارده افغانۍ د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي.

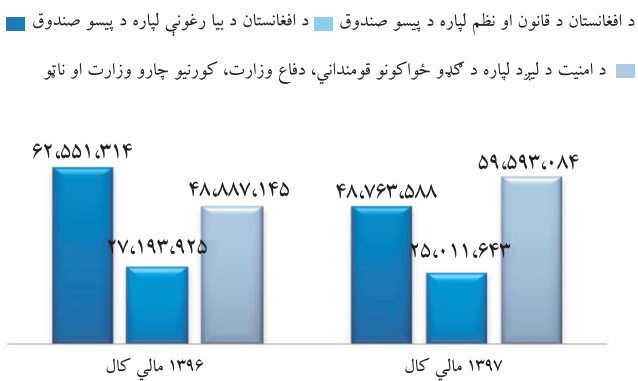
۱۱.۵ ګراف: په ۱۳۹۷ مالي کال کې د بسپنه ورکوونکو د مرستو اجزاوې

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست لوی آمریت د کارکونکو محاسبه

د عملیاتي او پراختیایي لګښتونو د مرسته کوونکو تر ټولو ستره برخه د افغانستان د قانون او نظم لپاره د پیسو صندوق (LOTFA) لخوا بسپنې جوړوي چې په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۵.۰۱ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته مودې د ۲۷.۱۹ میلیارده افغانۍ په پرتله ۸ سلنه کموالی ښکاره کوي او د امنیت د لیږد لپاره د ګډو ځواکونو د قوماندانۍ ـ د فاع وزارت، کورنیو چارو وزارت او ناټو مالي مرستې په ۱۳۹۷ مالی کال کې ۵۹.۵۹ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ۴۸.۴۹ میلیارده افغانۍ په پرتله ۲۲ سلنه زیاتوالی په ګوته کوي.

۱۲.۵ ګراف: د بسپنه ورکوونکو د مرستو پرتله، ۱۳۹۷ مالي کال ربعه

سرچینه: د مالیې وزارت /د پولي سیاست د کارکوونکو محاسبه

اصلي لګښتونه په پراختیایي او عادي لګښتونو ډله بندي شوي چې د اتو بېلابېلو سکتورونو لکه؛ امنیتي، دولتي، ښوونې او روزنې، روغتیا، کرنې، ټولنیزه خوندیتوب، بېخ بنسټونو او د اقتصادي مدیریت لپاره ځانګړي شوي دي. همدا ډول دا

لګښتونه د سکتور دواړو برخو یعنې عملیاتي او پراختیایي بودجو لپاره ځانګړي شوي، حال دا چې د بیخ بنسټونو، د اقتصاد د مدیریت او د کرنې د سکتورونو لګښتونو زیاتوالی موندلی او د افغانستان د پراختیا د ملي ستراتیژۍ د لومړیتوبونو له مخې ترسره شوي دي. سربېره پر دې، ټولیزه اصلي لګښتونه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳۸۴.۵۲ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ۳۵۶.۶۳ میلیارده افغانۍ په پرتله په ټولیزه پراختیایي او عملیاتي لګښتونو کې ۲۷.۸۸ میلیارده افغانۍ یا ۷.۸ سلنه زیاتوالي ښکاره کوي. په اصلي لګښتونو کې د زیاتېدو اصلي لاملونه د کارکوونکو په معاشونو، د بسپنه ورکوونکو په مرستو، تقاعد او پانګه ایزو لګښتونو کې زیاتوالی ګڼل کیږي.

۵.۵. لګښتونه

همدا ډول عملیاتي لګښتونه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۸۵.۰۲ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۱۳۹۶ مالي کال د ۲۵۳.۰۹ میلیارده افغانۍ په پرتله ۱.۹۵ سلنه یا ۴.۹۳ میلیارده افغانۍ زیاتوالی ښکاره کوي.

په ورته وخت کې پراختیایي لګښتونه د ۲۲.۱۶ سلنه یا ۲۲.۹۵ میلیارده افغانۍ د پام وړ زیاتوالي په درلودلو سره د ۱۳۹۶ مالي کال له ۱۰۳.۵۴ میلیارده افغانۍ څخه په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۱۲۶.۴۹ میلیارده افغانۍ ته لوړ شوي دي. په ټولیزه لګښتونو کې تر ټولو کم زیاتوالی په کلنۍ پراختیایي بودجه او په کلني اصلي لګښتونو کې راغلی دی.

۱۳.۵ ګراف: د ټولیزه لګښتونو پرتله، ۱۳۹۶ مالي ـ ۱۳۹۷ مالي کال

سرچینه: د مالیې وزارت / د پولي سیاست آمریت محاسبه

۶

د بانکي نظام د کړنو څرنګوالی

۶

د بانکي نظام د کړنو څرنګوالی

د بانکي نظام بنسټیزو مالي شاخصونو د تېر کال په پرتله په ۱۳۹۷ مالي کال کې تر یوې کچې زیاتوالی ښکاره کړی چې د دې زیاتوالي لویه برخه د امریکایي ډالرو پر وړاندې د افغانۍ کسر په ګوته شوی دی. د بانکي نظام د ټولیزه شتمنیو، خالصو پورونو، د اسعارو د مبادلې نرخ د نوسانونو پرته د امانتونو او ګټورتیا د زیاتېدو اصلي لاملونه د عوایدو او امانتونو زیاتېدل او ګټې په ګوته شوي دي. همدا ډول سیالیت په کافي حد کې پاتې دی، خو بانکي نظام لا هم د شتمنیو د ټیټ کیفیت له امله له ستونزو سره مخ دی.

- د بانکي نظام شتمنۍ د تېر کال د ۵.۳ سلنه ثبت شوې ودې په پرتله د ۲۰۱۸ مالي کال د ډسمبر تر پایه پورې ۰.۲۰ سلنه وده ښکاره کوي. د بانکي نظام ټولیزه شتمنۍ په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۳۱۷.۱۶ میلیارده افغانۍ ته رسېږي چې اصلي لامل یې د بانکونو ترمنځ طلباتو، پانګونو، خالصو پورونو، نورو شتمنیو، ثابتو شتمنیو او د ناملموسو شتمنیو زیاتوالی ګڼل کېږي. که څه هم د افغانستان بانک په خزانه کې نغدو پیسو او طلباتو د کال په اوږدو کې کموالی موندلی دی.
- د بانکي نظام د ناخالصه پورونو پورتوفولیو په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۴۱.۴۳ میلیارده افغانۍ ته رسېږي چې د تېرې دورې د ۱.۳۱ سلنه زیاتوالي په پرتله ۰.۸۷ سلنه کموالی ښکاره کوي. د بانکي نظام د ټولیزه ناخالصه پورونو د زیاتېدو اصلي لاملونه د پورونو حذفول، د پورونو تصفیه کول او د یوه خصوصي بانک د ملکیت ترلاسه کول ګڼل کېږي، حال دا چې په زیرمو کې له زیاتوالي وروسته خالص پورونو هم زیاتوالی موندلی دی.
- امانتونه د بانکي نظام د مهمې تمویلي سرچینې په توګه د بانکونو ترمنځ امانتونه او د مشتریانو امانتونه رانغاړي، په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۷۳.۷۸ میلیارده افغانۍ ته رسېږي او د ټولیزه پوراینو په سلو کې ۹۶.۹۶ جوړوي. بانکونه په دې توانیدلي څو د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې اضافي امانتونه تنظیم کړي، په داسې حال کې چې د ۳.۴۸ میلیارده افغانۍ یا ۱.۲۸ سلنه زیاتوالي لویه برخه د اسعارو د مبادلې نرخ له نوسانونو څخه ترلاسه کېږي. همدا ډول ټولیزه امانتونه ۵.۱۰ میلیارده افغانۍ د بانکونو ترمنځ امانتونه او ۲۶۸.۶۸ میلیارده افغانۍ د مشتریاتو امانتونه رانغاړي. د بانکي نظام د امانتونو د زیاتېدو اصلي لامل د مشتریانو د امانتونو، په تېره بیا د جاري او موده ایزو امانتونو زیاتوالی ګڼل کېږي، حال دا چې د بانکونو ترمنځ امانتونه د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې راکم شوي دي. د بانکي نظام ډېرى امانتونه په امریکایي ډالرو (۶۴.۰۴ سلنه) او ورپسې افغانۍ امانتونه (۲۹.۳۸ سلنه) دي. د بانکي نظام افغانۍ امانتونو د ۲۰۱۷ کال د ډسمبر د ۱۴.۱۸ سلنه زیاتوالي په پرتله ۱۰.۶۴ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. د امریکایي ډالرو امانتونه د ۲۰۱۷ کال د ډسمبر د ۰.۵۴ سلنه زیاتوالي پر وړاندې ۹.۰۰ سلنه زیاتوالی په ګوته کوي.
- د بانکي نظام پانګې د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې پیاوړی وضعیت درلوده چې د ۴.۳۲ سلنې کموالي په درلودلو سره ۳۴.۳۹ میلیارده افغانۍ ته رسېږي. د بانکي نظام د پانګې د کمېدو اصلي لامل د پورونو وېش او د یوه خصوصي بانک د ملکیت اخیستل ګڼل کېږي. د یو

بانک د بانکي نظام د پانګې د کفایت نسبت (CRA) له ټاکل شوي حد څخه ټیټ ثبت شوی دی. د خطر پر اساس عیارې شوې پانګې لپاره د بازل معیار ۸ سلنه دی. د بانکي نظام د پانګې د کفایت نسبت (CRA) په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲۶.۶۹ سلنه ثبت شوی دی.

- بانکي نظام په ۱۳۹۷ مالي کال کې ۲.۴۳ میلیارده افغانی خالصه ګټه کړې چې د تېر کال د ۱.۷۷ میلیارده افغانی خالصې ګټې په پرتله د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي. په ۱۳۹۷ مالي کال کې له شتمنی ترلاسه شوې ګټه (ROA) ۰.۸۰ سلنې او له پانګې (اکویټی) ترلاسه شوې ګټه (ROE) ۶.۸۳ سلنې ته رسېږي. د بانکي نظام د ګټورتیا د زیاتېدو بنسټیز لامل لکه څنګه چې په ۶.۵ جدول P/L کې لیدل کېږي، په غیر ټکټانه عوایدو کې زیاتوالی ښودل شوی دی. په نورو لاملونو کې یې په غیر ټکټانه لګښتونو، د مالیاتو په لګښتونو او د پورونو په ورکړه کې کموالی رانغاړي. حال دا چې د معاشونو لګښتونه او د خالصې ټکټانې عواید د کال په تېریدو سره راکم شوي دي. د یادونې وړ ده چې دولتي بانکونو، خصوصي بانکونو او د بهرنیو بانکونو نمایندګیو ۱۳۹۷ مالي کال له ګټې سره پای ته رسولی دی.

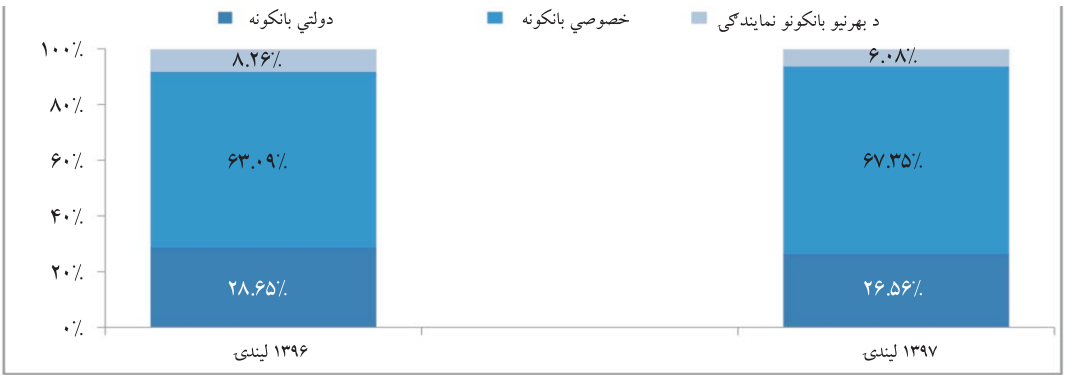
۱.۶ د بانکي نظام شتمنی

د بانکي نظام شتمنی د ۲۰۱۷ کال د ډسمبر د ۵.۷۳ سلنه زیاتوالي په پرتله د ارزونې لاندې موده کې ۰.۲۰ سلنه زیاتوالی کړی دی.

د بانکي نظام د ټولیزه شتمنیو اجزاء ښکاره کوي چې تر ټولو ښکاره زیاتېدنه تر ډېره د امریکایي ډالرو په حسابونو کې د بانکونو ترمنځ په خالصه طلباتو کې (چې د ټولیزه شتمنیو ۲۶.۲۷ میلیارده افغانی یا ۳۸.۴۷ سلنه جوړوي) ثبت شوې ده؛ ورپسې په ترتیب سره پانګونې (۱.۴۹ میلیارده افغانی یا ۸.۴۰ سلنه)، نورې شتمنی (۱.۴۴ میلیارده افغانی یا ۱۱.۴۸ سلنه)، ثابتې شتمنی (۳۰۵ میلیونه افغانی یا ۳.۸۷ سلنه)، نا ملموسې شتمنی (۱۴۰ میلیونه افغانی یا ۱۷.۷۴ سلنه) او خالص پورونه (۱۰۹ میلیونه افغانی یا ۰.۲۹ سلنه) زیاتې شوي دي. حال دا چې د افغانستان بانک په خزانه کې نغدو پیسو او طلباتو او بیا ترلاسه شویو شتمنیو د ارزونې لاندې موده کې (په ترتیب سره ۲۹.۵۷ میلیارده افغانی یا ۱۷.۹۳ سلنه او ۳۰ میلیونه افغانی یا ۱.۲۱ سلنه) کموالی موندلی دی.

د بانکي نظام د ټولیزه شتمنیو د پورتوفولیو مهمې برخې په خزانه کې نغدې پیسې/ د افغانستان بانک باندې طلبات (۴۲.۷۳ سلنه)، د بانکونو ترمنځ طلبات (۲۹.۸۵ سلنه)، خالصه پورونه (۱۱.۷۹ سلنه)، پانګونې (۷.۹۳ سلنه)، "نورې شتمنی" (۴.۴۲ سلنه) او ثابتې شتمنی د ټولیزه شتمنیو ۲.۵۹ سلنه جوړوي. (د زیاتو معلوماتو لپاره ۱.۶ جدول ته مراجعه وکړئ).

۱.۶ ګراف: په بانکي ګروپونو کې د بانکي نظام د ټولیزه شتمنیو ونډه

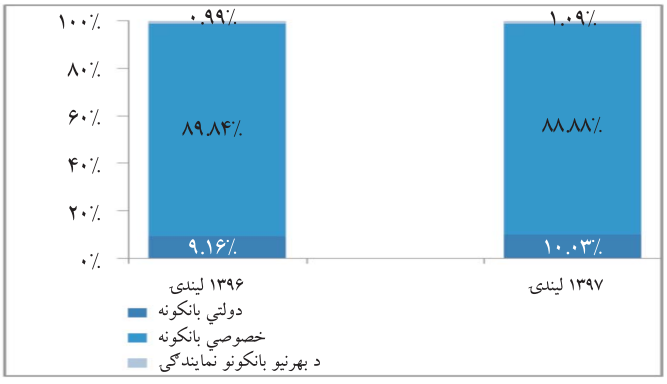
سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت

۱.۶ جدول: د شتمنیو او پوراینو ترکیب				
مبلغ په میلیون افغانی	۱۳۹۷ غبرګولی/ ۲۰۱۸ جون	۱۳۹۷ تله /۲۰۱۷ سپټمبر	د ټولیزه شتمنیو/پوراینو سلنه	وده
شتمنی				
په خزانه کې نغدي پیسې او په افغانستان بانک باندې طلبات	۱۶۴،۹۴۳	۱۳۵،۳۷۰	**۴۲.۷۳**	**-۱۷.۹۳**
د بانکونو ترمنځ طلبات	۶۸،۲۸۴	۹۴،۵۵۸	۲۹.۸۵	۳۸.۴۷
پانګونې (خالصې)	۲۳،۱۶۳	۲۵،۱۱۰	۷.۹۳	۸.۴۰
پورونه (خالصه)	۳۷,۲۴۷	۳۷،۳۵۶	۱۱.۷۹	۰.۲۹
نا ملموسه شتمنی	۷۸۹	۹۲۹	۰.۲۹	۱۷.۷۴
بیرته ترلاسه شوي شتمنی	۱،۲۳۸	۱،۲۲۳	۰.۳۹	-۱.۲۱
ثابته شتمنی	۷،۹۱۴	۸،۲۲۰	۲.۵۹	۳.۸۷
نور	۱۲،۵۵۹	۱۴،۰۰۱	۴.۴۲	۱۱.۴۸
ټولیزه	۳۱۶،۱۳۷	۳۱۶،۷۶۷		۰.۲۰
پوراینې				
امانتونه	۲۷۰،۳۰۴	۲۷۳،۷۸۷	۹۶.۹۶	۱.۲۸
پور اخیستنې	۳،۷۳۶	۳،۰۶۸	۱.۰۹	-۱۷.۸۸
نور	۶،۱۴۸	۵،۵۱۷	۱.۹۵	-۱۰.۲۶
ټولیزه	۲۸۰،۱۸۸	۲۸۲،۳۷۲		۰.۷۸
مالي پانګه	۳۵،۹۴۹	۳۴،۳۹۵		-۴.۳۲

۱.۱.۶ ناخالصه پورونه

د بانکي نظام د ناخالصه پورونو پورټوفولیو د ۱۳۹۷ مالي کال په پای کې ۴۱.۴۳ میلیارده افغانی ته رسیږي چې د تیرې کال په پرتله ۳۶۶ میلیارده افغانی یا ۰.۸۷ سلنه کموالی ښکاره کوي چې د بانکي نظام د ټولیزه شتمنیو ۱۳.۰۸سلنه جوړوي. د ټولیزه ناخالصه پورونو د زیاتیدو اصلي لاملونه د پورونو حذفول، د پورونو تصفیه کول، د اضافه برداشت پورونو کمه کارونه او د یو خصوصي بانک د ملکیت ترلاسه کول او په امریکایي ډالرو حسابونو کې کموالی ګڼل کیږي.

۲.۶ ګراف: د ناخالصه پورونو په پورتفولیو کې د بانکي ګروپونو ونډه

سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې د پور په پورتوفولیو کې زیاتوالی په شپږو بانکونو پورې تړاو لري، په داسې حال کې چې شپږو نورو بانکونو د خپل پور په پورتوفولیو کې کموالی او پاتې درېیو بانکونو په پور ورکړه کې ونډه اخیستې نه ده.

د بانکي ګروپونو ترمنځ جلا شننه ښکاره کوي چې دولتي بانکونو د بانکي نظام د ټولیزه پورتوفولیو د ۱۰.۰۳ سلنې په درلودلو سره ۸.۴۸ سلنه او د بهرنیو بانکونو نماینده ګیو چې د بانکي نظام د ټولیزه پورتوفولیو ۱.۰۹ سلنه جوړوي، ۸.۶۷ سلنه وده کړې ده، حال دا چې خصوصي بانکونو په تېر کال کې د بانکي نظام په پورتوفولیو کې د ۸۸.۸۸ سلنې سترې ونډې په درلودلو سره ۱.۹۳ سلنه کموالی ثبت کړی دی.

۲.۱.۶ د پور د زیان زېرمې

د اعتباري خطر د کچې د ارزولو پر مهال، بانکونه باید د خطر د کمولو د اډانې له مخې د اعتباري خطر د کمولو

ابزارونو ته پاملرنه وکړي. بانکونه اړ دي چې د دواړو عمومي زېرمو (معياري شتمنيو) او د ځانګړي تدارکاتو (غير معياري شتمنيو) د چمتو کولو له لارې خپل اعتباري خطرونه راکم کړي. د شتمنيو د تصفيې او چمتو کولو د تعديل شوې مقررې او د شتمنيو د تصفيې د نوې مقررې له مخې د معياري پورونو په برخه کې د زېرمو جوړول اختياري ګڼل کېږي.

د ۱۳۹۷ مالي کال تر پايه پورې د ناخالصه پورونو ټولېزه تأمين شوې ونډه ۹.۸۴ سلنې ته رسېږي، په داسې حال کې چې د ۱۳۹۶ مالي کال په پای کې دا شمېره ۱۰.۸۹ سلنه ثبت شوې ده.

۳.۱.۶ د کريډټ وېشنه

د دې لپاره چې د پور د پورتوفوليو کچه پراخه او د خطر تنوع پراخوالی وموميِ او د نويو عوايدو پر ترلاسه کولو سربېره مالي سرچينو ته لاسرسی زيات شي، د افغانستان بانک د نورو سوداګريزو پورونو د وېش سکتور په ۳۰ نورو سکتورونو وېشلی دی. په بيلابېلو سکتورونو کې د کريډټ د پراختيا له شننې څخه معلومېږي چې د پور د پورتوفوليو ستره برخه "په سوداګريز سکتور کې"(د ۴۲.۲۹ سلنې په پرتله ۴۵.۳۵ سلنه) په پانګه اچول شوې ده چې په ټوليزه توګه د "پټرولېم او روغنياتو" لپاره (۱۱.۴۸سلنه)؛ نور بنسټيز سکتورونه: "د خدمتونو سکتور" لپاره (د ۲۷.۴۹ سلنې په پرتله ۲۰.۵۴ سلنه)، د "مخابراتو سکتور/ د موبايل کارتونو وېشونکو" لپاره (۵.۹۸ سلنه)، د "توليدي او صنعت سکتور" لپاره (د ۹.۳۵ سلنې په پرتله ۱۲.۱۹ سلنه)، د "سوداګريزه حقيقي ملکيتونو او رغونې سکتور" لپاره (د ۸.۷۰ سلنې په پرتله ۹.۰۳ سلنه) او " د بېخبنسټيزو پروژو" سکتور لپاره (۵.۶۶ سلنې په پرتله ۶.۸۳ سلنه)، دکرنې، مالداری او فارمونو سکتور لپاره (۴.۱۷ سلنې په پرتله ۴.۱۶ سلنه) او د مصرفي توکو سکتور لپاره (۰.۸۶ سلنې په پرتله ۱.۹۰ سلنه) ځانګړې شوي دي. د توليدي او صنعت سکتور، د سوداګری سکتور، د بېخبنسټيزو پروژو سکتور او د مصرفي توکو په سکتورونو کې د پام وړ زياتوالی راغلی، حال دا چې د خدمتونو، کرنې، مالداری او فارمونو، او اشخاصو ته د استوګنيزه رهني پورونو په سکتورونو کې کموالی راغلی دی. د کوچنيو پورونو سکتور ته ځانګړي شوي پورونه ۴۴۳ ميليونه افغانی زياتوالی ښکاره کوي چې ارزښت يې ۴.۹۸ ميلياردە افغانی ته رسېږي او د ځلورو بانکونو لخوا وړاندې کېږي، حال دا چې د کوچنيو او منځنيو تشبثاتو لپاره ځانګړي شوي پورونه ۲.۳۸ ميلياردە افغانی ته رسېږي چې ۵۶ ميليونه افغانی کموالی ښکاره کوي او د پنځو بانکونو لخوا وړاندې شوي دي. څو اقتصادي سکتورونو ته د پورونو په ځانګړي کولو سره بانکونه د ځانګړي سکتور د کړکيچن کېدو په صورت کې د هغه له اعتباري خطر سره مخ کېږي چې دا کار پر بانکي نظامونو باندې ناوړه اغېزه پريږدي. له همدې امله بانکونه بايد د صعب الحصول پورونو د لوړ نسبت په پام کې نيولو سره د مهمو سکتورونو اړوند خطرونه له نږدې وڅاري.

شاوخوا ۶۹.۷۲ سلنه پورونه د کابل لپاره ځانګړي شوي، حال دا چې د بلخ او هرات ولايتونه په ترتيب سره په دويم او درېيم ځای او ورپسې قندهار او بادغيس ولايتونه په څلورم او پنځم ځای کې راغلي دي. په نورو ولايتونو کې د پورونو تخصيص(تناسب) ډېر لږ دی. د بانکي نظام د پورونو په جغرافيايي، سکتوري او اداري وېش کې لازمه تنوع راغلې نه ده، خو تمه کېږي چې د وخت په تېرېدو

سره د پورونو وېش متنوع شي. دا به ښه وي چې ټول بانکونه په پور ورکولو کې فعاله ونډه واخلي او د پور ورکولو خدمتونه متنوع او په مالي نظام کې خپل رول په ښه توګه ترسره کړي.

۲.۶ جدول: د پورونو وېش، د ۲۰۱۴ ډسمبر– د ۲۰۱۸ سپټمبر

د سکتورونه[۱]	د ۱۳۹۳ لیندۍ (د ۲۰۱۴ ډسمبر)	د ۱۳۹۴ لیندۍ (د ۲۰۱۵ ډسمبر)	د ۱۳۹۵ لیندۍ (د ۲۰۱۶ ډسمبر)	د ۱۳۹۶ لیندۍ (د ۲۰۱۷ ډسمبر)	د ۱۳۹۷ لیندۍ (د ۲۰۱۸ ډسمبر)
د ملکیتونو او ودانیو سوداګریز پورونه					
رغونه او ودانۍ	۱۴.۳۲ ٪	۹.۴۴ ٪	۱۱.۱۲ ٪	۸.۷۰٪	۹.۰۳ ٪
بېښښتېزې پروژې					
پاور	۰.۳۵ ٪	۰.۲۲ ٪	۰.۳۸ ٪	۰.۴۰٪	۰.۴۸ ٪
سړکونو او ریل پټلۍ	۲.۴۱ ٪	۱.۱۷ ٪	۰.۶۴ ٪	۱.۳۲٪	۲.۱۸ ٪
بندونه	۰.۶۱ ٪	۰.۰۹ ٪	۰.۰۴ ٪	۰.۰۰٪	۰.۳۶ ٪
کانونه	۰.۰۸ ٪	۱.۴۸ ٪	۰.۵۲ ٪	۰.۴۸٪	۰.۵۲ ٪
نورې بېښښتېزې پروژې	۱.۸۱ ٪	۲.۴۴ ٪	۲.۴۴ ٪	۳.۴۶٪	۳.۲۸ ٪
تولیدات او صنعت					
د فلزونو، لرګیو، پلاستیک، ربړ، خرمنو او کاغذونو تولیدات او توکي	۲.۴۷۷ ٪	۴.۴۲۳ ٪	۳.۴۶۹ ٪	۲.۶۷۱٪	۴.۱۰ ٪
تولیدات، لاسي او ماشیني تولیدات	۴.۱۸۷ ٪	۴.۲۳۹ ٪	۳.۷۴۳٪	۳.۱۶۴٪	۳.۶۷ ٪
سمنټ او ودانیز مواد	۲.۸۶۴ ٪	۱.۹۶۲ ٪	۱.۲۷۴٪	۳.۵۲۰٪	۴.۴۲ ٪
سوداګري					
منسوجات (نساجي)	۲.۵۹ ٪	۰.۵۲ ٪	۰.۷۲ ٪	۱.۵۴ ٪	۲.۲۱ ٪
عمده پلورنه	۴.۹۳٪	۹.۸۹ ٪	۴.۳۴ ٪	۴.۶۷ ٪	۳.۶۲ ٪
ماشینونه	۰.۱۲ ٪	۰.۲۵ ٪	۰.۱۳ ٪	۰.۰۹ ٪	۰.۴۱ ٪
پترولیم او روغنیات	۸.۷۴٪	۹.۸۰ ٪	۱۱.۰۸٪	۱۰.۷۸٪	۱۱.۴۸٪
پرزه جات	۰.۲۴٪	۱.۴۲ ٪	۰.۲۶ ٪	۱.۳۹ ٪	۱.۷۸ ٪
برېښنا	۱.۴۰ ٪	۱.۵۸ ٪	۱.۹۱ ٪	۲.۷۶ ٪	۳.۲۱ ٪
سمنټ اور نور ودانیز مواد	۱.۸۷٪	۲.۷۳ ٪	۲.۳۵ ٪	۲.۵۷ ٪	۵.۱۴ ٪
خوراکي توکي	۴.۵۲٪	۸.۲۴ ٪	۷.۸۰ ٪	۷.۲۷ ٪	۶.۴۴ ٪
نور ټول توکي	۵.۷۲٪	۳.۴۷ ٪	۴.۱۷ ٪	۳.۲۸ ٪	۷.۹۲ ٪
پرچونه سوداګري	۳.۹۲٪	۳.۲۸ ٪	۷.۳۱ ٪	۸.۱۵ ٪	۳.۱۳ ٪
خدمتونه					
زده کړه	۰.۰۰٪	۰.۰۰ ٪	۰.۰۰ ٪	۰.۰۰ ٪	۰.۰۳ ٪
هوټلونه او ریسټورانټونه	۱.۲۰٪	۱.۴۶ ٪	۱.۳۳ ٪	۲.۰۴ ٪	۲.۱۶ ٪
مخابرات / د موبایل کارتونو ویشونکي	۲.۹۲٪	۵.۷۰ ٪	۵.۹۶ ٪	۵.۵۲ ٪	۵.۹۸ ٪
ځمکنۍ ټرانسپورټ	۴.۸۷٪	۵.۳۱ ٪	۴.۸۶ ٪	۱.۸۶ ٪	۳.۰۸ ٪
هوایي ټرانسپورټ	۴.۱۸٪	۲.۶۶ ٪	۲.۳۵ ٪	۲.۹۰ ٪	۱.۲۱ ٪
روغتیا	۰.۷۱٪	۱.۱۶ ٪	۱.۴۲ ٪	۱.۷۳ ٪	۱.۷۴ ٪
رسنۍ، اعلانونه او چاپ	۰.۰۴٪	۰.۰۴ ٪	۰.۰۵ ٪	۱.۱۸ ٪	۱.۲۸٪
نور ټول خدمتونه	۶.۱۹٪	۱۱.۳۶٪	۱۳.۲۲٪	۱۲.۲۶٪	۵.۰۷ ٪
ځاروي او فارمونه					
ځاروي او کرنه	۰.۰۴۳٪	۰.۰۲۶ ٪	۰.۰۵۹ ٪	۰.۲۲۵٪	۰.۳۰ ٪
کرنیز پورونه	۲.۶۱٪	۲.۶۷ ٪	۳.۲۰٪	۳.۹۴ ٪	۳.۸۶ ٪
مصرفي پورونه	۰.۲۶٪	۰.۳۰٪	۰.۶۵ ٪	۰.۸۶ ٪	۱.۹۰ ٪
اشخاصو ته د استوګنې رهني پورونه	۷.۱۴٪	۲.۶۸٪	۲.۷۸ ٪	۰.۷۱ ٪	۰.۰۰ ٪
نور ټول پورونه	۶.۶۸٪	۰.۰۰٪	۰.۴۳ ٪	۰.۵۷ ٪	۰.۰۰ ٪

سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت/ د افغانستان بانک

۱ د ۲۶/۰۶/۱۳۹۳ نیټې د ۹۳/۰۱ شمیرې د محاسبې متحد المال

۲.۶ د پورونو ډله بندي

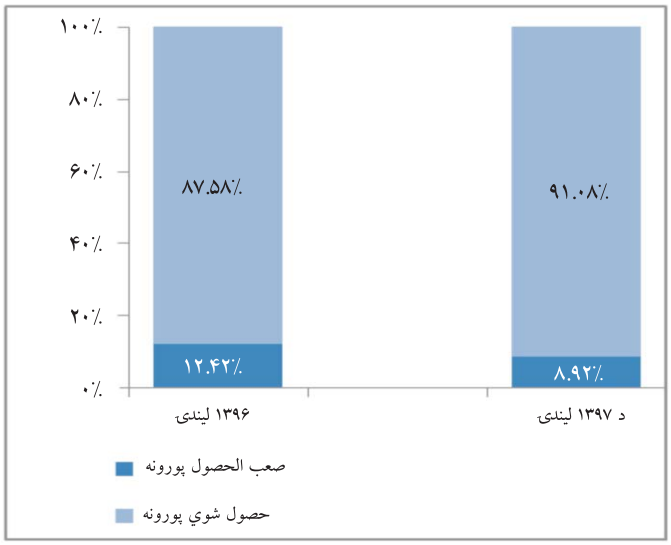
۱.۲.۶ صعب الحصول پورونه

بانکونه باید د خپل اعتباري خطر مدیریتي تدبیرونه پیاوړي کړي څو د صعب الحصول پورونو لوړه کچه چې مطلوبه نه ګڼل کیږي، راکمه کړي. سربېره پر دې، داسې انګېرل کېږي هغه بانکونه چې د پور ورکولو په برخه کې کمزوره کړنې لري، د خطر مدیریت یې بې اغیزې دی. پکاره ده چې د پور په برخه کې لږ کیفیت لرونکي بانکونه د پور لپاره غوښتنلیکونه په کره توګه وارزوي، له ټولو نافذه قوانینو، مقررو، متحدالمالونو، داخلي پالیسیو او کړنلارو سره سم عمل وکړي او د پور اخیستونکو مالي وضعیت له نږدې وڅاري څو ډاډمن شي چې د نورو پورونو ورکړه د مالي نظام د ثبات لپاره کوم خطر نه متوجه کوي.

په پولي اصطلاح، د ۲۰۱۸ مالي کال په پای کې د بانکي نظام په ټولیزه ناخالصه پورونو کې د صعب الحصول پورونو ونډه ۳.۶۹ میلیارده افغانۍ او د بانکي نظام په مقرراتي پانګه کې یې ونډه ۱۲.۱۲ سلنې ته رسېږي چې د ۲۰۱۷ مالي کال د ډسمبر میاشت د ټولیزه ناخالصه پورونو د ۵.۱۹ میلیارده افغانیو یا ۱۲.۴۲ سلنې په پرتله د ارزونې لاندې موده کې ۱.۴۹ میلیارده افغانۍ کموالی ښکار کوي چې د پورونو حذفول او د یو خصوصي بانک د ملکیت ترلاسه کول یې ستر لاملونه په ګوته شوي دي. له ۸.۹۲ سلنه صعب الحصول پورونو څخه ۶.۷۶ سلنه یې په دوو خصوصي بانکونو پورې تړاو لري چې د بانکي نظام د ټولیزه ناخالصه پورونو ۳۷.۳۴ سلنه او د مقرراتي پانګې په سلو کې ۱۰.۹۱ جوړوي.

د صعب الحصول پورونو سکتوري شننه ښکاره کوي چې د صعب الحصول پورونو ستره برخه (۳۰.۱۸ سلنه) د خدمتونو سکتور جوړوي، په ځمکني ټرانسپورټ (۱۶.۳۱ سلنه)، د سوداګرۍ سکتور د صعب الحصول پورونو د (۲۲.۶۲ سلنې) ونډې په درلودلو سره په دویم ځای کې او د پرچونې سوداګرۍ سکتور ۴.۷۲ سلنه جوړوي. د رغونې او ودانیو سکتور چې د ټولیزه صعب الحصول پورونو ۲۰.۹۴ سلنه جوړوي، په دریم ځای کې دی، حال دا چې د بېخبنستیزو پروژو او دتولیدي او صنعت سکتورونو په ترتیب سره د یادو شویو پورونو ۱۴.۹۳ سلنه او ۹.۵۴ سلنه جوړوي چې سړکونه او ریل پټلۍ د ۱۰.۸۳ سلنې او د فلزونو، لرګیو، پلاستیک، ربړ، څرمنو او کاغذونو تولیدات او توکي د ۷.۷۱ سلنې په درلودلو سره ستره ونډه ولري.

۳.۶ ګراف: د پور د پورتفولیو کیفیت

سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

د مالي چارو د څارنې لوی آمریت له هغو مالي ادارو سره له نږدې کار کوي چې د پور کمزوره کړنې لري، څو د خپلو شتمنیو د کیفیت د ښه والي لپاره یې پلانونه طرحه او تطبیق کړي. دا وضعیت مقراتي څارنې او چټکه اصلاحي اقداماتو ته اړتیا لري څو د دغو کمزورو بانکونو د ګټورتیا او د پانګې پر کفایت باندې د منفي اغیزو د مخنیوي لپاره د اعتباري خطر مدیریت پیاوړی کړي.

۲.۲.۶ معکوس ډله بندي شوي پورونه

معکوس ډله بندي شوي (تحت المعیار، مشکوکه)[۲] پورونه په ۱۳۹۷ مالي کال کې د ۲.۵۱ میلیارده افغانۍ کموالي په درلودلو سره ۶.۰۶ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ټولیزه ناخالصه پورونو ۱۴.۶۳ سلنه او د مقرراتي پانګې ۱۹.۸۹ سلنه جوړوي.

د معکوس ډله بندي شویو پورونو د کموالي ستر لاملونه د پورونو حذفول، د پورونو بیاځلي ډله بندي او د یو خصوصي بانک د ملکیت ترلاسه کول ګڼل کیږي. سره له دې چې معکوسه ډله بندي شوي پورونه راکم شوي دي، خو لا هم د عامل پلاوي لخوا پیاوړې څارنې او اصلاحي اقداماتو ته اړتیا لري، څو د معکوسو ډله بندي شویو پورونو کچه مطلوب حد ته راښکته کړي. سربیره پر دې، د هغو بانکونو چې د پور ورکړې کیفیت یې ټیټ دی، د ګډې اداري د پیاوړي کولو، د داخلي کنټرول د اغیزمنتیا زیاتولو او د داخلي او غیر سیستماتیک خطر پر بنه مدیریت باندې ډېر ټینګار وشي. د بانک مدیریت باید مناسبه تدبیرونه تر لاس لاندې ونیسي، څو په هغو مسایلو او کمزورتیاوو باندې غور وکړي چې د احتیاطي مقرر له مخې د پور د کمیدو لامل کیږي.

که څه هم سیستماتیک خطر او اقتصادي رکود به له اصولي پلوه د بانکونو د مهمو شتمنیو کیفیت کمزوری کړي په تېره بیا د بانک عامل پلاوی باید داسې میکانیزمونه طرحه کړي چې د دا ډول خطرونو وړاندوینه، د بالقوه خطرونو مخنیوی وکړي او د احتیاطي مقررو له مخې مناسبه احتیاطي تدبیرونه تر لاس لاندې ونیسي.

۳.۲.۶ تر نظر لاندې کټګورۍ کې پورونه

تر نظر لاندې کټګورۍ[۳] کې ډله بندي شوي پورونه ۴.۶۷ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ټولیزه ناخالصو پورونو په سلو کې ۱۱.۲۹ جوړوي او د ۲۰۱۷ کال له ډیسمبر راهیسې ۲.۸۵ سلنه کموالی ښکاره کوي چې دا کموالی د بانکي نظام په پنځو سوداګریز بانکونو پورې تړاو لري. د پورونو دا کټګوري دقیقې څارنې او څېړنې ته اړتیا لري، ځکه هغه پورونه چې تر نظر لاندې کټګورۍ کې راغلي، زیات احتمال شته چې معکوسه ډله بندي شوي (تحت المعیار، مشکوکه) پورونو ته واوړي او په راتلونکي کې د زیان په کټګورۍ کې وشمېرل شي.

۴.۲.۶ په خساره کټګورۍ کې پورونه[۴]

د ۲۰۱۸ مالي کال د ډسمبر تر پایه پورې په خساره کټګورۍ کې ډله بندي شوي پورونه د ټولیزه ناخالصه پورونو ۷۱۱ میلیونه افغانۍ یا ۱.۷۲ سلنه جوړوي او د بانکي نظام په دوو بانکونو پورې تړاو لري.

۵.۲.۶ د بانکونو ترمنځ طلبات

د بانکونو تر منځ ناخالصه طلبات چې د شتمنیو د بېلابېلو کټګوریو په منځ کې دویم ځای لري. اوس مهال د بانکونو ترمنځ طلبات د بانکي نظام د ټولیزه شتمنو ۹۴.۶۴ میلیارده افغانۍ یا ۲۹.۸۵ سلنه جوړوي چې د ۲۰۱۷ مالي کال د ډیسمبر راهیسې ۲۶.۱۵ میلیارده افغانۍ یا ۳۸.۱۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي چې په نهو بانکونو پورې تړاو لري. دا بهیر ښکاره کوي چې بانکي نظام د امانتونو په توګه له خلکو څخه د راجلب شویو پیسو یوه برخه نورو مالي ادارو ته لیږدولې ده. له بلې خوا د هېواد د امنیتي او اقتصادي وضعیت په بنه کېدو سره بانکي نظام کولای شي له دې شتمنیو څخه زیاته ګټه ترلاسه کړي. بانکونه باید نه یوازې د یو انفرادي بانک اړوند خطرونه وارزوي، بلکې په کوم هېواد یا

---

۲. د شتمنیو د ډله بندۍ او تخصیص د نوي مقرر له مخې، هغه شتمنی او مخکې ورکړې چې اصلي مبلغ یا ټکټانه یې د ۶۱ تر ۱۲۰ ورځو پورې (تحت المعیار) ناتصفیه (ناترلاسه) شوي پاتې وي.

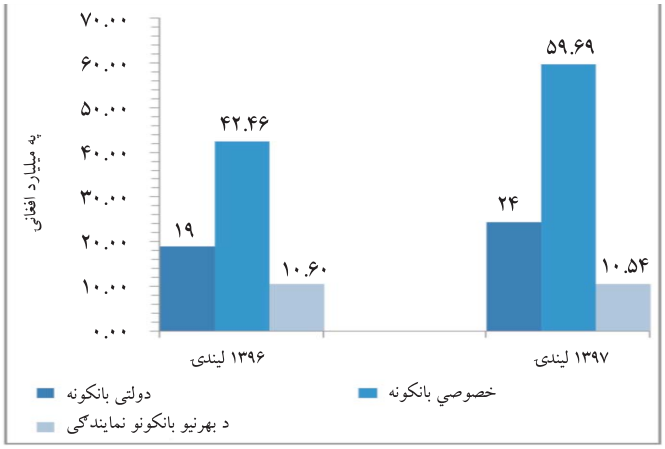
۲. پاتې راغلي شتمنی او مخکې ورکړې چې اصلي یا د ټکټاني مبلغ یې د ۱۲۱ تر ۴۸۰ ورځو (مشکوکه) ورځو لپاره نا تصفیه شوی پاتې وي. پاتې راغلي شتمنی چې اصلي یا د ټکټاني مبلغ یې د ۴۸۱ ورځو څخه زیات وي، په خساره کټګورۍ کې پاتې کیږي.

۳. د شتمنیو د ډله بندۍ او تخصیص د نوي مقرر له مخې، هغه شتمنی او مخکې ورکړې چې اصلي یا ټکټاني مبلغ یې د ۳۱ تر ۶۰ ورځو پورې (د نظر لاندې) ناتصفیه شوی پاتې وي.

۴. د ۱۶/۰۹/۱۳۹۲ نیټې د ۰۳/۹۲ شمیرې د محاسبې لیک له مخې، هغه شتمنی چې د اصلي یا ټکټاني مبلغ ادا نه یې د ۵۴۰ یا زیاتو ورځو لپاره نا ادا شوي پاتې وي.

هېوادونو کې چې د دوی مالي وجوه ایښې وي، هم وخاري. د لا وضاحت لپاره ۶.۴ ګراف ته مراجعه وکړئ.

۴.۶ ګراف: د بانکونو ترمنځ د طلباتو ونډه

سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۶.۲.۶ پانګه اچونه

د بانکي نظام د خالصې پانګې[5] پورتوفولیو په اړوندو کمپنیو کې پور پانې، دولتي بیه لرونکي پانې او پانګه اچونه رانغاړي. د بانکي نظام د پانګې کچه د ۲۰۱۷ زیږدیز کال د ډیسمبر میاشتې راهیسې ۸.۴۰ سلنه یا ۱.۹۴ میلیارده افغانۍ زیاتوالی ښکاره کوي چې د تولیزه شتمنیو ۲۵.۱۱ میلیارده افغانۍ یا ۷.۹۳ سلنه جوړوي او دا زیاتوالی په درې بانکونو پورې تړاو لري. د بانکي نظام د پانګونې ستره برخه له هېواده بهر ترسره شوې ده. د پانګونې په پورتوفولیو کې دا زیاتوالی په دوو دولتي بانکونو، پنځو سوداګریزو بانکونو او د بهرنیو بانکونو په دوو نمایندګیو پورې تړاو لري.

۷.۲.۶ په خزانه کې پیسې او د افغانستان بانک باندې طلبات

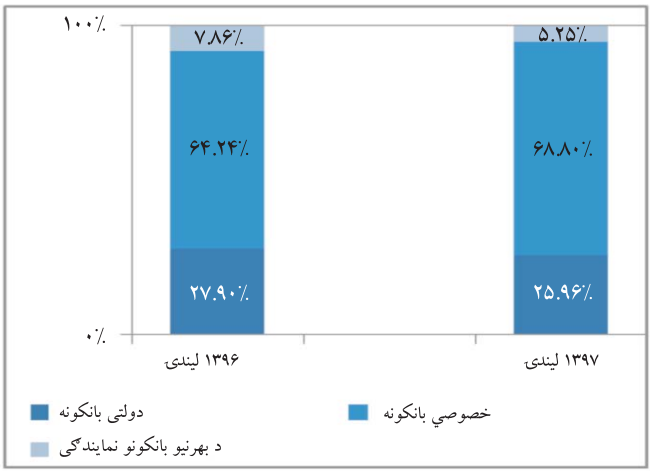
په خزانه کې پیسې او د افغانستان بانک باندې طلبات د تولیزه شتمنیو تر تولو لویه کټګوري ده چې د بانکي نظام د تولیزه شتمنیو ۴۲.۷۳ سلنه جوړوي او د ۲۰۱۷ مالي کال د ډسمبر راپدېخوا د تولیزې شتمنۍ په دوارو مطلق او همدا ډول سلنه ایز کې ۲۹.۵۷ میلیارده افغانۍ کموالی ښکاره کوي او ارزښت یې د ۲۰۱۸ مالي کال د ډسمبر میاشت په پای کې ۱۳۵.۳۷ میلیارده افغانۍ ته رسېږي. د دې کموالي اصلي لاملونه په خزانه کې نغدې پیسې، د افغانستان بانک سره اړوند حساب، له د افغانستان بانک سره د شپې امانتونو حسابونه، او د افغانستان بانک پانګه ایزې پانې ګڼل کېږي.

بانکي نظام په بشپړه توګه د اجباري زېرمې له مقرري سره په تطابق کې دی او په محتاط او ورو ډول راجلب شوې پیسې د شتمنیو په نورو ډولونو کې ځای پر ځای کوي.

۳.۶ پورانې

د بانکي نظام تولیزه پورانې د ۲۰۱۸ کال په ډسمبر میاشت کې ۲۸۲.۳۷ میلیارده افغانۍ ته رسېږي چې د تیر کال د ۲۸۰.۱۸ میلیارده افغانۍ په پرتله ۲.۱۸ میلیارده افغانۍ یا ۰.۷۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې له امانتونو پرته د تولیزه پورانیو بېلابېلو برخو لږ څه کموالی کړی دی. د پورانیو تر تولو ډېره برخه امانتونه (۹۶.۹۶ سلنه) جوړوي چې نورې پورانې په دویم او پور اخیستنې په درېیم ځای کې راځي (د لا وضاحت لپاره ۶.۳ جدول ته مراجعه وکړئ.

۵.۶ ګراف: د بانکي ډلو ترمنځ د پورانیو ونډه

سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت

۵. په پانګې اچونې کې په پور پاتې، بیه لرونکو پاتې، اړوندو کمپنیو او فرعي شرکتونو کې پانګه اچونې شاملې دي.

۱.۳.۶ امانتونه

امانتونه چې د بانکي نظام مهمه تمویلي سرچینه ګڼل کیږي او د بانکونو ترمنځ امانتونه او د مشتریانو امانتونه رانغاړي، د ۲۰۱۸ کال په ډسمبر میاشت کې ۲۷۳.۷۸ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تېر کال د ورته میاشتې په پرتله ۳.۴۸ میلیارده افغانۍ یا ۱.۲۸ سلنه زیاتوالی ښکاره کوي. د بانکي نظام ټولیزه امانتونه ۵.۱۰ میلیارده د بانکونو ترمنځ امانتونه او ۲۶۸.۶۸ میلیارده د مشتریانو امانتونه رانغاړي. د بانکي نظام په امانتونو کې د زیاتېدو اصلي لامل د مشتریانو د امانتونو زیاتوالی ګڼل کېږي چې جاري او موده ایز امانتونه پې سترہ برخه جوړوي. په ورته وخت کې د بانکونو ترمنځ امانتونو په کچه کې کموالی ثبت شوی دی. د اسعارو شننه ښکاره کوي چې په افغانۍ اېښودل شوي امانتونه د ۱۰.۶۴ سلنې کموالي په درلودلو سره د بانکي نظام د ټولیزه امانتونو ۲۹.۳۹ سلنه جوړوي، حال دا چې په امریکایي ډالرو اېښودل شوي امانتونه د ارزونې لاندې مودې په اوږدو کې د ۹ سلنې زیاتوالي په درلودلو سره ۶۴.۰۴ سلنې ته رسیږي.

د خصوصي بانکونو ټولیزه امانتونه د ۸.۷۷ سلنه زیاتوالي په درلودلو سره ۱۸۸.۵۲ میلیارده افغانۍ ته رسیږي او د بانکي نظام د ټولیزه امانتونو ۶۸.۸۶ سلنه جوړوي.

د بانکي نظام په ټولیزه امانتونو کې د دولتي بانکونو ونډه د ارزونې لاندې موده کې ۷۰.۶۵ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۲۰۱۷ کال د ډسمبر میاشت راهیسې ۶.۴۷ سلنه کموالی ښکاره کوي او د بانکي نظام د ټولیزه امانتونو ۲۵.۸۱ سلنه جوړوي.

د بانکي نظام په ټولیزه امانتونو کې د بهرنیو بانکونو د نمایندګیو ونډه ۱۴.۶۱ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د ۳۱.۸۵ سلنه کموالي په درلودلو سره د بانکي نظام د ټولیزه امانتونو ۵.۳۴ سلنه جوړوي.

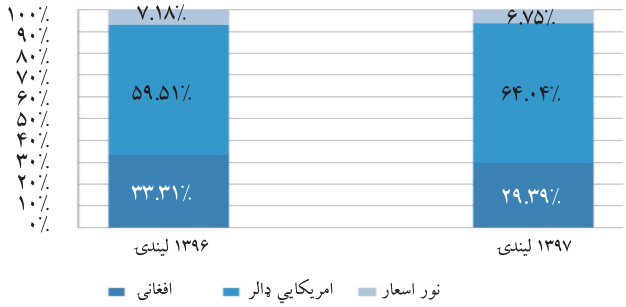
د امانتونو د ډولونو له پلوه، جاري امانتونه د ۲۰۱۷ زیږدیز کال د ډسمبر میاشت راهیسې د ۱.۵۶ سلنه زیاتوالي په درلودلو سره د ټولیزه امانتونو ۷۷.۴۱ سلنه، د سپما امانتونه د ۱۰.۸۴ سلنې زیاتوالی په درلودلو سره د ټولیزه امانتونو ۷.۴۲ سلنه جوړوي، حال دا چې د بانکي نظام د موده ایزه امانتونو پورتوفولیو د ۳.۰۲ سلنه کموالي په درلودلو سره د ټولیزه امانتونو ۱۹.۱۵ سلنه جوړوي.

۶.۶ ګراف: په افغانۍ اېښودل شوي امانتونه

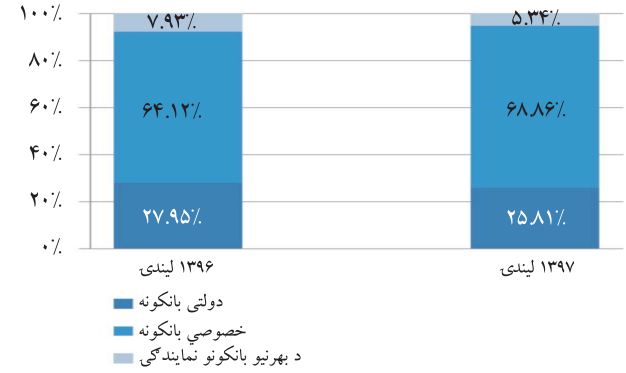
سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت/ د افغانستان بانک

۷.۶ ګراف: د امانتونو اسعاري ترکیب

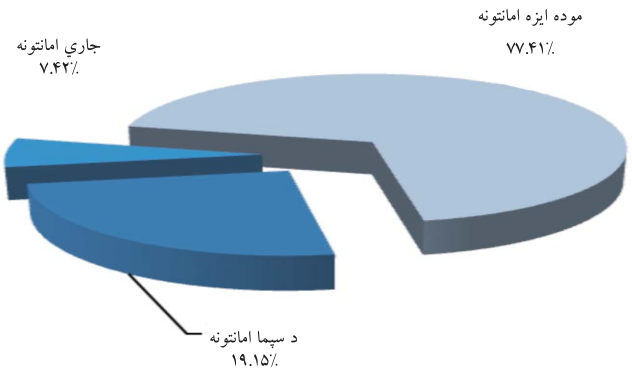
سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت/ د افغانستان بانک

۸.۶ ګراف: د بانکي ډلو ترمنځ امانتونه

سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت/ د افغانستان بانک

۹.۶ ګراف: د امانتونو ډله بندي

سرچینه: د مالي چارو د څارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۲.۳.۶ پور اخیستنې

د بانکي نظام د تمویل په ټولیزه جوړښت کې د پور اخیستنې ونډه د ۱۷.۸۵ سلنه کموالي په درلودلو سره د ۲۰۱۸ کال د ډیسمبر میاشتې په پای کې ۳.۰۶ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د بانکي نظام د ټولیزه پوراینو ۱.۰۹ سلنه جوړوي. اوس مهال د بانکي نظام درې بانکونه پوروړي دي.

۴.۶ نقدینه ګۍ (سیالیت)

د نقدینه ګۍ خطر کولای شو د پور اخیستونکو او امانت اېښودونکو د تقاضاوو د پوره کولو لپاره د کافي سیالو شتمنیو نه درلودل تعریف کړو. ټول بانکونه اړ دي څو له نقدینه ګۍ څخه د رامنځته شویو ستونزو د مخنیوی لپاره سیالیت په مطلوب حد کې وساتي.

له همدې کبله، بانکونه باید د شتمنیو یوه مسؤوله کمېټه (ALCO) ولري چې د دې کمېټې دندې د بانک د سیاستونو په پام کې نیولو سره د نیمګړتیاوو د تحلیل او تجزیې له لارې د بانک د نقدینه ګۍ، د حساسیت د ټیسټ، د سناریو د شننې، د نغدي جریان د شننې او داسې نورو له مدیریت څخه عبارت دي.

۱.۴.۶ د سیالیت نسبت (پراخه کچه)

بانکونه اړ دي چې د نغدي (سیالو) شتمنیو نسبت له ۱۵ سلنې ټیټ ونه ساتي. دا کار د سیالیت د کمبدو د مخنیوي لپاره ښه لاره ګڼل کیږي.

د بانکي سکتور د نقدینه ګۍ کچه په ټولیزه توګه په دې دوره کې زیاته شوې ده چې د ټولیزه شتمنیو ۷۲.۶۱ سلنه نغدي شتمنۍ جوړوي. په منځني ډول د ټول بانکي نظام د سیالیت کچه ۷۶.۵۷ سلنې ته رسیږي. حال دا چې د ټولو بانکونو د سیالیت نسبت له ټاکل شوي حد څخه لوړ دی. (د لا معلوماتو لپاره د ۵.۶ جدول ته مراجعه وکړئ).

۵.۶ پانګه

بانکي نظام کافي پانګه لري چې د ۱۳۹۷ مالي کال په اوږدو کې ۳۴.۳۹ میلیارده افغانۍ ته رسیږي چې د تیر کال په پرتله ۰.۰۳۴ سلنه یا ۱.۵۵ میلیارده افغانۍ کموالی ښکاره کوي. د بانکي نظام د مالي پانګې د کموالي عمده لامل د ونډو ورکړه او د یوه خصوصي بانک د ملکیت ترلاسه کول ګڼل کیږي.

په ټولیزه توګه، د بانکي نظام د پانګې د کفایت نسبت ۲۶.۶۹ سلنې ته رسیږي. (د لا زیاتو معلوماتو لپاره د ۵.۶ ګراف وګورئ).

ناټولیزه شننه او تجزیه ښکاره کوي چې د ټولو بانکونو د مقرراتي پانګې حد لوړ ټاکل شوی دی. همدا ډول له یوه بانک پرته د بانکونو د مقرراتي پانګې نسبت د افغانستان بانک د ټاکل شوي حد (د خطر پر اساس د عیار شوې شتمنۍ په سلو کې ۱۲) څخه لوړ دی. د بازل معیار د پانګې او د خطر په اساس د عیار شوې شتمنۍ لپاره په سلو کې ۸ دی.

۶.۶ ګټورتیا (نافعیت)

بانکي نظام د ۲۰۱۸ کال د ډسمبر په میاشت کې په ټولیزه توګه ۲.۴۳ میلیارده افغانۍ خالصه ګټه کړې چې د تېر کال د ورته مودې د ۱.۷۷ میلیارده افغانۍ خالصه ګټې په پرتله د پام وړ زیاتوالی ښکاره کوي.

د بانکي نظام د ګټورتیا زیاتوالی چې د ګټې/ زیان په ۶.۵ جدول کې وړاندې کیږي، عمده لامل یې د غیر ټکټانې عوایدو زیاتوالی ښودل شوی دی. په نورو شته عواملو کې

يې په غير ټکټاني لګښتونو، د مالیې په لګښتونو او د پور په ورکړه کې کموالی بلل کیږي. حال دا چې د کال په تیریدو سره د معاشونو لګښتونه زیات شوي او د خالصې ټکټانې عواید کم شوي دي (د لا زیاتو معلوماتو لپاره ۶.۵ جدول ته مراجعه وکړئ).

له شتمنیو څخه ترلاسه شوې ګټه (ROA) دا په ډاګه کوي چې یو بانک د ښه مدیریت په پایله کې له هرې شتمنۍ څخه څومره ګټه تر لاسه کړې ده. د بانکي نظام له شتمنیو څخه تر لاسه شوې ګټه ۰.۸۰ سلنې ته رسیږي، حال دا چې له پانګې څخه تر لاسه شوې ګټه چې په بانک کې د پانګه اچول شوې اکویټي د ونډه لرونکو ونډه په ګوته کوي، په کلني ډول د ۲۰۱۸ کال د ډسمبر میاشتې تر پایه پورې ۶.۸۳ سلنه ثبت شوې ده.

د ۲۰۱۸ کال د ډسمبر میاشت په پای کې د دولتي بانکونو (SOB)[۶] له شتمنیو څخه تر لاسه شوې ګټه ۱.۲ سلنه، د بهرنیو بانکونو د نمایندګیو (BOFB)[۷] له شتمنیو څخه تر لاسه شوې ګټه ۲.۱۸ سلنه، حال دا چې د خصوصي بانکونو (PB)[۸] له شتمنیو څخه تر لاسه شوې ګټه ۰.۴۶ سلنه ثبت شوې ده.

په ټولیزه توګه د بانکي نظام دوو بانکونو د ارزونې لاندې کال په اوږدو کې ۴۹ میلیونه افغانۍ خالص زیان کړی، حال دا چې د ۲۰۱۷ مالي کال په ډسمبر کې دوو بانکونو ۷۹۰ میلیونه افغانۍ خالصه زیان ثبت کړی ؤ. د اصلي عاید (Core Income) پر بنسټ، نهو بانکونو د ارزونې لاندې موده له زیان سره پای ته رسولې، حال دا چې د ۲۰۱۷ کال په ډسمبر کې څلور بانکونه په زیان کې ؤ.

د ډلې پر بنسټ شننه ښکاره کوي چې دولتي بانکونو، خصوصي بانکونو او د بهرنیو بانکونو نمایندګیو د ارزونې لاندې موده له ګټې سره پای ته رسولې ده. (د زیاتو معلوماتو لپاره ۶.۱۰ جدول ته مراجعه وکړئ).

د ۲۰۱۸ زیږدیز کال د ډیسمبر تر پایه پورې د بانکي نظام د ګټورتیا تر ټولو ستره برخه دولتي بانکونو جوړوله چې ۱.۰۶ میلیارده افغانۍ، د خصوصي بانکونو ګټه ۹۰۱ میلیونه افغانۍ او د بهرنیو بانکونو د نمایندګیو ګټه ۴۷۱ میلیونو افغانۍ ثبت شوې ده.

۳.۶ جدول: د بانکي نظام د مالي ټینګښت مهم شاخصونه

نسبتونه	د ۲۰۱۴ ډسمبر	د ۲۰۱۵ ډسمبر	د ۲۰۱۶ ډسمبر	د ۲۰۱۷ ډسمبر	د ۲۰۱۸ ډسمبر
د پانګې د کفایت د نسبت مجموعه	۲۶.۴۶	۱۹.۹۴	۲۷.۶۸	۲۹.۸۱	۲۵.۶۹
په ۱ ردیف کې د پانګې د کفایت نسبت	۲۶.۰۹	۱۹.۶۶	۲۲.۹۳	۲۸.۱۷	۲۴.۴۰
په ټولیزه ناخالص پورونو کې د صعب الحصول پورونو ونډه	۸.۰۹	۱۲.۳۴	۱۲.۶۷	۱۲.۴۲	۸.۹۲
له شتمنیو څخه ترلاسه شوې ګټه(ROA)	۰.۹۰	۰.۲۰	۰.۱۱	۰.۶۴	۰.۸۰
د پانګه اچوونکو د پانګې ترلاسه شوې ګټه(ROE)	۷.۳۵	۱.۶۹	۱.۰۸	۳.۳۸	۶.۸۳
د سیالیت نسبت (پراخه منځنۍ کچه)	۷۳.۶	۶۸.۲۲	۶۷.۷۴	۶۵.۹۲	۷۶.۵۷
په ټولیزه شتمنیو کې د سیالو شتمنۍ ونډه	۷۳.۲۸	۷۵.۰۵	۷۱.۹۸	۷۳.۹۵	۷۲.۶۱

سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت/ د افغانستان بانک

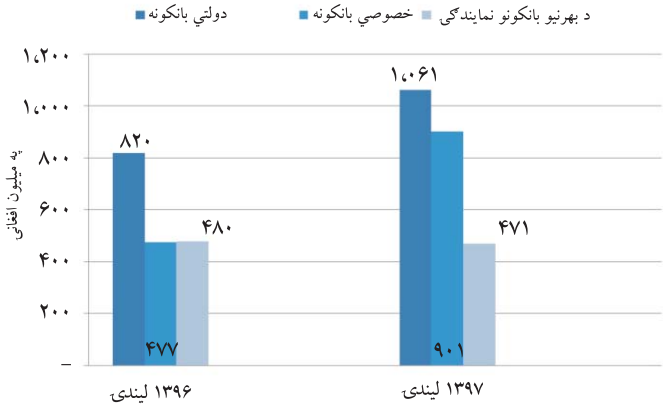
۶. SOB دولتي بانکونه ۷. BOFB د بهرنیو بانکونو نمایندګۍ ۸. PB خصوصي بانکونه

۴.۶ جدول: د ګټې/ زیان جدول

توکي	۱۳۹۵ لیندۍ (د ۲۰۱۶ ډیسمبر)	۱۳۹۶ لیندۍ (د ۲۰۱۷ ډیسمبر)	د بدلون سلنه (کلنی)
د ټکټانې عاید	۸،۹٦٤	۷،٤۹۸	-۱٦.۳٥
د ټکټانې لګښت	۱،۷٤۳	۱،۱۳۷	- ۳٤.۷٦
د ټکټانې خالص عاید	۷،۲۲۱	۶،۳٦۲	-۱۱.۸۹
د غیر ټکټانې عاید	۷،٦٤۷	۸،۳٦۸	۹.٤۲
د غیر ټکټانې لګښتونه	٦،۳٦۰	۶،۰۳۰	- ٥.۱۸
د معاش لګښت	٤،۱٦۷	۴،۳۷۴	۴.۹۶
د پور تخصیص	۱،٤۸۸	۹۸۳	-۳۳.۹۳
د مالیې مخکې ګټه/زیان	۲،۸٥۳	۳،۳٤۳	۱۷.۱۷
د مالیې وروسته ګټه/ زیان	۱،۷۷٦	۲،٤۳۳	۳٦.۹۹

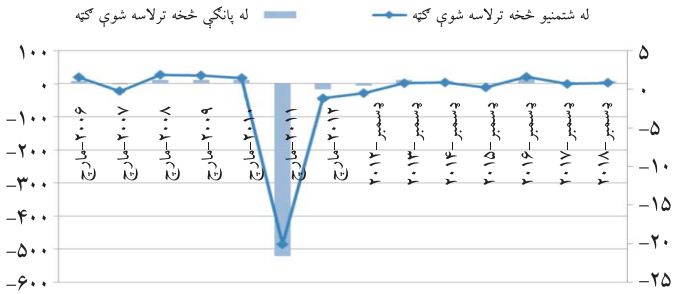
سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۱۰.۶ ګراف: د بانکي نظام ګټورتیا

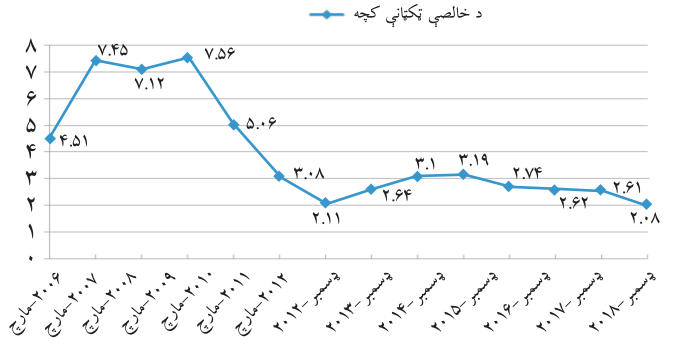
سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۱۱.۶ ګراف: د بانکي نظام له پانګې څخه ترلاسه شوې ګټه او د شمتنیو څخه ترلاسه شوې ګټه

سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۱۲.۶ ګراف: د خالصې ټکټانې

سرچینه: د مالي چارو د خارنې لوی آمریت / د افغانستان بانک

۷.۶ د اسعارو خطر

د اسعارو پرانیستی عمومي وضعیت د خطر کچه تر ډېره حده پورې د بانکونو لخوا په هغه محدوده کې په پام کې نیول شوې چې د افغانستان بانک لخوا ټاکل شوې ده. بانکونه په ټولیزه توګه د افغانستان بانک لخوا د اسعارو د عمومي پرانیستي وضعیت لپاره د حد اقل ټاکل شوي حدودو په مطابقت کې شتون لري، پرته له درېیو بانکونو څخه چې د اسعارو د پرانیستي عمومي وضعیت او همدا ډول د اسعارو د انفرادي وضعیت (د امریکایي ډالرو اوږد مهاله وضعیت) له ټاکل شویو حدودو څخه سرغړونه کړې ده. دا بانکونه باید خپل اسعاري وضعیت په ټاکلي محدوده کې واقع کړي، که نه نو د امریکایي ډالرو د ارزښت کموالی د بانکونو د لا زیان لامل کېدای شي.

د بانکي نظام په مقرراتي پانګې باندې د اسعارو په نرخ کې د بدلونونو اغېزه ښکاره کوي چې د اسعارو د ۲۰ سلنې مبادلوي ارزښت د لوړیدو سره د بانکي نظام مقرراتي پانګه ۱.۸۹ میلیارده افغانی ډېرېږي او د دې برعکس راکمیدلی شي. په ورته وخت کې ۴ سلنه بدلون ۳۸۰ میلیونو افغانیو په کچه بدلون راولي او کمېدل یې د دې بر عکس بدلون راوستلی شي.

۸.۶ د ټکټانې د نرخ خطر

ټول بانکي نظام د ټکټانې د نرخ د حساس وضعیت څخه برخمن دی. خو بیا هم د بانکونو د ټکټانې نرخ د حساسیت د مهال وېش محاسبه ښکاره کوي چې د بانکي نظام د ټکټانې خالص عاید به په راتلونکو ۱۲ میاشتو کې په بازار کې د ټکټانې د ۰.۰۳ سلنې نرخ د زیاتوالي (د ټکټانې د زیاتیدونکي نرخ شاک) له امله ۱.۲۴ میلیارده افغانی ته زیات شي. برعکس، که چېرې د ټکټانې نرخ ۰.۰۳ سلنه ټیټوالی (د ټکټانې د ټیټیدونکي نرخ شاک) وموميي له ټکټانې څخه ترلاسه شوی عاید به ۱.۲۴ میلیارده افغانی ټیټ شي. که چیرې د پنځو بانکونو د ټکټانې نرخ ۰.۰۳ سلنه زیات شي دا کار به دراتلونکو ۱۲ میاشتو په ترڅ کې د دې بانک د خالصې ټکټانې عاید راکم کړي.

د بانکونو د شتمنیو د حساسیت په میزان باندې د فشار راوړلو عمده لامل د پوراینې د ټکټانې د اداینې په نسبت د شتمنیو د ټکټانې د اداینې زیاتوالی دی. که څه هم دا کار د بانکونو د خالصه ټکټانې کچه او ټولیزه ګټه زیاتوي، خو په بازار کې د نرخونو د ناڅاپي کموالي له امله بانکونه ډېر زیانمنوي.

د ریاست د دفتر عمومی آمریت
برښنالیک: info@dab.gov.af
تلیفون: ۹۳ ۲۰ ۲۱۰۴۱۴۶+